

Taiteen perusopetus

Meri-Pohjolan

opistopiirissä

2018

TAITTO

Elisa Tuohimaa

ALKUPERÄISET KUVAT

Kirppu Hinkula, Anu Junes-Kähkölä, Pia Leppänen-Keränen,
Sanni Luttinen, Johanna Niskanen, Vuokko Nyman, Anna-Elina
Polojärvi, Elisa Tuohimaa, pixabay.com, unsplash.com

SISÄLLYS

1 OPETUSSUUNNITELMA	4
2 TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET	5
3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	6
4 OPINTOJEN LAAJUUS JA RAKENNE	7
5 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN	8
6 OPPIMISEN ARVIOINTI	8
7 ARKKITEHTUURI	11
8 KUVATAIDE	21
9 KÄSITYÖ	41
10 MEDIATAITEET	53
11 MUSIIKKI	61
12 SANATAIDE	72
13 SIRKUSTAIDE	79
14 TANSSI	90
15 TEATTERITAIDE	98

1 OPETUSSUUNNITELMA

Meri-Pohjolan opistopiirin kansalaisopistot järjestävät tavoitteellista tasolta toiselle etenevää taiteen perusopetusta ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Alle kouluikäisille varhaisiän opetusta ja opetusta aikuisille voidaan järjestää opistokohteisesti. Taiteen perusopetus tarjoaa mahdollisuuksia opiskella taidetta päämäärätietoisesti, pitkäjänteisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Opetuksella edistetään taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista sekä kehitetään taiteenalan ominaista osaamista ja valmiuksia hakeutua taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Taiteen perusopetuksen tehtävänä on rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin perustuen moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle. Taiteenalan opetuksessa vahvistetaan oppilaan omaehtoista ilmaisua, tulkintaa ja arvottamisen taitoa, identiteetin rakentumista sekä luovaa ajattelua, osallisuuden ja kulttuurisen lukutaidon kehittymistä.

Taiteen perusopetuksen toteutus perustuu lakiin (633/1998) ja asetukseen (813/1998) taiteen perusopetuksesta, Opetushallituksen määräykseen taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista, tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä, arvioinnista ja todistukseen merkittävistä tiedoista sekä koulutuksen järjestäjän laatimaan ja hyväksymään opetussuunnitelmaan.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan oppilaiden yksilölliset tarpeet ja valmiudet, taiteenalan traditio ja paikallinen kulttuuriperintö, taiteenalan kansalliset ja kansainväliset muutokset, jatko-opintojen vaatimukset sekä oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön omaleimaisuus. Tämä opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä Meri-Pohjolan opistopiirin kansalaisopistojen henkilöstön, eri taiteenaloilla opiskelevien lasten ja nuorten sekä heidän huoltajien ja kansalaisopistojen yhteistyökumppaneiden kanssa.

” Taiteen perusopetuksen tehtävänä on rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin perustuen moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuri-perinnölle. ”

2 TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

Arvot ja oppimiskäsitys

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tavoitteena on elinikäisen taidesuhteen ja kulttuurisen osallisuuden edistäminen sekä oppimisen ilon, opiskelumotivaation ja luovan ajattelun edistäminen huomioimalla oppilaan yksilölliset tarpeet ja lähtökohdat. Opinnot tarjoavat innostavia ja monipuolisia mahdollisuuksia taiteen tekemiseen ja kokemiseen, taiteesta nauttimiseen sekä omaan elinympäristöön vaikuttamiseen taiteen keinoin.

Yleisen oppimäärän opinnoissa oppilaat kokeilevat, harjoittelevat ja soveltavat taiteenalan ilmaisukeinoja moniaistisesti taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntämällä huomioiden myös historiallinen ja yhteiskunnallinen näkökulma.

Taiteen perusopetuksen arvoperusta rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Yksilön ainutlaatuisuus ja arvokkuus, ihmisenä kasvaminen ajattelun taitoja ja luovuutta kehittämällä, tasa-arvoisuus ja sukupuolen moninaisuus sekä vuorovaikutus muiden ihmisten ja ympäristön kanssa korostuu.

Meri-pohjolan opistopiirin taiteen perusopetuksen tavoitteena on laadukkaan taideopetuksen ylläpitäminen ja kehittäminen sekä taideharrastuksen tukeminen ja sisältöjen ajanmukaistaminen opistopiirin alueella.

Meri-Pohjolan opistopiiri tukee taiteidenvälistä yhteistyötä. Opetuksen lähtökohdanna on kunkin taiteenalan ominaisen tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat, esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden pohtiminen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä tulevaisuus.

Oppimiskäsitys perustuu oppilaan aktiivisuuteen, tavoitteellisuuteen ja toimintaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opettajan rooli on ohjata, kannustaa ja antaa rakentavaa palautetta oppimisprosessissa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista hyödyntäen kokemuksia, kehollisuutta ja eri aistien käyttöä sekä vuorovaikutusta ympäristön kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

Toiminta-ajatus, toimintakulttuuri,
oppimisympäristö ja työtavat

Taiteen perusopetuksessa on tavoitteena luoda oppimista ja kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria aidon kohtaamisen ja kunnioittavan vuorovaikutuksen sekä osallisuuden ja yhdessä tekemisen kautta. Kannustavassa toimintakulttuurissa opitaan turvallisesti myös epäonnistumisen kautta. Arjen valinnoissa ja toiminnassa huomioidaan kestävä elämäntapa, kulttuurinen monimuotoisuus ja kielitietoisuus. Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa taiteenalaan liittyvien yksilön perusoikeuksien kuten sananvapaus, yksityisyyden suoja ja tekijänoikeuksien tuntemiseen.

Toimintakulttuurin kehittäminen tarkoittaa jatkuvaa pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen kehittämistä, oppilaitoksen tavoitteellista johtamista, opetuksen suunnittelua, organisointia, toteuttamista ja arviointia avoimen ja rakentavan

vuorovaikutuksen kautta yhdessä oppilaitosyhteisön, oppilaiden, huoltajien ja yhteistyökumppanien kanssa.

Meri-Pohjolan opistopiirin toimintakulttuuri edistää verkostoitumista taiteenalaakohtaisesti ja taiteiden välillä. Tiivis yhteistyö opistojen kesken kehittää pedagogiikkaa ja osaamisen laaja-alaista hyödyntämistä alueellisesti. Vertaistuki edistää taiteen perusopetuksen sisältöjen ja toteutuksen kehittymistä.

Meri-Pohjolan opistopiirin alue on laaja ja alueen erityispiirteet hyödynnetään oppimisympäristöinä. Paikallisuuden monipuolinen hyödyntäminen lisää taiteen perusopetuksen paikallisten toteutusten laatua. Taiteen perusopetuksen oppimisympäristöt (tilat, paikat ja yhteisöt) tukevat oppilaan kasvua, onnistumisen ja osaamisen kokemuksia sekä innostusta. Tieto- ja viestintätekniikan tarkoituksenmukainen käyttö edistää taiteenalan oppimista.

Työtavat valitaan edistämään oppilaan yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Lisäksi tuetaan vuorovaikutteisuutta ja toisten huomioon ottamista.

Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Kansalaispistot tekevät tiivistä yhteistyötä oppilaiden ja heidän huoltajien kanssa oppimisprosessin eri vaiheissa. Oppilaita ja huoltajia on osallistunut taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman laatimiseen keskustellen ja kommentoiden opetuksen sisältöjä ja toteutuksia. Huoltajille tiedotetaan oppilaan edistymisestä ja arvioinnista opintojen aikana. Alueen kansalaisopistot toimivat tiiviisti Meri-Pohjolan opistopiirissä, Kansalaisopistojen liitossa sekä alueellisissa verkostoissa.

4 OPETUKSEN LAAJUUS JA RAKENNE

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia, josta yhteisten opintojen laskennallinen laajuus on 300 tuntia ja teemaopintojen 200 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia. Joustava opintojen järjestäminen mahdollistaa yhteisten ja teemaopintojen yhtäaikaisen toteuttamisen. Opintojen kokonaiskesto on 5-7 vuotta.

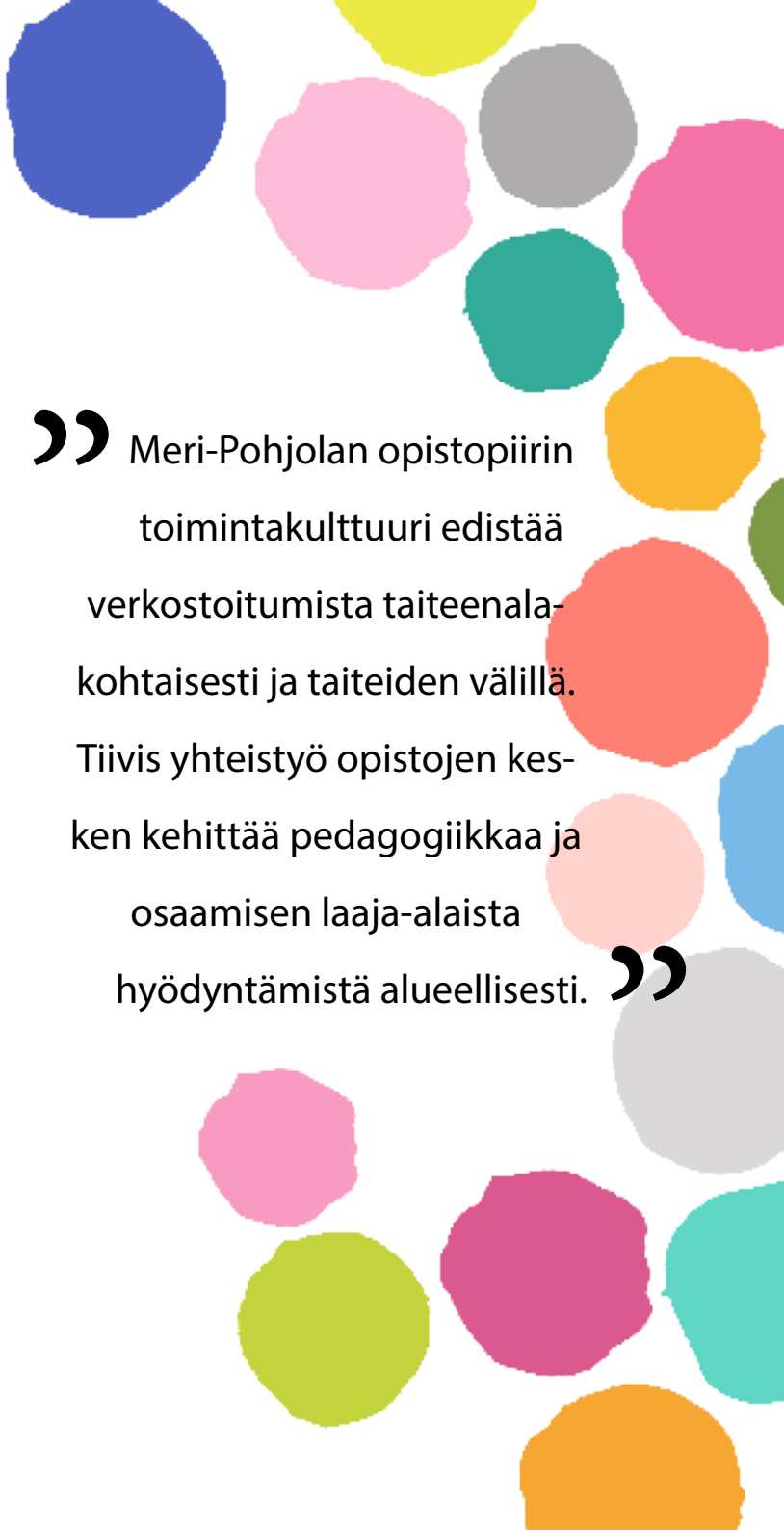
Annettavan opetuksen tulee mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltyjen taiteenalan oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen saavuttaminen. Taiteen perusopetusta järjestettäessä pyritään joustavuuteen niin, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon. Taiteen perusopetusta voidaan järjestää myös aikuisille.

Yhteisten opintojen ja teemaopintojen valtakunnalliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä varhaisiän kasvatuksen yleiset tavoitteet määritellään Opetushallituksen taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa taiteenaloittain.

Yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen oppiminen.

Teemaopintojen tarkoituksena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen laajentaminen. Koulutuksen järjestäjä voi tarjota keskenään vaihtoehtoisia teemaopintojen kokonaisuuksia. Koulutuksen järjestäjä määrittelee yhteisten ja teemaopintojen opintokokonaisuudet, tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Yhteisiä opintoja edeltävän varhaisiän kasvatuksen laajuudesta, tavoitteista ja sisällöistä päättää koulutuksen järjestäjä.

Yhteisten opintojen sekä teemaopintojen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet on kirjattu ainekohtaisesti kunkin aineen kohdalle.

” Meri-Pohjolan opistopiirin toimintakulttuuri edistää verkostoitumista taiteenaloittain ja taiteiden välillä. Tiivis yhteistyö opistojen kesken kehittää pedagogiikkaa ja osaamisen laaja-alaista hyödyntämistä alueellisesti. ”

5 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Koulutuksenjärjestäjä kuvaa opetussuunnitelmassaan menettelytavat, joiden avulla voidaan tarvittaessa yksilöllistää oppimäärä (tavoitteet, sisällöt, opiskelu-aika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet ja yksilölliset arviointimenettelyt) vastaamaan oppilaan opiskelu- ja oppimisedellytyksiä ja halua kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan. Menettelytapa dokumentoidaan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Mahdollisuudesta yksilöllistää oppimäärää annetaan tietoa huoltajille.

Oppilaaksi ottamisen periaatteet

Koulutuksenjärjestäjä päättää oppilaaksi ottamisen periaatteet ja menettelytavan.

6 OPPIMISEN ARVIOINTI

Arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan oppimista, tukea hänen edistymistään opinnoissa ja kehittää hänen edellytyksiään itsearviointiin ja vertaisarviointiin. Oppilaan työskentelyä ohjataan ja arvioidaan monipuolisesti. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävä. Jatkuvalle palautteella ohjataan oppilasta vuorovaikutteisesti ja oppilaan osallisuutta edistäen omien tavoitteiden suuntaamiseen opiskeluun ja oman oppimisprosessin ymmärtämiseen. Oppilaita kannustetaan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä sekä antamaan rakentavaa palautetta.

Arviointi opintojen aikana perustuu opetussuunnitelman opintokokonaisuuksien tavoitteisiin ja taiteenalan yleisen oppimäärän arvioinnin kohteisiin. Arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Oppilasta perehdytetään taiteenalan arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan vuoden aikana suorittamista opintokokonaisuuksista koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa päättämällä tavalla. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksi lukemisessa menetellään edellä kuvatulla tavalla.

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kuhunkin hyväksi luettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin.

Meri-Pohjolan opistopiirissä kehitetään sähköistä oppimisen ja osaamisen arviointia ja dokumentointia mahdollistamaan sujuva oppilaan itsearviointi, vertaisarvioinnin hyödyntämisen ja opettajan antaman rakentavan palautteen.

OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISSA KUVATUT YLEISEN OPPIMÄÄRÄN ARVIOINNIN KOHTEET

Arkkitehtuuri

- Ympäristösuhde
- Rakennetun ympäristön lukutaito
- Suunnittelu ja ilmaisu
- Yhteiskunnallisuus ja osallisuus

Mediataide

- Oma mediasuhde
- Mediakulttuurin tuntemus
- Ilmaisuu
- Vuorovaikutus ja osallisuus

Sirkustaide

- Kehittyminen
- Itsearviointi
- Oppimisprosessi
- Tavoitteiden saavuttaminen

Kuvataide

- Taidesuhde
- Visuaalinen lukutaito
- Osallisuus ja vaikuttaminen

Musiikki

- Soittaminen ja laulaminen
- Esittäminen ja ilmaiseminen
- Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen
- Taiteidenvälinen osaaminen

Tanssi

- Hyvinvointi ja kehollisuus
- Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen
- Taito ja taide

Käsityö

- Taidot ja muotoilu
- Yhteiskunta ja kulttuuri
- Taiteiden ja tieteiden välisyys

Sanataide

- Sanataiteen tulkitsemisen taidot
- Oppimaan oppimisen, reflektoinnin ja prosessinhallinnan taidot
- Sanataiteen tuottamisen taidot

Teatteri

- Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot
- Teatteriesitys
- Oma taiteellinen prosessi
- Teatteritaide osana yhteiskuntaa

Toiminnan arviointi ja jatkuva kehittäminen

Kansalaisopistot arvioivat antamaansa taiteen perusopetusta ja osallistuvat ulkopuoliseen arviointiin (Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998, 7§ muutettu lailla 1301/2013) mukaisesti. Kansalaisopistoissa toimitaan opistokohtaisen tasa-arvosuunnitelman (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986, muutettu lailla 1329/2014) mukaisesti ja yhdenvertaisuussuunnitelman (Laki yhdenvertaisuudesta 1325/2014) mukaisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Todistukset

Oppilaalle annetaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut sekä yleisen oppimäärän yhteiset opinnot että teemaopinnot. Todistusmalli on OPH:n määräämien sisältöjen mukainen. Päättötodistus voi sisältää liitteitä.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistus

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän Yhteiset opinnot
  - kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän Teemaopinnot
  - kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
  - rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
  - jos koulutusta järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla, merkitään todistukseen ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman

• kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä

• jos kunta tai asianomaisen ministeriön myöntämän taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä hankkii taiteen perusopetuksesta annetussa laissa tarkoitetut palvelut julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä tai säätiöltä, merkitään yhteisön tai säätiön tämän sopimuksen perusteella antaman taiteen perusopetuksen todistukseen sopimuksen päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin kunta tai asianomaisen ministeriön myöntämän taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman

• merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Oppilaalle annetaan pyydettyä osallistumistodistus suorittamistaan taiteenalan yleisen oppimäärän opinnoista, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä. Osallistumistodistus voi sisältää liitteitä.

7 ARKKITEHTUURI

A rkkitehtuuriin kuuluu niin luonnon ympäristö kuin rakennettu ympäristö, jotka yhdessä muodostavat elinympäristömme. Rakennettua ympäristöä voidaan tarkastella sekä arkkitehtonisina tiloina, tilan taiteena, että jokapäiväiseen elämään liittyvinä paikkoina. Arkkitehtuurikasvatusta on rakennettua ja luonnon ympäristöä tutkivaa taidekasvatusta, jonka tarkoitus on herättää näkemään ja arvioimaan ympäristöä arkkitehtuurin näkökulmasta, lisätä arkkitehtuurin käsitteiden tietämystä ja ymmärrystä, sekä rohkaista vaikuttamaan oman ympäristön muotoutumiseen.

T aiteen perusopetuksen arkkitehtuurin opinnot nojaavat kolmeen keskeiseen sisältöalueeseen: arkkitehtuurin maailmaan, ympäristön havainnointiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin. Opintojen aikana oppilas oppii ymmärtämään, tulkitsemaan ja arvioimaan arkkitehtuuriin liittyviä ilmiöitä ja tavoitteena on, että oppilaille muodostuisi hyvä ympäristön lukutaito. Hän harjoittelee itsensä ilmaisemista ja ympäröivän maailman tutkimista eri menetelmin ja samalla oppien arkkitehtuurin peruskäsitteitä, joita on mm. tila, mitta-kaava, massa, materiaali, rakenne, paikan henki.

A rkkitehtuurin taiteen perusopetuksen keskeisenä tavoitteena on innostaa oppilaita arkkitehtuurin elinikäiseen harrastamiseen. Opetuksessa on keskeistä kokemuksellisuus ja elämyksellisyys, muiden taiteen alojen soveltaminen sekä historian ja uusien ilmiöiden tutkiminen. Opetuksessa ohjataan oppilaita luovan tekemisen polulla ja pyritään huomioimaan erilaiset oppijat ja oppilaiden erilaiset kiinnostuksen kohteet.

A rkkitehtuurin opinnot toteutetaan Meri-Pohjolan opistopiirin alueella myöhemmin taiteen perusopetuksen laajuisena. Nykyiset ryhmät toimivat osana kansalaisopisto-opetusta.

7.1 Varhaisiän arkkitehtuurikasvatus

VARHAISIÄN ARKKITEHTUURIKASVATUKSEN

TAVOITTEET

- antaa alku elävän ja vuorovaikutteisen ympäristösuhteen muodostumiselle
- luoda kipinä kiinnostukselle arkkitehtuurin ilmiöihin ja oman ympäristön tutkimiselle
- innostaa luovaan tekemiseen

KESKEISET SISÄLLÖT

- tutkitaan omaa lähiympäristöä, rakennettua- ja luonnonympäristöä leikin ja tekemisen kautta
- toiminnassa painottuvat moniaistinen havainnointi, omat kokemukset ja tutkiva työskentely

Taiteen perusopetuksen yleisiä opintoja edeltävää varhaisiän taidekasvatusta arkkitehtuurissa annetaan alle kouluikäisille n. 30 tuntia.

7.2 Arkkitehtuurin yhteiset opinnot (300h)

ARKKITEHTUURIN YHTEISTEN OPINTOJEN

TAVOITTEET

Arkkitehtuurin yhteisten opintojen yleisenä tavoitteena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen. Opetuksessa on keskeistä omakohtaisen ja elämyksellisen ympäristösuhteen muodostuminen opintojen edetessä. Oppilas oppii arkkitehtuurin peruskäsitteitä ja työskentelytapoja myös muiden taiteen alojen eri menetelmien kautta. Tavoitteena on oppia havainnoimaan ympäristöä ja sen muotoutumista, sekä kehittää luovaa ongelmanratkaisutaitoa ja oppilaan työskentely- ja itsearviointitaitoja.

KESKEISET SISÄLLÖT

OMA YMPÄRISTÖSUHDE

- ihminen, ekologisuus, rakennettu- ja luonnonympäristö
- ympäristön havainnointi ja tutkiminen
- oppilaiden omat kokemukset

ILMIÖT

- tutkitaan ajankohtaisia ilmiöitä niin paikallisella ja kansallisella tasolla kuin myös globaalisti
- oma toiminnan ja ympäristön keskinäinen vuorovaikutus
- vaikuttamisen mahdollisuudet

ARKKITEHTUURIN MAAILMA

- taiteen alan keskeisten työkalujen tutuksi tuleminen
- arkkitehtuurin peruselementit ja käsitteet
- suunnittelu ja luova työskentelyprosessi sekä itsearviointi

Yhteiset opinnot arkkitehtuurin taiteen perusopetuksessa ovat yhteensä 300 tuntia. Ne jakautuvat viiteen eri mitattaiseen opintokokonaisuuteen.

OPINTOKOKONAISUUS 1, opintojaksot 1 ja 2

1

TAIDEMAISTIAISET
20h

2

YHDESSÄ TEHDEN
20h

OPINTOKOKONAISUUS 2, opintojaksot 3-5

3

TYÖKALUJA
TUTUKSI
10h

4

MINUN
YMPÄRISTÖ
10h

5

LUOVA
KOKEILU
20h

OPINTOKOKONAISUUS 3, opintojaksot 6-8

6

TUTKITAAN
YHDESSÄ
20h

7

SUUNNITTELUN
VÄLINEITÄ
10h

8

TYÖKALUJA
LISÄÄ
30h

OPINTOKOKONAISUUS 4, opintojaksot 9-11

9

LUOVA
PROSESSI
30h

10

MEIDÄN
MAISEMA
30h

11

TEKNOLOGIA
ARKKITEHTUURIN
APUNA 20h

OPINTOKOKONAISUUS 5, opintojaksot 12-14

12

MUN OMA
PROSESSI
30h

13

MENNÄÄN
METSÄÄN
30h

14

VOINKO
VAIKUTTAA
20h

OPINTOKOKONAISUUS 1 (40h)

OPINTOJAKSO 1: TAIDEMAISTIAISET (20h)

Sisältö:

- tutustutaan eri taiteenaloihin
- oman mielenkiinnon kohteiden etsiminen
- tutkiva ja kokeileva oppiminen

Tavoitteet:

- innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti eri visuaalisten taiteiden menetelmiin ja työskentelyyn
- innostaa oppilasta havainnoimaan omaa ympäristöään moniaistisesti

OPINTOJAKSO 2: YHDESSÄ TEHDEN (20h)

Sisältö:

- erilaisiin materiaaleihin ja työskentelymenetelmiin tutustuminen
  - toimitaan yhdessä yhteisen teeman ja tekemisen äärellä
- tutustutaan omaan ryhmään ja tiloihin

Tavoitteet:

- innostaa oppilasta arkkitehtuurin maailmaan
- oppia yhdessä tekemistä, sosiaalisia taitoja sekä turvallista työskentelyä

OPINTOKOKONAISUUS 2 (40h)

OPINTOJAKSO 3: TYÖKALUJA TUTUKSI (10h)

Sisältö:

- tutustutaan arkkitehtuurin, kuvataiteen ja muotoilun perustekniikoihin ja välineisiin arkkitehtuurin näkökulmasta

Tavoitteet:

- tutustuttaa oppilas perustekniikoihin
- avata arkkitehtuurin keskeisiä käsitteitä

OPINTOJAKSO 4: MINUN YMPÄRISTÖ (10h)

Sisältö:

- lähdetään ulos luokasta
- havainnoidaan ja tutkitaan omaa lähiympäristöä, niin rakennettua kuin luonnonympäristöä
- välineitä luovaan havainnointiin

Tavoitteet:

- oppia tekemään havaintoja ympäristöstään
- kannustaa sanallistamaan näkemäänsä ja kokemaansa
- innostaa ympäristön lukutaidon kehittymisen polulla

OPINTOJAKSO 5: LUOVA KOKEILU (20h)

Sisältö:

- monipuolinen materiaalien luova kokeilu
- materiaalien tutkiminen
- kolmiulotteinen rakentelu

Tavoitteet:

- auttaa kolmiulotteisen hahmottamisen kehittämisessä
- yksinkertaisten rakenteiden oppiminen
- tukea omaan luovaan ilmaisuun

OPINTOKOKONAISUUS 3 (60h)

OPINTOJAKSO 6: TUTKITAAN YHDESSÄ (20h)

Sisältö:

- tutkitaan yhdessä valittua ajankohtaista ilmiötä
- suunnitellaan tehtävä sen pohjalta
- työskennellään yhdessä yhteisen teoksen parissa

Tavoitteet:

- oppia tutkimaan ajankohtaisia ilmiöitä
- kannustaa yhteiseen keskusteluun, oman mielipiteen ilmaisuun

- ohjata tulkitsemaan ilmiöitä oman ilmaisun kautta
- tukea ongelmanratkaisutaitojen kehittymistä

OPINTOJAKSO 7: SUUNNITTELUN VÄLINEITÄ (10h)

Sisältö:

- tutustutaan suunnittelun tekemiseen erilaisin menetelmin
- oman ideoinnin ja ilmaisun korostaminen

Tavoitteet:

- avata erilaisia suunnittelun välineitä
- auttaa ymmärtämään suunnittelua tärkeänä osana arkkitehtuurin prosessia

OPINTOJAKSO 8: TYÖKALUJA LISÄÄ (30h)

Sisältö:

- tutustutaan lisää rakentamisen ja muotoilun menetelmiin
- opitaan samalla kuvataiteen ja käsityön eri menetelmiä
- tekemällä taitojen kartuttamista

Tavoitteet:

- ohjata oppilasta syventämään taitojaan
- avata arkkitehtuuri peruskäsitteitä ja suunnitteluprosessia
- tukea oppilaan oman taiteen alan itsetunteuksen kehittymistä
- ohjata visuaalisten taiteiden eri menetelmien käyttöön

OPINTOKOKONAISUUS 4 (80h)

OPINTOJAKSO 9: LUOVA PROSESSI (30h)

Sisältö:

- oppilaat saavat valita yhdessä kiinnostavan teeman
- luova ideointi ja yhdessä ideoiden kehittäminen
- ideoiden testaaminen pienoismallin avulla
- opitaan tekemällä työskentelyprosessin eri vaiheita
- valitaan työskentelyn muoto teemaan soveltuen

Tavoitteet:

- kannustaa ja rohkaista oppilasta omien ideoiden ilmaisussa
- oppia soveltamaan valittua teemaan osana omaa visuaalista ilmaisua

- tukea pitkäjänteisen työskentelyprosessin aikana
- ohjata oppilasta arvioimaan omaa työskentelyä

OPINTOJAKSO 10: MEIDÄN MAISEMA (30h)

Sisältö:

- tutkitaan yhdessä merkittävää, historiallista kohdetta
- kulttuuriperinnön ja lähiympäristön merkitys
- tehdään havaintoja monella eri tasolla
- kuvataan kohdetta valitulla visuaalisella tavalla

Tavoitteet:

- oppia kolmiulotteista hahmottamista
- ohjata ilmaisemaan näkemäänsä visuaalisesti
- innostaa rakennetun ympäristön tutkimiseen monipuolisesti

OPINTOJAKSO 11: TEKNOLOGIA ARKKITEHTUURIN APUNA (20h)

Sisältö:

- hyödynnetään nykYTEKNIIKAN mahdollisuuksia oppimisen tukena
- teknologia voi olla apuna suunnittelussa, ympäristön/ilmiön tutkimisessa tai prosessin tallentamisessa ja kuvaamisessa

Tavoitteet:

- ohjata käyttämään teknologian sovelluksia apuna työskentelyprosessissa
- löytää omaa ilmaisua tukevia uusia työvälineitä

OPINTOKOKONAISUUS 5 (80h)

OPINTOJAKSO 12: MUN OMA PROSESSI (30h)

Sisältö:

- oppilas saa valita itse teeman ja toteutustavan omalle työilleen
- opettaja tukee ja ohjaa oppilasta oman prosessin aikana

Tavoitteet:

- kannustaa omaan luovaan ilmaisuun
- syventää omia taitojaan omalla taiteen alalla
- oppia itsenäistä työskentelyä
- oppia arvioimaan omaa prosessia eri vaiheissa

OPINTOJAKSO 13: MENNÄÄN METSÄÄN (30h)

Sisältö:

- mennään ulos luontoon
- tutkitaan luontoon liittyvää aihetta eri näkökulmista
- keskustellaan ja etsitään siitä tietoa
- tehdään tutkittavasta ilmiöstä oma vaihtoehtoinen versio esimerkiksi ympäristötaiteen keinoin

Tavoitteet:

- oppilas oppii muodostamaan oman mielipiteen ja perustelemaan sen
- rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan oma mielipide visuaalisesti
- oppilas oppii myös vertaisarviointia

OPINTOJAKSO 14: VOINKO VAIKUTTAA (20h)

Sisältö:

- pohditaan yhdessä omia vaikuttamisen mahdollisuuksia omassa ympäristössä
- tutustutaan johonkin lähialueen suunnitteluvaiheessa/rakenteilla olevaan kohteeseen
- mahdollinen yhteistyö paikallisen toimijan kanssa
- dokumentoidaan kohdetta eri tavoin esimerkiksi koko lukuvuoden aikana

Tavoitteet:

- hahmottaa oman toiminnan ja ympäristön vuorovaikutuksen merkityksiä
- avata oppilaille vaikuttamisen mahdollisuuksia omassa ympäristössä
- oppia dokumentoinnin tapoja

7.3 Arkkitehtuurin teemaopinnot (200h)

ARKKITEHTUURIN TEEMAOPINTOJEN

TAVOITTEET

Teemaopintojen tavoitteena on taiteenalan taitojen monipuolistaminen, ympäristön lukutaidon kehittyminen, vahvan omakohtaisen ympäristösuhteen muotoutuminen, oman ilmaisun ja luovan ongelmanratkaisutaidon kehittyminen, sekä taitojen soveltamisen kyky. Keskeistä teemaopinnoissa on laaja-alaisen näkökulman kehittyminen taiteen kentästä. Opinnoissa oppilaalla on mahdollisuus rakentaa omaa visuaalista lukutaitoaan monipuolisemmaksi mm. eri taiteen alojen yhteisen projektin kautta.

KESKEISET SISÄLLÖT

Sisältöjen valinnoissa huomioidaan oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet sekä erilaiset ajankohtaiset ilmiöt, historia ja paikalliset mahdollisuudet yhteistyöhön erilaisten toimijoiden kanssa.

Teemaopinnot ovat yhteensä 200 tuntia ja koostuvat kolmesta opintokokonaisuudesta; ajankohtaiset ilmiöt, omat ympäristöt ja arkkitehtuurin maailma, joiden sisälle opintojaksot rakentuvat. Opintojaksoja on kaikkiaan kuusi.

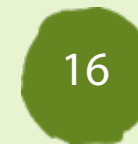
TEEMAOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h)

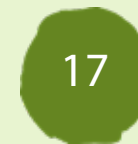
Opintojaksot 15-17

TAITEIDEN
RAJAPINNOILLA
30h

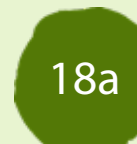
MINÄ
TAITEILIJANA
80h

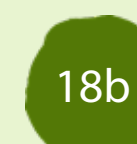
TAITEELLINEN
ESITTÄYTYMINEN
40h

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot (50h)

Opintojaksot 18a ja 18b

TUTKIVA TAIDE
50h

YMPÄRISTÖ
50h

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h)

OPINTOJAKSO 15: TAITEIDEN RAJAPINNOILLA (30h)

Sisältö:

- taiteiden välisyyden yhteistyöprojekti
- muokataan sisältö eri vuosina, taide- ja taitoaineiden kanssa yhteiseksi kokonaisuudeksi

Tavoitteet:

- taiteen moninaisuuden ymmärtäminen
- kokonaisen työskentelyprosessin oppiminen yhteistyössä erilaisten toimijoiden kanssa
- taiteiden välisyyteen ja yhteistyöhön kasvataminen
- sosiaalisten taitojen kartuttaminen ja osallisuuden oppiminen

OPINTOJAKSO 16: MINÄ TAITEILIJANA (80h)

Sisältö:

- luova ilmaisu
- omien ideoiden kehittäminen
- keskeistä koko suunnittelu- ja työskentelyprosessi

Tavoitteet:

- oman taiteen alan taitojen ja tietojen syventäminen

- kannustaa omimman kiinnostuksen alueen löytymiseen
- tukea taiteen polulla omien ideoiden kehittämiseen ja luovaan ilmaisuun

OPINTOJAKSO 17: TAITEELLINEN ESITTÄYTYMINEN (40h)

Tämä kokonaisuus voidaan yhdistää opintojaksoon Minä taiteilijana.

Sisältö:

- oman projektin esittely julkisesti, esimerkiksi näyttely tai pop up -tapahtuma

Tavoitteet:

- tukea oppilasta omien töiden esittelyssä
- oppia järjestämään näyttely
- rohkaistua esittelemään omaa työtä tai projektia
- oppia lisää itsearviointin taitoja

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot (50h)

Kaksi valinnaista opintojaksoa, joista valitaan toinen.

OPINTOJAKSO 18a: TUTKIVA TAIDE (50h)

Sisältö:

- oman taiteen alan taitojen monipuolistaminen
- jonkin oman taiteen alan ilmiön tutkiminen

- lopputuloksena kirjallinen tuotos, jonka visuaalinen ilme myös mietitty

Tavoitteet:

- oppilaan ymmärrys omaa taiteen alaa kohtaan syvenyy
- innostaa tiedon etsimiseen, tutkimiseen
- opetella tekemään myös visuaalisesti kiinnostava kirjallinen tuotos

OPINTOJAKSO 18b: YMPÄRISTÖ (50h)

Sisältö:

- oman kiinnostuksen kohteen valinta rakennetusta ympäristöstä
- ilmiön tutkiminen monipuolisesti
- mahdollisuus yhteistyöhön paikallisen toimijan kanssa
- omien ideoiden esittäminen visuaalisesti, myös kolmiulotteisessa muodossa

Tavoitteet:

- oppia ympäristön dokumentointia
- oppia visuaalisen esittämisen menetelmiä
- oppia itsearviointin taitoja

7.4 Aikuisten arkkitehtuurin opinnot

Aikuisten taiteen perusopetusta arkkitehtuurissa ei tällä hetkellä toteuteta Meri-Pohjolan opistopiirin alueella.

7.5 Työtavat arkkitehtuurin opetuksessa

Ympäristön tutkimista, suunnittelua, käsillä tekemistä ja oivaltamisen iloa.

Työtapojen valinnalla tuetaan oppimaan oppimisen ja yhdessä oppimisen taitoja. Opetuksessa tutustutaan arkkitehtuurin maailmaan elämyksellisesti, kokemuksellisesti ja moniaistisesti. Keskeistä on havainnointi, ideoiden kehittäminen eri tavoin luonnostelemalla ja koko työskentelyprosessi eri vaiheineen. Opetuksessa ja työskentelyssä korostetaan käsillä tekemisen ja oivaltamisen iloa. Materiaalien ja työtapojen valinnassa huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet.

7.6 Oppimisen arviointi arkkitehtuurin opetuksessa

Ystävällisesti yhdessä – tukien ja kannustaen oppimisen polulla.

Oppimisen arvioinnin tulee olla opetuksessa vuorovaikutteista oppilaan kanssa yhdessä tapahtuvaa, jatkuvaa ja monipuolista, sisältäen erilaisia palautteen antamisen tapoja mm. itse- ja vertaisarviointia.

Oppilasta rohkaistaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Opettajan palautteen antamisen tulee olla kannustavaa, rohkaisevaa ja oppimisen polulla eteenpäin vievää. Oppilaita ohjataan myös omien tavoitteiden asettamiseen ja oman ja toisten oppilaiden osaamisen arvostamiseen ja kannustamiseen. Arvioinnissa käytetään sähköistä tai muuta oppimispäiväkirjaa.

Yleisen oppimäärän arvioinnin alueet ovat Ympäristösuhde, Rakennetun ja luonnon ympäristön lukutaito, Suunnittelu ja ilmaisu, sekä Yhteiskunnallisuus ja osallisuus. Yhteisissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilasta perustietojen ja -taitojen oppimisessa. Jatkuvassa arvioinnissa ja muussa palautteen annossa hyödynnetään myös itse- ja vertaisarviointia.

Teemaopinnoissa tuetaan arvioinnilla oppilaan jo hankittujen taitojen laajentamista ja syventämistä. Opettaja tukee arvioinnilla ja palautteella myös oppilaan omien oppimistavoitteiden asettamista sekä reflektoinnin, itseohjautuvuuden ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

8 KUVATAIDE

Kuvataiteen yleisen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua, itsetuntemusta, identiteetin rakentumista ja oman sekä muiden kulttuurien tuntemusta kuvataiteen keinoin. Opetus vahvistaa oppilaan kokemusta itsestään visuaalisen kulttuurin aktiivisena toimijana sekä luovana ja vastuullisena yhteisön jäsenenä. Opinnot kehittävät visuaalisen havainnoinnin, ajattelun, ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä luovat edellytyksiä uuden oppimiselle. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin jatkuvaa muuntumista ja avoimia rajoja.

Oppilailla on mahdollisuus opinnoissaan syventyä heille merkityksellisiin sisältöihin, teemoihin ja ilmaisun keinoihin. Opetuksessa painotetaan oppilaiden omaa kokemusmaailmaa, joka luo pohjan oivalluksia herättävälle oppimiselle ja tekemisen ilolle. Oppilasta kannustetaan nauttimaan kuvataiteesta sekä arvostamaan omaa ja muiden taiteellista työtä. Opintojen edetessä oppilas oppii tulkitsemaan ja arvioimaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria eri näkökulmista.

Opetuksessa kannustetaan pohtimaan taiteiden ja tieteiden yhteyksiä sekä löytämään niistä uusia oivalluksia, käyttämään taiteen toimintatapoja yhteistyön, vuorovaikutuksen, osallistumisen ja vaikuttamisen välineenä. Opinnot luovat perustaa oppilaan omakohtaisen taidesuhteen kehittymiselle ja kuvataiteen elinikäiselle harrastamiselle.

8.1 Varhaisiän kuvataidekasvatus

VARHAISIÄN KUVATAIDEKASVATUKSEN

TAVOITTEET

- innostaa lasta kuvataiteen tekemiseen, taiteen perusasioihin ja tuntemiseen tutkivan, kokeilevan ja leikinomaisen toiminnan kautta
- kannustaa lasta itseilmaisuun ja pitkäjänteisyyteen käyttäen monitaiteellisia työskentelytapoja
- vahvistaa lapsen aktiivisuutta kokonaisvaltaisen, kaikkiaistit mukana olevan oppimisen avulla
- ohjata ryhmässä toimimiseen ja muiden huomioon ottamiseen
- hyödyntää lapsen omaa elinympäristöä ja siinä ilmeneviä visuaalisen kulttuurin ilmiöitä
- kannustaa iloitsemaan omasta ja toisten työstä

KESKEISET SISÄLLÖT

- motorisia taitoja ja pitkäjänteisyyttä harjoitellaan tutustumalla vaihteleviin työtapoihin sekä erilaisiin materiaaleihin ja välineisiin ja niistä huolehtimiseen
- harjoitellaan ryhmässä toimimista, toisten huomioimista ja työhön keskittymistä
- opetellaan pohtimaan, tulkitsemaan ja sanallistamaan omia tuntemuksia, kokemuksia ja havaintoja
- hyödynnetään opetuksessa mielikuvaoppimista

Taiteen perusopetuksen yleisiä opintoja edeltävää varhaisiän kuvataidekasvatusta annetaan alle kouluikäisille lapsille yhteensä 30 h.

8.2 Kuvataiteen yhteiset opinnot (300h)

Kuvataiteen yleisen oppimäärän opinnoissa yhteiset opinnot ovat 300 tuntia. Ne sisältävät viisi (5) eri opintokokonaisuutta, jotka on jaettu eri mittaisiin opintojaksoihin.

KUVATAITEEN YHTEISTEN OPINTOJEN

TAVOITTEET

Taiteenalan perustaitojen hankkiminen, rohkaista ja tukea oppilaan kuvallista ilmaisua, omakohtaisen taidesuhteen muotoutumista ja identiteetin rakentumista.

TAIDESUHDE

Opetuksen tavoitteena on

- tukea oppilaan taidekäsityksen ja itsetunteen kehittymistä tavoitteellisen kuvailmaisun kautta
- kannustaa oppilasta oman ilmaisun kehittämiseen kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin, taiteiden välisiin työskentelytapoihin sekä hänelle merkitykselliseen taiteeseen

VISUAALINEN LUKUTAITO

Opetuksen tavoitteena on

- innostaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä moniaistisesti sekä taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen

- kannustaa oppilasta tutkimaan erilaisia kuvia, median ilmiöitä ja ympäristön visuaalisuutta
- ohjata oppilasta tulkitsemaan visuaalista kulttuuria eri näkökulmasta
- kannustaa oppilasta käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja, jatkamaan tulkintojaan ja keskustelemaan niistä
- innostaa oppilasta pohtimaan kuvataidetta historiallisesta, kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta

OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- rohkaista oppilasta tarkastelemaan omassa kuvailmaisussa ja toiminnassa ilmeneviä arvoja
- ohjata oppilasta kriittisen ajattelun kehittämiseen
- kannustaa oppilasta ilmaisemaan näkemyksiään ja ottamaan kantaa taiteen keinoin

KESKEISET SISÄLLÖT

Tutkitaan ihmisenä olemista, luontoa ja kulttuuria taiteen keinoin. Kuvataidetta lähestytään henkilökohtaisten, yhteisöllisten ja kulttuuristen merkitysten kantajana, välittäjänä ja purkajana.

KUVAN KIELI JA TAITEEN ILMAISUKEINOT

- tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista
- harjoitellaan visuaalista havaitsemista, ajattelua, sanallistamista ja kuvista keskustelemista
- kokeillaan erilaisten välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia
- hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa

OMAT KUVAT

- tutkitaan oppilaiden havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista ja elämänpiiristä sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä
- pohditaan oppilaiden omien kuvien henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin

TAITEEN MAAILMAT

- tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja
- tutustutaan nykytaiteen toimintatapoihin, pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta sekä käsitellään taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan
- tutustutaan taiteen instituutioihin, muihin kulttuurikohteisiin, ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin ja visuaalisten alojen ammattilaisten työhön

VISUAALINEN YMPÄRISTÖ

- tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja
- harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista sekä käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista

OPINTOKOKONAISUUS 1, opintojaksot 1 ja 2

1

TAIDEMAISTIAISET 30h
• Eri taiteenaloihin tutustuminen

2

YHDESSÄ TUTKIEEN 30h
• Materiaaleihin ja välineisiin tutustuminen

OPINTOKOKONAISUUS 2, opintojaksot 3-5

3

KUVATAITEEN
ALKUJUURILLA 10h
• Kuvataiteen historiaan tutustuminen, katselu, keskustelu

4

ELÄMÄNI KUVAT 20h
• Oman elämänpiirin kuvittaminen, havainnot

5

ETSIN JA KOKEILEN 30h
• Oma ideointi ja ilmaisu
• Kuvataiteen peruskäsitteet, tekniikat

OPINTOKOKONAISUUS 3, opintojaksot 6-8

6

PUHETTA
TAITEESTA 10h
• Teosten tutkiminen
• Taiteen lajit

7

MEDIAN
KUVAT 20h
• Median ilmiöt
• Mediaympäristöt

8

SANO SE
OMIN KUVIN 30h
• Vaikuttaminen, kantaaottaminen, osallisuus, omat arvot

OPINTOKOKONAISUUS 4, opintojaksot 9-11

9

KUVANLUKUTAITO 30h
• Omat ja muiden työt
• Analyysimenetelmät

10

TAIDEKENTÄLLÄ 10h
• Paikallinen taide
• Taideinstituutiot
• Kulttuurikohteet
• Ammatillaiset

11

YHTEISÖTAIDE 20h
• Projekti

OPINTOKOKONAISUUS 5, opintojaksot 12 ja 13

12

MUUT KULTTUURIT
KUVATAITEESSA 30h
• Kansainvälisyys

13

OMALLA
KARTALLA 30h
• Omat persoonalliset valinnat ja tekniikat

OPINTOKOKONAISUUS 1 (60h)

OPINTOJAKSO 1: TAIDEMAISTIAISET (30h)

Sisältö:

- inspiroidutaan ja tutustutaan eri taiteenaloihin tavoitteena innostaa taiteiden välisiin työskentelytapoihin sekä oppilaalle merkitykselliseen taiteeseen
- omien luontaisten mielenkiinnon kohteiden etsiminen eri taiteista
- leikkimällä ja tutkimalla oppiminen

Tavoitteet:

- innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin, sekä taiteiden välisiin työskentelytapoihin.
- innostaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä moniaistisesti

OPINTOJAKSO 2: YHDESSÄ TUTKIEN (30h)

Sisältö:

- luokkaan ja turvalliseen tekemiseen tutustuminen kaverit huomioiden
- erilaisiin materiaaleihin ja työvälineisiin tutustuminen
- välinehuollon harjoittelua
- leikkimällä ja tutkimalla oppiminen

Tavoitteet:

- innostaa oppilasta monipuolisesti kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin
- innostaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä moniaistisesti sekä taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen

OPINTOKOKONAISUUS 2 (60h)

OPINTOJAKSO 3:

KUVATAITEEN ALKUJUURILLA (10h)

Sisältö:

- tutustutaan kuvataiteen historiaan keskustellen ja katsellen kuvia

Tavoitteet:

- tukea oppilaan taidekäsityksen kehittymistä
- kannustaa oppilasta tutkimaan erilaisia kuvia
- ohjata oppilasta tulkitsemaan visuaalista kulttuuria eri näkökulmasta
- innostaa oppilasta pohtimaan kuvataidetta historiallisesta näkökulmasta

OPINTOJAKSO 4: ELÄMÄNI KUVAT (20h)

Sisältö:

- oman elämänpiirin kuvittaminen
- omien havaintojen ja kokemusten kuvittaminen

Tavoitteet:

- kannustaa ja innostaa oppilasta tutkimaan ja havainnoimaan ympäristöä visuaalisuutta moniaistisesti
- tukea oppilaan itsetuntemuksen kehittymistä oman kuvailmaisun kautta
- rohkaista oppilasta omaan kuvailmaisuun

OPINTOJAKSO 5:

ETSIN JA KOKEILEN (30h)

Sisältö:

- oman ideoinnin ja ilmaisun korostaminen
- kuvataiteen erilaisiin tekniikoihin ja peruskäsitteisiin tutustuminen
- mediataiteeseen tutustuminen
- taidehistoriaan tutustuminen

Tavoitteet:

- tukea oppilaan taidekäsityksen ja itsetuntemuksen kehittymistä tavoitteellisen kuvailmaisun kautta
- kannustaa oppilasta oman ilmaisun kehittämiseen kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- innostaa oppilasta tutustumaan kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin, erilaisiin työskentelytapoihin sekä hänelle merkitykselliseen taiteeseen
- kannustaa oppilasta tutkimaan erilaisia kuvia, median ilmiöitä ja ympäristön visuaalisuutta
- innostaa oppilasta pohtimaan kuvataidetta historiallisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- kannustaa oppilasta ilmaisemaan omia näkemyksiään

OPINTOKOKONAISUUS 3 (60h)

OPINTOJAKSO 6: PUHETTA TAITEESTA (10h)

Sisältö:

- erilaisten teosten tutkiminen
- taiteen eri lajeihin tutustuminen
- taidefilosofian alkeet

Tavoitteet:

- kannustaa oppilasta tutkimaan erilaisia kuvia ja tutustumaan monipuolisesti kuvailmaisun keinoihin ja hänelle merkitykselliseen taiteeseen
- tukea oppilaan taidekäsityksen kehittymistä
- kannustaa oppilasta käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja, jatkamaan tulkintojaan, keskustelemaan niistä ja ilmaisemaan näkemyksiään
- innostaa oppilasta pohtimaan kuvataidetta historiallisesta, kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta

OPINTOJAKSO 7: MEDIAN KUVAT (20h)

Sisältö:

- median ilmiöihin ja mediaympäristöihin tutustuminen

Tavoitteet:

- innostaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä moniaistisesti

- kannustaa oppilasta tutkimaan erilaisia kuvia, median ilmiöitä ja ympäristön visuaalisuutta
- ohjata oppilasta tulkitsemaan median ilmiöitä visuaalisesta näkökulmasta ja jatkamaan omia tulkintojaan ja keskustelemaan niistä
- innostaa oppilasta pohtimaan mediakulttuuria yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta sekä siinä ilmeneviä arvoja
- rohkaista oppilasta tarkastelemaan omia arvojaan mediaan liittyvässä kuvailmaisussaan ja toiminnassaan
- ohjata oppilasta kriittisen ajattelun kehittämiseen

OPINTOJAKSO 8: SANO SE OMIN KUVIN (30h)

Sisältö:

- kuvataiteen keinoin vaikuttaminen, kantaa ottaminen ja osallisuus, omien arvojen pohtiminen

Tavoitteet:

- kannustaa oppilasta oman ilmaisun kehittämiseen kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- kannustaa oppilasta pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- rohkaista oppilasta tarkastelemaan omassa kuvailmaisussa ja toiminnassa ilmeneviä arvoja

- ohjata oppilasta kriittisen ajattelun kehittämiseen
- kannustaa oppilasta ilmaisemaan näkemyksiään ja ottamaan kantaa taiteen keinoin

OPINTOKOKONAISUUS 4 (60h)

OPINTOJAKSO 9: KUVANLUKUTAITO (30h)

Sisältö:

- kuva-analyysimenetelmiin tutustuminen
- omien ja muiden kuvien analysointi

Tavoitteet:

- tukea oppilaan taidekäsityksen ja itsetuntemuksen kehittymistä tavoitteellisen kuvailmaisun kautta
- kannustaa oppilasta oman ilmaisun kehittämiseen kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- kannustaa oppilasta tutkimaan erilaisia kuvia
- kannustaa oppilasta käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja, jatkamaan omia tulkintoja ja keskustelemaan niistä
- innostaa oppilasta pohtimaan kuvataidetta historiallisesta, kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta
- kannustaa oppilasta pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- ohjata oppilasta kriittisen ajattelun kehittämiseen

OPINTOJAKSO 10:
TAIDEKENTÄLLÄ (10h)

Sisältö:

- paikalliseen taiteeseen tutustuminen
- taiteen eri instituutioihin ja -kulttuurikohteisiin tutustuminen
- taiteen ammattilaisten työskentelyyn tutustuminen

Tavoitteet:

- innostaa oppilasta tutustumaan taiteen kenttään, -prosesseihin ja työskentelytapoihin

OPINTOJAKSO 11:
YHTEISÖTAIDE (20h)

Sisältö:

- yhteisötaiteeseen tutustuminen
- yhteisötaiteellinen projekti

Tavoitteet:

- kannustaa oppilasta toimimaan ja osallistumaan erilaisiin ryhmiin ja yhteisöihin yhteisötaiteen keinoin
- innostaa oppilasta pohtimaan kuvataidetta historiallisesta kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta
- kannustaa oppilasta pohtimaan yhteisötaiteessa ilmeneviä arvoja

OPINTOKOKONAISUUS 5 (60h)

OPINTOJAKSO 12:

MUUT KULTTUURIT KUVATAITEESSA (30h)

Sisältö:

- eri kulttuurien visuaaliseen taiteeseen tutustuminen ja kansainvälisyys

Tavoitteet:

- innostaa oppilasta pohtimaan kuvataidetta historiallisesta, kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta
- innostaa ja rohkaista oppilasta tutustumaan eri kulttuurien visuaaliseen taiteeseen

OPINTOJAKSO 13:
OMALLA KARTALLA (30h)

Sisältö:

- omien persoonallisten valintojen tekeminen omassa työskentelyssä
- töiden aiheeseen sopivien tekniikoiden valinta

Tavoitteet:

- kannustaa oppilasta omaan ilmaisuun kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- kannustaa oppilasta ilmaisemaan näkemyksiään taiteen keinoin

8.3 Kuvataiteen teemaopinnot (200h)

KUVATAITEEN TEEMAOPINTOJEN

TAVOITTEET

Oppilaan yhteisissä opinnoissa hankkimien taitojen laajentaminen, kuvallisen ajattelun ja ilmaisun syventäminen sekä tietojen sekä vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen.

TAIDESUHDE

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta taidekäsityksen kehittämiseen tavoitteellisen kuvailmaisun, hänelle merkityksellisen taiteen ja oman oppimisen reflektoinnin kautta
- kannustaa oppilasta identiteettinsä pohdintaan erilaisia kuvia tekemällä ja niitä tulkitsemalla
- tukea oppilasta osaamisensa kehittämisessä tavoitteidensa ja näkemystensä mukaisessa itsenäisessä tai yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- rohkaista oppilasta käyttämään erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvailmaisun taitojaan

VISUAALINEN LUKUTAITO

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti sekä taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen
- vahvistaa oppilaan kykyä käyttää kuvan kieltä, kuvallisia muuttujia ja kuvallisen kerronnan keinoja
- kehittää oppilaan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan
- ohjata oppilasta laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemustaan

OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN

Opetuksen tavoitteena on

- tukea oppilasta hänen ilmaistessaan näkemyksiään taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurisissa ilmenevistä arvoista
- ohjata oppilasta ottamaan huomioon esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot itsenäisesti ja ryhmässä toimiessaan
- kannustaa oppilasta kehittämään kriittistä ajatteluaan tarkastelemalla arvojen merkitystä omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ohjata oppilasta ilmaisemaan näkemyksiään ja mielipiteitään taiteen keinoin

KESKEISET SISÄLLÖT

Tutkitaan ihmisenä olemista, luontoa ja kulttuuria taiteen keinoin. Kuvataidetta lähestytään henkilökohtaisten, yhteisöllisten ja kulttuuristen merkitysten kantajana, välittäjänä ja purkajana.

KUVAN KIELI JA TAITEEN ILMAISUKEINOT

- tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista
- harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua, sanallistamista ja kuvista keskustelemista
- kokeillaan erilaisten välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia
- hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa

OMAT KUVAT

- tutkitaan oppilaiden havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista ja elämänpöyristä sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä
- pohditaan oppilaiden omien kuvien henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin

TAITEEN MAAILMAT

- tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja
- tutustutaan nykyaiteen toimintatapoihin, pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta sekä käsitellään taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan
- tutustutaan taiteen instituutioihin, muihin kulttuurikohteisiin, ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin ja visuaalisten alojen ammattilaisten työhön

VISUAALINEN YMPÄRISTÖ

- tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja
- harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista sekä käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista

TEEMAOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

Kuvataiteen yleisen oppimäärän opinnoissa teemaopinnot ovat 200 tuntia. Teemaopinnoissa on kaksi (2) opintokokonaisuutta, jotka sisältävät eri mittaisia opintojaksoja. Opintokokonaisuuksista toinen on kaikille yhteinen ja toinen vapaasti valittava, joissa korostuvat yhteistyö, taiteidenvälisyys ja omat kiinnostuksen kohteet. Teemaopintojen opintokokonaisuuksia voi suorittaa yhteisten opintojen rinnalla tai niiden jälkeen.

OPINTOKOKONAISUUS 1:

Kaikille yhteiset opinnot (150h) Opintojaksot 14-16

14

TAITEIDEN
RAJAPINNOILLA
30h

15

TAITEELLINEN
ESITTÄYTYMINEN
40h

16

MINÄ
TAITEEN-
TEKIJÄNÄ
80h

OPINTOKOKONAISUUS 2:

Valinnaiset opinnot (50h) Opintojaksot 17a ja 17b

17a

TUTKIVA
TAIDE
50h

17b

YMPÄRISTÖ
50h

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h)

OPINTOJAKSO 14: TAITEIDEN RAJAPINNOILLA (30h)

Sisältö:

- toimitaan hyödyntäen taiteidenvälisyyttä ja yhteisöllisyyttä
- pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta sekä sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan
- tutustutaan taiteen instituutioihin, muihin kulttuurikohteisiin, ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin ja taiteen ammattilaisten työhön

Tavoitteet:

- tukea oppilasta yhteistoiminnallisessa taiteellisessa työskentelyssä
- kehittää oppilaan taitoa tutkia taidetta tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan
- ohjata ja tukea oppilasta ilmaisemaan näkemyksiään ja mielipiteitään taiteen keinoin

OPINTOJAKSO 15:

TAITEELLINEN ESITTÄYTYMINEN (40h)

Sisältö:

- omien kiinnostuksen kohteiden valitseminen ja teosten esiin tuominen oppilaan valitsemalla tavalla
- harjoitellaan sanallistamista
- tutustutaan nykyaikaisen taiteen toimintatapoihin
- dokumentoidaan teoksia ja työskentelyä
- syvennetään itsearviointia

Tavoitteet:

- kehittää oppilaan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan
- ohjata oppilasta laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemustaan
- ohjata oppilasta ilmaisemaan näkemyksiään ja mielipiteitään

OPINTOJAKSO 16:

MINÄ TAITEILIJANA (80h)

Sisältö:

- syvennetään ja kehitetään omaa itsenäistä työskentelyä omien kiinnostuksen kohteiden pohjalta
- tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista
- harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua, sanallistamista ja kuvista keskustelemista

- kokeillaan erilaisten välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia
- tutkitaan oppilaiden havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista, elämänpiiristä ja omista kuvista nousevia henkilökohtaisia merkityksiä
- dokumentoidaan teoksia ja työskentelyä
- syvennetään itsearviointia

Tavoitteet:

- kannustaa oppilasta taidekäsityksen kehittämiseen tavoitteellisen kuvailmaisun, hänelle merkityksellisen taiteen ja oman oppimisen reflektoinnin kautta
- kannustaa oppilasta identiteettinsä pohdintaan erilaisia kuvia tekemällä ja niitä tulkitsemalla
- tukea oppilasta osaamisensa kehittämisessä tavoitteidensa ja näkemystensä mukaisessa itsenäisessä kuvallisessa työskentelyssä
- rohkaista oppilasta käyttämään erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvailmaisun taitojaan
- rohkaista ja tukea oppilasta ilmaisemaan näkemyksiään, mielipiteitään, havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti
- vahvistaa oppilaan kykyä käyttää kuvan kieltä, kuvallisia muuttujia ja kuvallisen kerronnan keinoja
- kehittää oppilaan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan
- ohjata oppilasta ottamaan huomioon esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot itsenäisesti toimiessaan

OPINTOKOKONAISUUS 2:

Valinnaiset opinnot (50h)

Kaksi valinnaista opintojaksoa, joista valitaan toinen

OPINTOJAKSO 17a: TUTKIVA TAIDE (50h)

Sisältö:

- hyödynnetään taiteen ja tieteen yhteyttä sekä digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa.
- käsitellään taiteen historiallisia merkityksiä
- tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja

Tavoitteet:

- rohkaista oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti
- kehittää oppilaan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan
- ohjata oppilasta laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemustaan
- kannustaa oppilasta kehittämään kriittistä ajatteluaan tarkastelemalla arvojen merkitystä omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- innostaa oppilasta kekseliäisyyteen ja luovaan ongelmaratkaisuun
- kannustaa oppilasta taidekäsityksen kehittämiseen oman oppimisen reflektoinnin kautta

OPINTOJAKSO 17b: YMPÄRISTÖ (50h)

Sisältö:

- tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, media-ympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja
- harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista sekä käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista
- dokumentoidaan teoksia ja työskentelyä
- syvennetään itsearviointia

Tavoitteet:

- rohkaista oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti
- kehittää oppilaan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan
- ohjata oppilasta laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemustaan
- kannustaa oppilasta kehittämään kriittistä ajatteluaan tarkastelemalla arvojen merkitystä omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- innostaa oppilasta kekseliäisyyteen ja luovaan ongelmaratkaisuun
- kannustaa oppilasta taidekäsityksen kehittämiseen oman oppimisen reflektoinnin kautta

8.3 Aikuisiän kuvataiteen perusopetus

AIKUISIÄN KUVATAITEEN PERUSOPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Aikuisten opetuksessa noudatetaan kuvataiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opintojen tarkoituksena on syventää aikuisen oppijan henkilökohtaista suhdetta kuvataiteeseen sekä tukea hänen identiteettiään taiteentekijänä.

Opetuksessa perehdytään monipuolisesti nykyaikaisiin toimintatapoihin, ilmaisukeinoihin ja käsitteisiin sekä tunnistetaan itselle merkityksellisiä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä.

Opinnot kehittävät käsitteellistämisen, sanallistamisen ja kriittisen ajattelun valmiuksia. Aikuisten opetuksessa huomioidaan oppijan yksilöllinen osaamis- ja kokemuspohja sekä hänen oppimisensa tarpeet.

Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia taiteellista ajattelua syventäviä työskentelytapoja kuten kuvien tulkintaa, yhteistyöprojekteja, luentoja, keskusteluja ja näyttelykäyntejä.

Opiskelijaa ohjataan pitkäjänteisten oppimistavoitteiden asettamiseen, elämänhistoriansa ja -kokemustensa tutkimiseen taiteellisen toiminnan lähtökohtana sekä oman kuvallisen ilmaisun kriittiseen reflektointiin.

Opetuksessa hyödynnetään aktiivisesti digitaalisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia.

Aikuisten taiteenperusopetuksen kuvataiteen yleisen oppimäärän opinnoissa yhteiset opinnot ovat 300 tuntia. Ne sisältävät kaksi (2) eri pintokokonaisuutta, jotka on jaettu eri mittaisiin opintojaksoihin.

OPINTOKOKONAISUUS 1, opintojaksot 1-5

OPINTOKOKONAISUUS 2, opintojaksot 6-10

OPINTOKOKONAISUUS 1 (150h)

OPINTOJAKSO 1: ATELJEE-OPINNOT JA VISUAALINEN ILMAISU (50h)

Sisältö:

- kuvailmaisun perusteet
- erilaisiin kuvataiteen tekniikoihin ja työvälineisiin tutustuminen
- oman kuvallisen ilmaisun reflektoinnin harjoittelu

Tavoitteet:

- tukea kuvailmaisun perustaitojen kehittämistä kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- innostaa tutustumaan monipuolisesti kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin sekä kommunikoidaan kuvien avulla
- tukea opiskelijan taidekäsityksen kehittämistä
- ohjata tulkitsemaan visuaalista kulttuuria eri näkökulmasta ja käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja

OPINTOJAKSO 2: TAIDEHISTORIAN KUVASTO (30h)

Sisältö:

- tutustutaan kuvataiteen historiaan keskustellen ja katsellen kuvia
- tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aika-

kausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja

Tavoitteet:

- innostaa tutustumaan monipuolisesti kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin
- kannustaa opiskelijaa tutkimaan erilaisia kuvia
- ohjata oppilasta tulkitsemaan visuaalista kulttuuria eri näkökulmasta
- kannustaa käyttämään erilaisia kuvatu- kinnan keinoja, jatkamaan tulkintoja ja keskustelemaan niistä
- innostaa pohtimaan kuvataidetta historial- lisesta, kulttuurisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta

OPINTOJAKSO 3: KOLMIULOTTEINEN HAHMOTUS (50h)

Sisältö:

- kuvailmaisun kolmiulotteisiin työmenetel- miin perehtyminen
- plastiseen sommitteluun tutustuminen
- muotoilun perusteiden harjoittelu
- kolmiulotteisiin teoksiin tutustuminen

Tavoitteet:

- havainnollistaa plastinen -käsitettä eri tekniikoiden ja materiaalien sekä taiteen- tuntemuksen avulla
- kehittää tilan ja muodon tajua
- oppia näkemään ja ymmärtämään kolmi- ulotteisia teoksia ja työskentelyä

- kannustaa opiskelijaa omaan ilmaisuun kolmiulotteisen työskentelyn ja sen reflek- toinnin avulla

OPINTOJAKSO 4: PUHETTA TAITEESTA (10h)

Sisältö:

- erilaisten teosten tutkiminen
- taiteen eri lajeihin ja taidefilosofiaan tutustuminen
- erilaisiin kuva-analyysimenetelmiin tutus- tuminen ja niiden käyttö omassa kuvatul- kinnassa

Tavoitteet:

- kannustaa tutkimaan erilaisia kuvia ja tukea opiskelijan taidekäsitteiden kehitty- mistä
- kannustaa käyttämään erilaisia kuvatu- kinnan keinoja, jatkamaan omia tulkintoja ja keskustelemaan niistä
- innostaa opiskelijaa pohtimaan kuvatai- detta historiallisesta, kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta
- ohjata kriittiseen ajatteluun

OPINTOJAKSO 5: MEDIAN KUVAT (10h)

Sisältö:

- median ilmiöihin ja mediaympäristöihin tutustuminen
- mediakuvista keskustelu ja kuvien analy- soiminen

Tavoitteet:

- innostaa havainnoimaan ympäristöä mo- niaistisesti
- kannustaa tutkimaan erilaisia kuvia, medi- an ilmiöitä ja ympäristön visuaalisuutta
- ohjata tulkitsemaan median ilmiöitä visuaalisesta näkökulmasta ja jatkamaan omia tulkintoja ja keskustelemaan niistä
- innostaa pohtimaan mediakulttuuria yh- teiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkö- kulmasta sekä siinä ilmeneviä arvoja
- rohkaista tarkastelemaan omia arvojaan mediaan liittyvässä kuvailmaisussaan ja toiminnassaan
- ohjata kriittisen ajattelun kehittämiseen

OPINTOKOKONAISUUS 2 (150h)

OPINTOJAKSO 6: KESTÄVÄ KEHITYS (30h)

Sisältö:

- harjoitellaan taiteellista työskentelyä kestävä kehityksen mukaisilla materiaa- leilla ja työvälineillä
- hyödynnetään kierrätys- ja luonnonmate- riaaleja kuvallisessa työskentelyssä

Tavoitteet:

- ymmärtää omien valintojen merkitys arkiympäristössä ja antaa välineitä toimia vastuuntuntoisesti kestäväen kehityksen näkökulmasta
- kiinnittää huomiota eettisyyteen ja ekologisuuteen työskentelyssä
- kannustaa pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- rohkaista tarkastelemaan omassa kuvailmaisussa ja toiminnassa ilmeneviä arvoja

OPINTOJAKSO 7: TILA, YMPÄRISTÖ, PERFORMANSSI (30h)

Sisältö:

- tutustutaan ympäristö- ja tilataiteeseen
- tutustutaan rakennettuun ja luonnonympäristöön
- tutustutaan performanssitaitteeseen

Tavoitteet:

- oppia näkemään ja ymmärtämään tila- ja ympäristötaidetta ja teoksen ja ympäristön muodostamaa kokonaisuutta
- innostaa opiskelijaa havainnoimaan ympäristöä moniaistisesti
- kehittää tilan ja muodon tajua
- oppia katsomaan ja ymmärtämään performanssia yhtenä taiteen muotona
- rohkaista opiskelijaa omaan ilmaisuun tila-, ympäristö- ja performanssitaitteen keinoin

OPINTOJAKSO 8: SANO SE OMIN KUVIN (50h)

Sisältö:

- omien persoonallisten valintojen tekeminen omassa työskentelyssä
- oman elämänhistorian ja -kokemusten tutkiminen taiteellisen toiminnan lähtökohtana
- vaikuttaminen, kantaa ottaminen ja omien arvojen esiintuominen taiteellisessa työskentelyssä
- oman kuvallisen ilmaisun kriittinen reflektointi

Tavoitteet:

- omien ja muiden kuvien analysointi
- kannustaa oman ilmaisun kehittämiseen kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- rohkaista tarkastelemaan omassa kuvailmaisussa ja toiminnassa ilmeneviä arvoja
- ohjata kriittisen ajattelun kehittämiseen
- kannustaa ilmaisemaan näkemyksiään ja ottamaan kantaa taiteen keinoin

OPINTOJAKSO 9: NÄYTTELYKOKONAISUUS (30h)

Sisältö:

- erilaisiin taidemuseoihin ja -gallerioihin, virtuaaligallerioihin, digitaalisiin- ja pop up -näyttelyihin tutustuminen
- julkiseen taiteeseen tutustuminen
- kuratoinnin harjoittelu

- näyttelyn rakentamiseen tutustuminen

Tavoitteet:

- innostaa tutustumaan monipuolisesti erilaisiin näyttelyihin ja näyttely-ympäristöihin sekä näyttelyiden rakentamiseen
- innostaa havainnoimaan ympäristöä
- kannustaa opiskelijaa käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja ja ohjata häntä pyrkimään monipuoliseen kuvatulkintaan kuratoinnissa
- kannustaa pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- kannustaa opiskelijaa ilmaisemaan näkemyksiään, oman mielipiteen ja taidekäsityksen esittämiseen näyttelykuratoinnissa

OPINTOJAKSO 10: MUUT KULTTUURIT (10h)

Sisältö:

- eri kulttuurien visuaaliseen taiteeseen tutustuminen ja kansainvälisyys

Tavoitteet:

- innostaa oppilasta pohtimaan kuvataidetta kulttuurisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta
- ohjata oppilasta tutustumaan eri kulttuuriin visuaaliseen taiteeseen

AIKUISTEN KUVATAITEEN TEEMAOPINNOT (200h)

Aikuisten taiteen perusopetuksen kuvataiteen teemaopinnot ovat yhteensä 200 tuntia. Ne sisältävät vaihtoehtoisia ja vapaasti valittavia opintojaksoja, joissa korostuvat yhteistyö, taiteidenvälisyys ja omat kiinnostuksen kohteet. Teemaopintoja voi suorittaa yhteisten opintojen rinnalla tai niiden jälkeen.

OPINTOKOKONAISUUS 1: Taiteentekijä (100h)

Valinnaiset opinnot Opintojaksot 11a ja 11b

11a

TEKNIikka-
OPINNOT 100h

11b

TUTKIVA TAIDE
100h

OPINTOKOKONAISUUS 2: Yhdessä meillä ja muualla (50h)

Valinnaiset opinnot Opintojaksot 12a -12c

12a

YMPÄRISTÖ
50h

12b

KANSAIN-
VÄLISYYS
50h

12c

YHTEISÖLLINEN
PROSESSI 50h

OPINTOKOKONAISUUS 3: Taidekentällä (50h)

Valinnaiset opinnot Opintojaksot 13a-13c

13a

NÄYTTELY-
KÄYNTI
25h

13b

TAIDE-
KOHTEET
25h

13c

TAITEELLINEN
ESITTÄYTYMINEN
25h

OPINTOKOKONAISUUS 1: Taiteentekijä (100h)

Kaksi valinnaista opintojaksoa, joista valitaan toinen.

OPINTOJAKSO 11a: TEKNIikkaOPINNOT (100h)

Sisältö:

- itselle kiinnostavan tekniikan ja itsenäisen työskentelyn syventäminen
- tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista
- harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua, sanallistamista ja kuvista keskustelemista
- omien teosten ja työskentelyn dokumentointi
- oman kuvallisen ilmaisun kriittinen reflektointi

Tavoitteet:

- rohkaista ja tukea opiskelijaa ilmaisemaan näkemyksiään, mielipiteitään, havaintojaan ja ajatuksiaan taiteen keinoin taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen
- kannustaa omaan ilmaisuun kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- innostaa opiskelijaa kekseliäisyyteen ja luovaan ongelmaratkaisuun
- ohjata opiskelijaa ottamaan huomioon esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot itsenäisesti toimiessaan
- kehittää opiskelijan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen nä-

kökulmista sekä perustella omia tulkintojaan

- ohjata opiskelijaa laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tunte-
mustaan

OPINTOJAKSO 11b: TUTKIVA TAIDE (100h)

Sisältö:

- hyödynnetään taiteen ja tieteen yhteyttä sekä digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa
- käsitellään taiteen historiallisia merkityksiä
- tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja

Tavoitteet:

- rohkaista ja tukea opiskelijaa ilmaisemaan näkemyksiään, mielipiteitään, havaintojaan ja ajatuksiaan taiteen keinoin taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen
- kannustaa omaan ilmaisuun kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- innostaa opiskelijaa kekseliäisyyteen ja luovaan ongelmaratkaisuun
- ohjata opiskelijaa ottamaan huomioon esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot itsenäisesti toimiessaan
- kehittää opiskelijan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan

- ohjata opiskelijaa laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tunte-
mustaan

OPINTOKOKONAISUUS 2: Yhdessä meillä ja muualla (50h)

Kolme valinnaista opintojaksoa, joista valitaan yksi.

OPINTOJAKSO 12a: YMPÄRISTÖ (50h)

Sisältö:

- tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja
- harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista sekä käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista
- dokumentoidaan teoksia ja työskentelyä
- syvennetään itsearviointia

Tavoitteet:

- kehittää opiskelijan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan
- ohjata opiskelijaa laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tunte-
mustaan
- ohjata opiskelijaa ottamaan huomioon

esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot itsenäisesti ja ryhmässä toimiessaan

- rikastuttaa opiskelijan omaa kokemusmaailmaa ja kannustaa opiskelijaa kehittämään kriittistä ajatteluaan tarkastelemalla arvojen merkitystä omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan havaintojaan, näkemyksiään ja ajatuksiaan
- innostaa pohtimaan kuvataidetta yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta

OPINTOJAKSO 12b: KANSAINVÄLISYYS (50h)

Sisältö:

- kansainvälisiin taidetapahtumiin, -kouluuksiin ja -tilaisuuksiin tutustuminen ja/tai osallistuminen

Tavoitteet:

- kehittää opiskelijan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan
- ohjata opiskelijaa laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemustaan
- ohjata opiskelijaa ottamaan huomioon esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot itsenäisesti ja ryhmässä toimiessaan
- rikastuttaa opiskelijan omaa kokemusmaailmaa ja kannustaa opiskelijaa kehittä-

mään kriittistä ajatteluaan tarkastelemalla arvojen merkitystä omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa

- rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan havaintojaan, näkemyksiään ja ajatuksiaan
- innostaa pohtimaan kuvataidetta yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta

OPINTOJAKSO 12c: YHTEISÖLLINEN PROSESSI (50h)

Sisältö:

- toimitaan yhteistyössä eri tahojen kanssa ja hyödynnetään mahdollisuuksia taiteidenvälisyyteen sekä osallistumista paikalliseen taidetoimintaan
- työskennellään pitkäjänteisesti esimerkiksi projektissa
- dokumentoidaan työskentelyä

Tavoitteet:

- kehittää opiskelijan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan
- ohjata opiskelijaa laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemustaan
- ohjata opiskelijaa ottamaan huomioon esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot itsenäisesti ja ryhmässä toimiessaan
- rikastuttaa opiskelijan omaa kokemusmaailmaa ja kannustaa opiskelijaa kehittä-

mään kriittistä ajatteluaan tarkastelemalla arvojen merkitystä omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa

- rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan havaintojaan, näkemyksiään ja ajatuksiaan
- innostaa pohtimaan kuvataidetta yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta

OPINTOKOKONAISUUS 3: Taidekentällä (50h)

Kolme valinnaista opintojaksoa, joista valitaan kaksi.

OPINTOJAKSO 13a: NÄYTTELYKÄYNTI (25 h)

Sisältö:

- näyttelyyn ja näyttely-ympäristöön tutustuminen
- teosten sijoitteluun ja mahdolliseen ripustukseen huomion kiinnittäminen
- näyttelyn mahdolliseen oheismateriaaliin tutustuminen
- omien havaintojen reflektointi

Tavoitteet:

- tukea taidekäsityksen kehittymistä
- kannustaa taideympäristön havainnointiin ja siellä heränneiden ajatusten reflektointiin
- kannustaa opiskelijaa käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja, jatkamaan tulkinto-

jaan ja keskustelemaan niistä ja tuomaan esille näkemyksiään

- ohjata kriittiseen ajatteluun ja pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- innostaa tutustumaan taiteen kenttään, prosesseihin ja työskentelytapoihin
- kehittää opiskelijan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella opiskelijan tulkintoja

OPINTOJAKSO 13b: TAIDEKOHTEET (25h)

Sisältö:

- paikalliseen taiteeseen tutustuminen
- taiteen eri instituutioihin ja -kulttuurikohteisiin tutustuminen
- taiteen ammattilaisten työskentelyyn tutustuminen

Tavoitteet:

- tukea taidekäsityksen kehittymistä
- kannustaa taideympäristön havainnointiin ja siellä heränneiden ajatusten reflektointiin
- kannustaa opiskelijaa käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja, jatkamaan tulkintojaan ja keskustelemaan niistä ja tuomaan esille näkemyksiään
- ohjata kriittiseen ajatteluun ja pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- innostaa tutustumaan taiteen kenttään,

prosesseihin ja työskentelytapoihin

- kehittää opiskelijan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella opiskelijan tulkintoja

OPINTOJAKSO 13c: TAITEELLINEN ESITTÄYTYMINEN (25h)

Sisältö:

- omien kiinnostuksen kohteiden valitseminen ja teosten esiin tuominen opiskelijan valitsemalla tavalla
- dokumentoidaan teoksia ja työskentelyä
- syvennetään itsearviointia

Tavoitteet:

- tukea taidekäsityksen kehittymistä
- kannustaa taideympäristön havainnointiin ja siellä heränneiden ajatusten reflektointiin
- kannustaa opiskelijaa käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja, jatkamaan tulkintojaan ja keskustelemaan niistä ja tuomaan esille näkemyksiään
- ohjata kriittiseen ajatteluun ja pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- innostaa tutustumaan taiteen kenttään, prosesseihin ja työskentelytapoihin
- kehittää opiskelijan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella opiskelijan tulkintoja

8.5 Työtavat kuvataiteen opetuksessa

Opetuksessa valitaan työtapoja, jotka kannustavat vuorovaikutukseen, yhdessä tekemiseen, toisilta oppimiseen ja oman oppimisen reflektointiin. Työtapojen valinnoissa huomioidaan oppilaiden omat tavoitteet, yksilölliset tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Oppilasta kannustetaan ottamaan aktiivinen rooli työtapojen valinnassa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä, teknologioita ja mediavälineitä. Työtapojen monipuolisuutta edistetään hyödyntämällä paikallisia kulttuuripalveluja, verkostoja, toimijoita ja globaaleja mahdollisuuksia.

Tavoitteena on, että valitut työtavat ja oppimisympäristöt tukevat tutkivaa asennetta uuden oppimisessa ja kriittisen ajattelun kehittymistä. Työtavoilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisun keinojen käyttö sekä pitkäjänteinen harjoittelu ja taitojen syventäminen. Oppilaita kannustetaan kokeilemiseen, improvisointiin ja sattuman hyödyntämiseen.

8.6 Oppimisen arviointi kuvataiteen perusopetuksessa

Oppimisen arvioinnin tehtävä on tukea oppilaan kuvataiteen opintojen edistymistä. Monipuoliseen jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja sekä ohjausta itse- ja vertaisarviointiin. Itsearviointissa oppilasta ohjataan pohtimaan oppimistavoitteitaan, havainnoimaan työskentelyään ja tarkastelemaan oman oppimisen edistymistä. Oppilasta rohkaistetaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Arvioinnilla ja muulla palautteella kannustetaan oppilasta uuden oppimiseen sekä ohjataan häntä arvostamaan toisten näkemyksiä. Arviointitaitoja harjoitellaan opintojen kuluessa. Oppilasta perehdytetään kuvataiteen arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin.

Kuvataiteen yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet ovat Taidesuhde, Visuaalinen lukutaito sekä Osallisuus ja vaikuttaminen. Oppilaille annettavaan oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista.

Yhteisissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilasta kuvataiteen perustaitojen hankkimisessa. Jatkuvalle arvioinnille ja muulle palautteella vahvistetaan oppilaan kuvallista ilmaisua, taidesuhteen muotoutumista ja identiteetin rakentumista. Oppilasta kannustetaan oman oppimisen sanallistamiseen.

Teemaopintojen arvioinnilla tuetaan oppilasta yhteisissä opinnoissa hankkimiensa taitojen laajentamisessa. Jatkuvalle arvioinnille ja muulle palautteella kehitetään oppilaan kuvataiteellista ajattelua, kuvailmaisua, tietoja ja vaikuttamismahdollisuuksia.

9 KÄSITYÖ

Käsityön yleisen oppimäärän tehtävänä on tarjota oppilaalle myönteisiä kokemuksia käsityöstä, muotoilusta ja teknologiasta. Opinnot tukevat kasvua, itsetuntemusta, omaa ilmaisua, ongelmanratkaisua ja tekemisen tapaa. Käsityötaidot kehittyvät tutkivalla ja elämyksellisellä lähestymistavalla. Oppilasta ohjataan eri materiaalien, tekniikoiden ja työkalujen turvalliseen käyttöön kokeilun ja tekemisen kautta.

Opinnoissa pohditaan käsillä tekemisen ja käsityöläisyyden merkityksiä sekä tutustutaan paikalliskulttuuriin. Ympäristöä ja kulttuuria havainnoidaan ja havaintoja sovelletaan omassa työskentelyssä. Yhdessä pohditaan vastuullista kuluttamista ja tuottamista eri (ekologisesta, esteettisestä ja eettisestä) näkökulmista. Oppilaita kannustetaan arvostamaan omaa ja toisten käsityötä. Opinnot luovat perustaa elinikäiselle käsityöharrastukselle.

Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta näkemään käsityö monitieteisenä ilmiönä. Käsityön, taiteiden ja tieteiden yhteyksiä tarkastelemalla löydetään uusia oivalluksia, ideoidaan ja valmistetaan uutta. Opettaja kuuntelee, ohjaa ja osallistaa rohkaisten ja innostaen.

9.2 Käsityön yhteiset opinnot (300h)

9.1 Varhaisiän käsityökasvatus

VARHAISIÄN KÄSITYÖKASVATUKSEN

TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Varhaisiän käsityökasvatuksen tavoitteena on tutustua lähiympäristöön havainnoiden, ihmetellen, tulkiten, leikkien ja elämyksellisesti kokien. Käsityön opinnoissa kokeillaan ja harjoitellaan taitoja erilaisten tekniikoiden, materiaalien ja välineiden turvallisen käytön avulla. Toiminta ja tekeminen rakentuvat oppilaiden omakohtaisille elinympäristön kokemuksille sekä kulttuuri- ja taideilmiöille.

Opinnoissa harjoitellaan toisten huomioimista, ryhmätyötaitoja ja omaan työhön keskittymistä. Opetus tukee oppilaan ajattelun ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja auttaa näin lapsen myönteisen minäkuvan muodostumista. Opinnot muodostavat pohjaa myöhemmille opinnoille. Koulutuksen järjestäjä päättää mahdollisen varhaisiän käsityökasvatuksen tavoitteista, sisällöistä ja laajuudesta.

Taiteen perusopetuksen yleisiä opintoja edeltävää varhaisiän käsityökasvatusta annetaan alle kouluikäisille lapsille yhteensä 30 tuntia.

KÄSITYÖN YHTEISTEN OPINTOJEN

TAVOITTEET

Käsityön yhteisten opintojen tarkoituksena on hankkia käsityön perustaidot. Opintojen tavoitteena on innostaa oppilasta kehittämään käsityön tekemisessä, suunnittelussa ja toteuttamisessa tarvittavia taitoja.

Opinnoissa tutustutaan käsityöhön, teknologiaan ja muotoiluun sekä tarkastellaan käsityötä yhteiskunnallisena, kulttuurisena ja monitieteisenä ilmiönä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee yhteisten opintojen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet opetussuunnitelman perusteiden pohjalta.

KESKEISET SISÄLLÖT

Keskeisiä sisältöjä voi sisältyä kaikkiin tai valinnaisesti joihinkin opintokokonaisuuksiin. Käsityön yhteisissä opinnoissa tuotetaan tuotteita, teoksia ja palveluita yksin ja yhdessä sekä itselle että toisille. Tuotteissa käytettävyyden ja tarkoituksenmukaiset materiaalit luovat perustan käsityölliselle tekemiselle. Teoksissa materiaalit ja tekniikat toimivat ilmaisun välineinä. Palveluissa tekeminen ilmenee osallisuutena, yhteisöllisyytenä ja hyvinvointina.

Palveluissa tekeminen ilmenee osallisuutena, yhteisöllisyytenä ja hyvinvointina. Käsityössä teknologia liittyy materiaaleihin, valmistukseen ja tietoteknologian hyödyntämiseen, mitä tutkitaan tekemisen ja ilmaisun välineenä. Muotoilua tarkastellaan kokonaisvaltaiseen tuottamiseen kuuluvana toimintana. Muotoilun avulla saadaan tuotteelle tai toiminnalle merkitys, muoto ja toimivuus. Käsityötä, teknologiaa ja muotoilua käsitellään kulttuurisina, yhteiskunnallisina, monitieteisinä ja taiteeseen liittyvinä ilmiöinä.

Käsityön yhteisten opintojen keskeiset sisällöt ovat Esine- ja tekstiiliympäristöt, Pukeutumisen, Palveluympäristöt sekä Rakennetut ja luonnonympäristöt. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ilmiöt, joita lähestytään henkilökohtaisten kokemusten kautta kohoti yleisempiä käsityön ilmiöitä. Kaikkia keskeisiä sisältöjä pohditaan esteettisyyden, eettisyyden, ekologisuuden näkökulmasta. Opinnoissa tarkastellaan laaja-alaisesti kaikkien keskeisten sisältöjen osa-alueita.

ESINE- JA TEKSTIILIYMPÄRISTÖT

Esine- ja tekstiiliympäristöjä tarkastellaan asuimisen, toiminnallisuuden, teknologian, muotoilun, muoti-ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmista.

- historia:
  - paikallishistoria, Suomen historia, menneisyys ja niiden vaikutus tähän päivään
  - paikalliskulttuuri - muut kulttuurit
- käytettävyys
- taide, tiede, teknologia, käsityö, design:
  - mikä on esineen funktio
  - mikä on esineen viesti
- eettisyys
- ekologisuus
- esteettisyys
- ongelmien ratkaisu

PUKEUTUMINEN

Pukeutumista tarkastellaan identiteetin muotoutumisen ja yhteisöön kuulumisen, vaateusteknologian, muoti-ilmiöiden, fysiologian ja eri kulttuurien näkökulmista.

- pukeutumisen historiaan perehtymistä
- selvitetään, miksi eri puolilla maailmaa ja eri kulttuureissa pukeudutaan eri tavoin
- pohditaan, mitä vaatteet viestivät meistä muille; haluanko sulautua massaan vai erottua siitä?

- pohditaan ja kokeillaan, miten ja millä tavoin taide, tiede ja käsityö voivat yhdistyä toisiinsa
- perehdytään vaateen valmistuksen vaiheisiin: ideointi, suunnittelu, suunnitteluongelma, valmistus, ilmaisullisuus
  - kokonainen käsityöprosessi
- mietitään, kenelle ja miksi vaatteita valmistetaan? Massalle vai yksilölle?
- tutustutaan muotiin, designiin, trendeihin ja erilaisiin pukeutumisen kulttuureihin

PALVELUYMPÄRISTÖT

Palveluympäristöjä tarkastellaan hyvinvoinnin, kokemuksellisuuden, asiakaslähtöisyyden ja yrittäjyyden näkökulmista. Palveluympäristö käsittää yhdessä tekemistä, osallisuutta, yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja sosiaalisten- ja vuorovaikutustaitojen oppimista.

- elämyksellisyys (miten, kenelle, miksi?)
  - sen tuottaminen toisille
- yhdessä tekeminen, yhteisöllisyys
- vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot
- palvelun tuottaminen miten, kenelle, miksi?)
  - sen tuottaminen toisille
- projekti
  - kertaluonteinen
  - osa jotain kokonaisuutta

- verkostot ja niiden merkitys
  - luodaan verkostoja
  - vertaisryhmät muualla, taideoppilaitokset, yhteisöt ym.
- tuotos voi olla verkkoon jaettava
- tuotos voi olla esimerkiksi vanhainkotiin vietävissä

RAKENNETUT JA LUONNONYMPÄRISTÖT

Rakennettuja ja luonnonympäristöjä tarkastellaan osallisuuden, yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja ihmisten viihtyvyyden näkökulmista.

- millaisia kokemuksia, materiaaleja ja monipuolisia mahdollisuuksia ympäristöt tarjoavat tekemiseen, tutkimiseen ja toteuttamiseen
- miten hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa
- yhteistyö eri toimijoiden kanssa; museot, kirjastot, päiväkodit jne.
- havainnoidaan kuinka pedagogisesti monitahoisia ja tarpeen mukaan muuntuvia ympäristöt ovat
- millainen on kehittävä, oppimista ja vuorovaikutusta edistävä
  - terveellinen, turvallinen
  - kunnioittava ja rohkaiseva
  - aktiivisuuteen ja itsenäiseen oppimiseen kannustava sekä yhteisöllinen ympäristö
- huomioidaan opiskelijoiden ja ryhmän toiveet ja tarpeet
  - tuotokset esillä
- aktiivisuuteen ja itsenäiseen oppimiseen kannustava sekä yhteisöllinen ympäristö

OPINTOKOKONAISUUDET

Käsityön yhteisten opintojen opintokokonaisuuksiin kuuluu neljä eri osa-aluetta. Työkalupakki (tutkiva - keksivä - kokeileva) on 60h kestävä opintokokonaisuus. Käsityötarina (oma kokemus - suhde ympäristöön - minun tarinani) on myös 60h kestävä opintokokonaisuus. Luonnoksia ja luomuksia (suunnitteleva - pohtiva - toteuttava) sekä Future (haaveita - tavoitteita - tulevaisuusnäkökulma) ovat opintokokonaisuutena 60-90h, riippuen opintojen järjestäjästä.

OPINTOKOKONAISUUS 1: Työkalupakki n. 60h, opintojaksot 1-3

1

TUTKIVA

- perustaidot
- turvallisuus
- työohjeet ja -menetelmät
- työvälineet, materiaalit ja tekniikat
- työskentely yhteisissä tiloissa itsenäisesti, mutta yhdessä toimien
- motoriset taidot

2

KEKSIVÄ

- uteliaisuus
- ymmärtää ohjeet
- työohjeiden, -menetelmien ja -järjestyksen yhteys lopputulokseen
- rohkaiseminen käyttämään materiaaleja ja tekniikoita monipuolisesti

3

KOKEILEVA

- ymmärtää ohjeet ja soveltaa niitä omiin tarpeisiin
- työskentely niin, että kaikki pääsevät osallisiksi toiminnasta
- ympäristön havainnointi

OPINTOKOKONAISUUS 2: Käsityötarina n. 60h, opintojaksot 4-6

4

OMA KOKEMUS

- lähtee minusta
- oppijan aktiivisuus ja osallisuus
- omakohtainen kokemus
- ympäristön havainnointi

5

SUHDE YMPÄRISTÖÖN

- historian tuntemus ja perinteet
- omakohtainen kokemus
- kulttuurin tuntemus ja kulttuurinen moninaisuus
- käsityötaide
- käsityöryrittäjyyden traditio

6

MINUN TARINANI

- lähtee minusta; ajatukset näkyväksi
- käsityökipinä
- tiedon ja taidon syventäminen
- dokumentointi
- aihevalinnat yhä enenevässä määrin oppijan (oppilaslähtöisyys) kiinnostuksen kohteista lähtevää, mutta myös traditioiden siirtämistä

OPINTOKOKONAISUUS 3: Luonnoksia ja luomuksia n. 60-90h, opintojaksot 7-9

7

POHTIVA

- uteliaisuuden herättäminen
- työskentelyn lähtökohtana oppilaan kiinnostus
- eettisyys, kestävä kehitys, vastuullisuus
- kokemus käsityöstä
- tapa työskennellä: aktiivisuus ja osallisuus

8

SUUNNITTELEVA

- suunnitteluprosessi
- omat tavoitteet
- kasvun tukeminen
- itsetuntemus ja rohkeus
- tapa työskennellä: ilmaisullisuus sekä tutkimus ja suunnittelu

9

TOTEUTTAVA

- omat tavoitteet
- kasvun tukeminen
- itsetuntemus ja rohkeus
- tunteet ja tulkinnat
- ideasta toteutukseksi
- tapa työskennellä: luova ongelmanratkaisu

OPINTOKOKONAISUUS 4: Future n. 60-90h, opintojaksot 10 ja 11

10

HAAVEITA JA TAVOITTEITA

- minä muotoilijana
- oppilaan aktiivisuus ja osallisuus
- oman toiminnan ja työn arvioinnin osaaminen
- yritteliäisyys
- aihevalinnat yhä enenevässä määrin oppijan (oppilaslähtöisyys) kiinnostuksen kohteista lähtevää, mutta myös traditioiden siirtämistä

11

TULEVAISUUSNÄKÖKULMA

- kestävä elämäntapa
- elinikäinen harrastuneisuus
- omat valinnat
- kriittinen kuluttaja
- taiteidenvälisyys ja monitieteisyys
- tiede + taide + käsityö
- teknologia ja tv

OPINTOKOKONAISUUS 1: Työkälypakki (n. 60h)

Tavoitteet:

- oppia käsityön tekemiseen tarvittavaa perustietoutta ja -käsitteistöä, joita tarvitaan käsityötuotteiden valmistuksessa
- harjoitella käyttämään työvälineitä turvallisesti sekä toimia erilaisissa oppimisympäristöissä, sekä kokeilla erilaisia tekniikoita ja materiaaleja. Motoriset taidot kehittyvät tekemisen kautta.
- oppia ymmärtämään ja tulkitsemaan työohjeita, -menetelmiä ja -järjestyksiä sekä oppia hahmottamaan näiden kokonaisuuksia ja yhteyksiä lopputulokseen
- hyödyntää opittua tietoutta ja työohjeita sekä soveltaa niitä omiin töihin
- oppia havainnoimaan ympäristöä
- toimia yhdessä vuorovaikuttavasti toisten huomioiden, niin että kaikki pääsevät osallisiksi toiminnasta

OPINTOKOKONAISUUS 2: Käsityötarina (n. 60h)

Tavoitteet:

- harjaannuttaa opiskelijaa syventämään tietoaan ja ymmärtämään käsityöilmaisun perusteista käsityötaiteesta, kulttuuriperinnöstä ja taiteidenvälisyydestä sekä käsityön kulttuurisista merkityksistä

- innostaa oppilasta aktiiviseksi käsityökulttuurin havainnoijaksi, tekijäksi, toimijaksi ja kuluttajaksi
- ohjaa oppilasta näkemään käsityön elävänä kulttuuriperintönä ja auttaa ymmärtämään käsityöyrittäjyyden traditiota
- tuoda näkyväksi oppilaiden ajatuksia, tunteita ja tulkintoja käsityöstä, ympäristöstä ja kulttuurista sekä kannustaa oppilasta pohtimaan käsityötä kulttuurisen moninaisuuden näkökulmasta
- harjoittaa dokumentoimaan ja jakamaan tuotoksia sekä arvioimaan omaa työskentelyä

OPINTOKOKONAISUUS 3: Luonnoksia ja luomuksia (n. 60-90h)

Tavoitteet:

- ohjata ja tukea oppilasta oman ilmaisun löytämisessä
- tutkimisen, uteliaisuuden herättämisen ja oppilaan oman kiinnostuksen käyttäminen enenevässä määrin työskentelyn lähtökohtina
- kehittää suunnittelu- ja ongelmanratkaisutaitoa, teknologiaosaamista sekä eettisyyden huomioimista
- huomioida kestävä kehitys ja kulttuurin moninaisuuden näkökulma työskentelyn aikana

- pohtia opintokokonaisuuteen sisältyvän suunnitteluprosessin aikana laajasti erilaisia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia
- tukea oppilaan kasvua kädentaitojen tekijänä ja ymmärtäjänä
- oma ilmaisun, aktiivisen toimijan ja vastuullisen kuluttajan roolin kehittyminen
- tutkimuksellisen otteen kehittyminen

OPINTOKOKONAISUUS 4: Future (n. 60-90h)

Tavoitteet:

- hahmottaa omia haaveita ja tavoitteita
- auttaa oppilasta näkemään omien valintojen vaikutusta pitkällä aikavälillä ekologisuuden kannalta tulevaisuusnäkökulman kautta
- kannustaa oppilasta kuluttajana kriittisyyteen
- oman työskentelyn mielekkyyden näkökulma

9.3 Käsityön teemaopinnot (200h)

KÄSITYÖN TEEMAOPINTOJEN

TAVOITTEET

Käsityön teemaopintojen tarkoituksena on oppilaan yhteisissä opinnoissa hankkimien taitojen laajentaminen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, resurssit, ajankohtaiset ilmiöt sekä paikallisuus. Koulutuksen järjestäjä määrittelee vuosittain teemaopintojen opintokokonaisuudet ja lukumäärän, opintokokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet. Näistä opiskelija valitsee oppilaitoksen määrittämän määrän opintokokonaisuuksia. Käsityön yleisen oppimäärän teemaopintoihin sisältyy oppilaan kokoama esitys osaamisestaan, jossa on sanallista ja/tai kuvallista aineistoa sekä itsearviointia.

KESKEISET SISÄLLÖT

Käsityön teemaopinnoissa tuotetaan tuotteita, teoksia ja palveluita yksin ja yhdessä sekä itselle että toisille. Tuotteissa käytettävyyden ja tarkoituksenmukaiset materiaalit luovat perustan käsityölliselle tekemiselle. Teoksissa materiaalit ja tekniikat toimivat ilmaisun välineinä. Palveluissa tekeminen ilmenee osallisuutena, yhteisöllisyytenä ja hyvinvointina. Käsityössä teknologiaa tutkitaan tekemisen ja ilmaisun välineenä. Muotoilua tarkastellaan kokonaisvaltaiseen tuottamiseen kuuluvana toimintana. Käsityötä, teknologiaa ja muotoilua käsitellään kulttuurisina, yhteiskunnallisina, monitieteisinä ja taiteeseen liittyvinä ilmiöinä.

Käsityön teemaopintojen keskeiset sisällöt ovat Pukeutuminen, Esine- ja tekstiiliympäristöt, Palveluympäristöt sekä Rakennetut ja luonnonympäristöt. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ilmiöt, joita lähestytään henkilökohtaisten kokemusten kautta kohti yleisempiä käsityön ilmiöitä.

Kaikkia keskeisiä sisältöjä pohditaan esteettisyyden, eettisyyden, ekologisuuden näkökulmasta. Opinnoissa tarkastellaan laaja-alaisesti kaikkien keskeisten sisältöjen osa-alueita.

Pukeutumista tarkastellaan identiteetin muotoutumisen ja yhteisöön kuulumisen, vaatetusteknologian, muoti-ilmiöiden, fysiologian ja eri kulttuurien näkökulmista. Esine- ja tekstiiliympäristöjä tarkastellaan asumisen, toiminnallisuuden, teknologian, muotoilun, muoti-ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmista. Palveluympäristöjä tarkastellaan hyvinvoinnin, kokemuksellisuuden, asiakaslähtöisyyden ja yrittäjyyden näkökulmista. Rakennettuja ja luonnonympäristöjä tarkastellaan osallisuuden, yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja ihmisten viihtyvyyden näkökulmista.

TEEMAOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

OPINTOKOKONAISUUS 1:

Kaikille yhteiset opinnot, opintojaksot 12-14 (150h)

12

TAITEIDEN
RAJAPINNOILLA 30h

- taiteidenvälisyys
- osallisuus
- vuorovaikutus
- yhteistyö eri taiteenalojen välillä

13

TAITEELLINEN
ESITTÄYTYMINEN 40h

- pop up
- eri taidealueiden kokonaisuus
- yhteisöllinen toiminta
- teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu yli taidealarajojen
- tieto- ja viestintätekniikka
- tiede + taide + käsityö
- teknologia
- visioida uutta ja ennennäkemätöntä

14

MINÄ TAITEENTEKIJÄNÄ 80h

- omat kiinnostuksen kohteet
- rohkeus, tunteet ja tulkinnat
- kokeileminen, kekseliäisyys
- kokonainen käsityöprosessi
- suunnitteluprosessi
- syventää käsityökulttuurin tuntemusta
- oma ilmaisu

OPINTOKOKONAISUUS 2:

Valinnaiset opinnot, opintojaksot 15a ja 15b (50h)

15a

YMPÄRISTÖ 50h

- ympäristön havainnointi
- käsityökulttuurin havainnointi
- opintokäynnit, yritysvierailut, näyttelyt
- ekologisuus, esteettisyys ja eettisyys
- ratkaisuja arjen haasteisiin

15b

TUTKIVA TAIDE 50h

- tutkimus
- luovuus
- muoti, trendit, historia
- taiteen ja tieteen yhteys
- tieto- ja viestintätekniikka
- oman tiedon syventäminen
- itsenäinen työ, tutkimus, kontaktiopetus

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h)

OPINTOJAKSO 12: TAITEIDEN RAJAPINNOILLA (30h)

Sisältö:

- eri taidealojen ilmaisumuotoja hyödyntävä yhteistyö
- produktiot tai eri taidealoja yhdistävät projektit
- teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu yli taidealarajojen
- yhteisöllisyys
- yhteisöllisyys ja reflektointi
- luova ongelmanratkaisu

Tavoitteet:

- huomioida oma taiteellinen tekeminen osana suurempaa kokonaisuutta
- taideprojektien ja -kokonaisuuksien hahmottaminen
- vuorovaikutustaitojen edistäminen
- osallisuus

OPINTOJAKSO 13: TAITEELLINEN ESITTÄYTYMINEN (40h)

Sisältö:

- oman tai ryhmän teoksen tuominen esiin oppilaan/oppilaiden valitsemalla tavalla
- yhteisöllinen toiminta
- luova prosessi
- teknologia

Tavoitteet:

- oman persoonallisen ilmaisun harjaantuminen
- uuden ja ennennäkemättömän visuaalisointi
- oman tuotoksen esittely ja dokumentointi
- itsearviointi
- teknologian hyödyntäminen

OPINTOJAKSO 14: MINÄ TAITEENTEKIJÄNÄ (80h)

Sisältö:

- omat kiinnostuksen kohteet
- kokonainen käsityöprosessi
- suunnitteluprosessi
- rohkeus, tunteet, tulkinnat
- käsityökulttuurin tuntemus
- oma ilmaisu
- kriittinen kuluttajuus

Tavoitteet:

- erilaisten työohjeiden käyttö ja soveltaminen
- työvälineiden ja menetelmien monipuolinen, tarkoituksenmukainen ja joustava käyttö ilmaisussa
- ympäristön laaja-alainen huomioiminen
- ekologisuuden, esteettisyyden ja eettisyyden huomioiminen osana omaa prosessia

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot (50h)

Kaksi valinnaista opintojaksoa, joista valitaan toinen

OPINTOJAKSO 15a: YMPÄRISTÖ (50h)

Sisältö:

- asuminen, viihtyisyys, arjen haasteet, yhteisöllisyys, hyvinvointi
- käsityökulttuurin havainnointi: muoti-ilmiöt, perinne, eri kulttuurit, yrittäjyys
- opintokäynnit, yritysvierailut tai näyttelyt
- ekologisuus, eettisyys ja esteettisyys osana käsityökulttuuria
- käytettävyyttä
- teknologia

Tavoitteet:

- oman lähiympäristön havainnointi
- käsityökulttuurin huomioiminen

TAI

OPINTOJAKSO 15b: TUTKIVA TAIDE (50h)

Sisältö:

- taiteen ja tieteen yhteys
- luova prosessi
- itsenäinen työskentely, tutkimus

Tavoitteet:

- oman kiinnostuksen kohteen tiedon ja/taidon syventäminen, tiedon jakaminen
- teknologian hyödyntäminen
- oman työn dokumentointi ja itsearviointi

9.4 Aikuisten käsityön opetus

Aikuisten opetuksessa noudatetaan käsityön yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Käsityön aikuisten opetuksen tavoitteena on oman ilmaisutavan, muotoiluajattelun ja taiteellisen työskentelyn kehittäminen. Opetuksessa otetaan huomioon aikuisen oppijan motivoituneisuus, omatoimisuus ja aiempi osaaminen.

Päämääränä on oppimisen ilon saavuttaminen tekemisen, vuorovaikutuksen, ponnisteleminen, uuden oivaltamisen sekä kyseenalaistavan ja kokeilevan työskentelyn avulla. Tavoitteena on, että aikuinen oppija voi syventää opintojaan itseä kiinnostaviin sisältöihin. Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja. Opinnot antavat valmiuksia opitun hyödyntämisessä omassa työssä, harrastuksissa, elinikäisessä oppimisessa tai yritystoiminnassa.

9.5 Työtavat käsityön opetuksessa

Käsityölle on ominaista havainnoille, pohdiskelulle, käsitteellistämiseksi, vuorovaikutukselle, arvottamiseksi, tulkinnalle ja aktiivisuudelle perustuva toiminta. Se ilmenee niin opiskelijan käsityöprosessissa kuin laajemmin yhteisön jäsenenä toimiessa.

Työtapojen monipuolisilla valinnoilla tuetaan yksilöllistä tietojen ja taitojen oppimista, ilmaisua ja testaamista sekä yhteistoiminnallista käsityötä. Opetus järjestetään oppimisympäristöissä, jotka tukevat tarkoituksenmukaisesti erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja teknologioiden tutkimista sekä niiden kekseliästä soveltamista ja oppilaiden erityisosaamisalueiden kehittämistä.

Käsityössä erilaisiin ilmiöihin tutustutaan elämyksellisesti ja kokemuksellisesti, niitä tutkimalla ja arvottamalla. Työskentelylle asetetut tavoitteet ohjaavat mielikuvitusta, ihmettelyä ja ideoiden kehittelyä. Työskentelyssä korostuu käsillä tekemisen ja oivaltamisen ilo. Työtapojen ja materiaalien valintaa ohjaavat kestävä kehitys ja kiertotalouden periaatteet.

9.6 Oppimisen arviointi käsityön opetuksessa

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan kehittymistä käsityön tekijänä. Oppilaalle annettava palaute on kannustavaa ja ohjaavaa. Arviointia tapahtuu koko prosessin ajan monipuolisilla menetelmin (arviointikeskustelu, itse- ja vertaisarviointi, näyttelyt ja esiintymiset).

Oppimisen arviointi on vuorovaikutusta oppilaan, ryhmän ja opettajan välillä. Arvioinnissa käytetään sähköistä tai muuta oppimispäiväkirjaa opisto-kohtaisesti. Oppimispäiväkirjassa oppilas analysoi ja reflektoi omaa tekemistään. Oppilas saa työskentelyn aikana jatkuvaa sanallista palautetta.

Käsityön yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet ovat Taidot ja muotoilu, Yhteiskunta ja kulttuuri sekä Taiteiden ja tieteidenvälisyys. Oppilaalle annettavaan oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista.

10 MEDIATAITEET

Mediataide on sähköisiä viestimiä hyödyntävää nykyaikaa. Mediataiteen tuotoksia voivat olla esimerkiksi elokuvat, video- ja äänitaideteokset, pelit, installaatiot sekä viestivyyteen pyrkivät, taiteen eri alueiden rajapinnoilla häilyvät teokset sekä performanssit. Mediataide sivuaa kuva- ja esitystaiteita, sekä muotoilua ja arkkitehtuuria.

Mediataiteiden yleisen oppimäärän tavoitteena on tukea opiskelijan mielikuvituksen ja oman ilmaisun kehittymistä mediateknologiaa luovasti hyödyntäen. Opiskelija tutustuu opinnoissa mediataiteen historiaan sekä mediamaailman ajankohtaisiin ilmiöihin. Tavoitteena on, että hän ymmärtää mediataiteen kulttuurisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Lisäksi oppilasta ohjataan tutkimaan omia mediankäyttötottumuksiaan, identiteettiään ja kulttuuriaan mediataiteiden keinoin. Oppimäärän tarkoituksena on luoda edellytykset monipuoliselle mediasuhteelle sekä mediataiteiden elinikäiselle harrastamiselle.

10.1 Mediataiteiden yhteiset opinnot (300h)

MEDIATAITEIDEN YHTEISTEN OPINTOJEN

TAVOITTEET

Mediataiteiden yhteisten opintojen tavoitteena on taiteenalan perustaitojen omaksuminen sekä mediakulttuurin ja mediaympäristöjen kattava tuntemus yksilöllisellä ja yhteiskunnallisella tasolla. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan luovuutta ja rohkaista omien ajatusten ja ideoiden esiintuomiseen.

Opinnoissa kehitetään ryhmätyöskentelytaitoja ja opetellaan prosessityöskentelyä. Lisäksi opintojen tavoitteena on kehittää oppilaan itsearviointin taitoa osana luovaa prosessia. Mediataiteiden yhteiset opinnot luovat perustan teemaopinnoille.

OPINTOKOKONAISUUS 1: Perusteet, opintojaksot 1-3

1 TAIDE-MAISTIAISET 20h • Eri taiteenaloihin tutustuminen	2 MEDIATAITEEN PERUSTEET 20h • Perustekniikat, käsitteet ja sisällöt • Tilat ja välineet tutuiksi • Esiintymistaidon harjoittelu	3 VALOT, KAMERA, KÄY! 20h • Kuvausryhmän muodostaminen • Yhteinen kuvausprojekti
--	---	--

OPINTOKOKONAISUUS 2: Tietämys syvenee, opintojaksot 4-6

4 TIETÄMYS SYVENEE 20h • Tekniikoiden monipuolistaminen • Käsitevaraston laajentaminen • Omat harjoitukset ja projektit	5 MEDIAN HISTORIA 10 h • Mediamaailman kehitys historiasta nykypäivään • Mediataiteen historia	6 6 FANTASIA 30h • Omiin kiinnostuksen kohteisiin pohjautuva fiktiivinen media- taideprojekti
--	--	--

OPINTOKOKONAISUUS 3: Minun mediamaailmani, opintojaksot 7-9

7 MEDIA-YMPÄRISTÖT 20h • Sosiaalinen media • Pelit • Turvallinen mediankäyttö	8 MEDIAPÄIVÄ-KIRJA 10h • Oman mediankäytön seuranta • Itsearviointi	9 "MUN JUTTU" 30h • Omaan elämään ja kiinnostuksen kohteisiin pohjautuva mediataideprojekti
--	---	--

OPINTOKOKONAISUUS 4: Media vaikuttajana, opintojaksot 10-12

10

MEDIALUKU- TAITO 20h

- Kuva vaikuttamisen välineenä
- Kuvanlukutaito, mediakriittisyys

11

AJANKOHTAISET MEDIAILMIÖT 20h

- Mediataideprojekti ajankohtaiseen mediamaailman ilmiöön liittyen

12

MEDIATAITEEN KENTÄLLÄ 20h

- Paikallisuus
- Ammatillaiset, instituutiot
- Vierailu tai yhteistyötaho

OPINTOKOKONAISUUS 5: Irti raameista, opintojaksot 13-14

13

MEDIATAITEEN REUNAMILLA 30h

- Installaatiot, performanssit
- Kulttuurihäirintä

14

OMALLA KARTALLA 30h

- Omat persoonalliset valinnat ja tekniikat

OPINTOKOKONAISUUS 1: Perusteet (60h)

OPINTOJAKSO 1: TAIDEMAISTIAISET (20h)

Sisältö:

- inspiroidutaan ja tutustutaan eri taiteenaloihin ja taiteiden välisiin työskentelytapoihin
- omien mielenkiinnonkohteiden etsiminen eri taiteista
- leikkimällä ja tutkimalla oppiminen

Tavoitteet:

- monipuolisiin kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin sekä taiteidenvälisiin työtapoihin innostaminen
- ympäristön moniaistiseen havainnointiin kannustaminen

OPINTOJAKSO 2:

MEDIATAITEEN PERUSTEET (20h)

Sisältö:

- tutustutaan mediataiteen perustekniikoihin ja käsitteistöön erilaisten harjoitusten ja pienten projektien avulla
- tutustutaan opetustiloihin sekä -välineistöön
- harjoitellaan ryhmätyöskentely- ja esiintymistaitoja

Tavoitteet:

- mediataiteiden perustekniikoiden opettelu sekä välineiden hallinta ja huolto
- ryhmätyöskentelytaitojen kehittäminen

OPINTOJAKSO 3:

VALOT, KAMERA, KÄY! (20h)

Sisältö:

- muodostetaan kuvausryhmä kuvausprojektia varten. Tutustutaan kuvausryhmän jäsenten erilaisiin tehtäviin ja vastuisiin
- toteutetaan ryhmässä yhteinen kuvausprojekti

Tavoitteet:

- ryhmätyöskentely- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen
- prosessityöskentelyn eri vaiheisiin tutustuminen

OPINTOKOKONAISUUS 2: Tietämys syvenee (60h)

OPINTOJAKSO 4: TIETÄMYS SYVENEE (20h)

Sisältö:

- syvennetään ja monipuolistetaan ensimmäisen opintokokonaisuuden aikana opittuja tietoja ja taitoja
- laajennetaan hallussa olevaa mediataiteen käsitevarastoa
- tehdään erilaisia mediataideprojekteja pienissä ja isommissa ryhmissä

Tavoitteet:

- ryhmätyötaitojen kehittäminen
- teknisen taituruuden kartuttaminen
- oman ilmaisun ja ajattelun kehittäminen mediateknologian keinoin

OPINTOJAKSO 5: MEDIAN HISTORIA (10h)

Sisältö:

- tutustutaan mediamaailman kehitykseen historiasta nykypäivään
- tutustutaan median historian merkittäviin teoksiin ja tekijöihin
- tutkitaan ja vertaillaan vanhaa ja uutta mediaa

Tavoitteet:

- mediataiteiden historian tuntemus
- tietämys mediataiteen uranuurtajista ja merkittävistä teoksista
- nykyisiin merkittäviin mediataiteen tekijöihin ja mediasisältöjen tuottajiin tutustuminen

OPINTOJAKSO 6: FANTASIA (30h)

Sisältö:

- toteutetaan omiin kiinnostuksenkohteisiin pohjautuva laaja mediataideprojekti

Tavoitteet:

Sisältö:

- toteutetaan omiin kiinnostuksenkohteisiin pohjautuva laaja mediataideprojekti
- aikaisempaa omatoimisempaa työskentelyn harjoittelu
- omien ideoiden esiin tuominen ja yhdessä ideoimisen harjoittelu
- aikaisempaa laajempaa mediaprojektin suunnittelu ja toteutus
- omiin luoviin ratkaisuihin kannustaminen

OPINTOKOKONAISUUS 3: Minun mediamaailmani (60h)

OPINTOJAKSO 7: MEDIAYMPÄRISTÖT (20h)

Sisältö:

- tutustutaan internetin, tietokoneiden ja älylaitteiden erilaisiin mediaympäristöihin
- tarkastellaan pelejä osana mediamaailmaa
- tutustutaan turvalliseen median käyttöön

Tavoitteet:

- median eri verkkoympäristöjen käytön opettelu
- turvallisen median käytön opettelu
- erilaisiin peleihin ja niiden ominaisuuksiin tutustuminen
- tietämyksen ja innostuksen lisääminen eri verkkoympäristöissä toimimisesta

OPINTOJAKSO 8: MEDIAPÄIVÄKIRJA (10h)

Sisältö:

- tutustutaan omaan mediasuhteeseen tekemällä seuranta omista mediankäytötottumuksista
- oman mediankäytön pohtiminen reflektiivisesti

Tavoitteet:

- reflektiivisen työskentelyn harjoittelu
- omaan mediasuhteeseen tutustuminen

OPINTOJAKSO 9:
"MUN JUTTU" (30h)

Sisältö:

- suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden omaan elämään ja kiinnostuksenkohteisiin pohjautuva laaja mediataideprojekti

Tavoitteet:

- oman identiteetin pohtiminen mediataiteen keinoin
- teknisen osaamisen kartuttaminen
- omien persoonallisten ilmaisutapojen kehittäminen

OPINTOKOKONAISUUS 4: Media vaikuttajana (60h)

OPINTOJAKSO 10:
MEDIALUKUTAITO (20h)

Sisältö:

- tutustutaan kuvaan ja kuvakerrontaan vaikuttamisen välineinä.
- pohditaan kriittisesti median kuvia
- otetaan kantaa omilla mediatuotoksilla
- erilaisten mediataideteosten tulkinta ja arvottaminen

Tavoitteet:

- kuvan- ja medialukutaidon kehittäminen
- ympäröivän mediamaailman ilmiöiden tutkiminen ja kriittinen tarkastelu

OPINTOJAKSO 11:
AJANKOHTAISET MEDIAILMIÖT (20h)

Sisältö:

- tutustutaan mediamaailman ajankohtaisiin ilmiöihin omassa lähiympäristössä sekä globaalisti
- toteutetaan johonkin ajankohtaiseen ilmiöön liittyvä mediataideprojekti

Tavoitteet:

- ympäröivän mediamaailman ilmiöiden havainnointi
- mediataiteen kulttuuristen ja yhteiskunnallisten merkitysten hahmottaminen
- mediataiteen kulttuureihin tutustuminen

OPINTOJAKSO 12:
MEDIATAITEEN KENTÄLLÄ (20h)

Sisältö:

- tutustutaan paikallisiin mediaosaajiin vierailujen ja yhteistyöprojektien muodossa

Tavoitteet:

- paikallisiin media-alan osaajiin tutustuminen
- tietämyksen lisääntyminen paikallisista media-alan toimijoista
- verkostojen luominen eri yhteistyötahojen kanssa

OPINTOKOKONAISUUS 5: Irti raameista (60h)

OPINTOJAKSO 13:
MEDIATAITEEN REUNAMILLA (30h)

Sisältö:

- otetaan etäisyyttä mediataiteen perinteisiin sisältöihin ja tutustutaan taiteenalan vaihtoehtoihin muotoihin sekä taiteidenvälisiin tekniikoihin
- tutustutaan alan taiteilijoihin
- tutustutaan kulttuurihäirinnän käsitteeseen

Tavoitteet:

- mediataiteen vaihtoehtoisen näkökulman esiintuominen
- erilaisiin luoviin kokeiluihin rohkaiseminen

OPINTOJAKSO 14: OMALLA KARTALLA (30h)

Sisältö:

- toteutetaan itse ideoituja projekteja omia persoonallisia aiheita ja tekniikoita hyödyntäen

Tavoitteet:

- mediateknologian käytön omaksuminen oman ajattelun ja ilmaisun välineeksi
- mediataiteilijan identiteetin hahmottaminen omista lähtökohdista ja mielenkiinnonkohteista käsin
- monipuolisen mediasuhteen kehittäminen ja harrastuneisuuden ylläpitäminen

10.2 Mediataiteiden teemaopinnot (200h)

MEDIATAITEIDEN TEEMAOPINTOJEN

TAVOITTEET

Mediataiteiden teemaopintojen tarkoituksena on oppilaan yhteisissä opinnoissa hankkimien tietojen ja taitojen syventäminen ja laajentaminen. Opintojen tavoitteena on syventää tietämystä mediataiteiden eri osa-alueista sekä kehittää oppilaan kykyä ilmaista ajatuksiaan, tunteitaan ja ideoitaan yhä rohkeammin omista kiinnostuksenkohteistaan käsin. Opinnoissa oppilas kohdentaa mielenkiintoaan syventävästi ja aikaisempaa valikoivummin mediataiteen eri ilmaisumahdollisuuksiin.

TEEMAOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h)

Opintojaksot 15-17

15

TAITEIDEN RAJAPINNOILLA 30h
• Taiteidenvälisyys

16

TAITEELLINEN ESITTÄYTYMINEN 40h
• Omien teosten julkinen esittäminen

17

MINÄ MEDIA-TAITEILIJANA 80h
• Itsenäistä työskentelyä tiettyyn tekniikkaan syventyksen

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot (50h)

Opintojaksot 18a ja 18b

18a

TUTKIVAT MEDIATAITEET 50h
• Tutkimustyötä johonkin mediataiteen osa-alueeseen liittyen

18b

YMPÄRISTÖ 50h
• Taideympäristöihin tutustuminen
• Vierailut

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h)

OPINTOJAKSO 15: TAITEIDEN RAJAPINNOILLA (30h)

Sisältö:

- eri taidealojen ilmaisumuotoja hyödyntävä yhteistyö
- produktiot tai eri taideoja yhdistävät projektit

- teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu yli taidealarajojen
- yhteisöllisyys
- yhteisöllisyys ja reflektointi
- luova ongelmanratkaisu

Tavoitteet:

- huomioida oma taiteellinen tekeminen osana suurempaa kokonaisuutta
- taideprojektien ja -kokonaisuuksien hahmottaminen
- vuorovaikutustaitojen edistäminen
- osallisuus

OPINTOJAKSO 16: TAITEELLINEN ESITTÄYTYMINEN (40h)

Sisältö:

- omien teosten julkinen esittäminen eri yhteyksissä
- tutkitaan omien teosten suhdetta ympäröivään mediakulttuuriin

Tavoitteet:

- ymmärtää osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuus mediataiteissa
- itseilmaisuuksiin ja vuoropuheluun kannustaminen
- omien teosten merkityksen ymmärtäminen suhteessa muuhun mediamaailmaan

OPINTOJAKSO 17: MINÄ MEDIATAITEILIJANA (80h)

Sisältö:

- itsenäisen työskentelyn syventäminen
- valikoituihin mediateknologioihin ja tekniikoihin syventyminen
- oman persoonallisen ilmaisun kehittämisen luovasti eri mediateknologioita hyödyntäen

Tavoitteet:

- laajentaa valitun mediavälineen tai mediataiteen alueen tuntemusta
- oman mediataiteilijan identiteetin kehittämisen
- oman työskentelyn reflektointi ja arviointi

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot (50h)

Kaksi valinnaista opintojaksoa, joista valitaan toinen

OPINTOJAKSO 18a: TUTKIVAT MEDIA- TAITEET (50h)

Sisältö:

- tutkimustyötä johonkin mediataiteen osa-alueeseen liittyen
- valitun mediateknologian hyödyntäminen tutkimustyössä
- oman tutkimustyön henkilökohtaisen merkityksen pohtiminen ja oman työn arviointi

Tavoitteet:

- perehtyminen johonkin mediataiteen osa-alueeseen
- itseohjautuvan ja refleктоivan työskentelytavan edistäminen
- mediakulttuurin tuntemuksen ja oman mediasuhteen syventäminen
- ympäröivän mediamaailman havainnointi ja analysointi

OPINTOJAKSO 18b: YMPÄRISTÖ (50h)

Sisältö:

- mediataideympäristöihin ja alan asiantuntijoihin tutustuminen
- vierailut ja yhteistyöprojektit eri media-alan toimijoiden kanssa

Tavoitteet:

- paikallisiin mediaympäristöihin ja asiantuntijoihin tutustuminen
- tutustuminen mediataiteen traditioihin ja tulevaisuudennäkymiin
- vuorovaikutus eri yhteistyötahojen kanssa
- verkostoituminen

10.3 Työtavat mediataiteiden opetuksessa

Työtapojen valinnoilla kannustetaan leikkiin, tutkimiseen ja kokeilemiseen. Opetuksessa käytettävät työtavat edistävät oppilaan aktiivista toimijuutta ja kehittävät tavoitteellista ja pitkäjänteistä oppimista. Mediataiteiden ja mediakulttuurin ilmiöitä tutkitaan yksin ja yhdessä. Oppimisympäristöt mahdollistavat opinnoissa keskeisten vuorovaikutuksen, ryhmätyöskentelyn ja yhdessä oppimisen taitojen kehittymisen.

Opetuksessa ohjataan ja tuetaan oppilaiden työskentelyä ja oppimisprosessin suunnittelua, havainnointia, toteuttamista, dokumentointia ja arviointia. Oppilaita kannustetaan myös itse osallistumaan opetuksen suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Valitut työtavat ja oppimisympäristöt mahdollistavat erilaiset työskentelyprosessit, työskentelyn tarvittavalla mediateknologialla sekä työskentelyn ja teosten esittämisen yleisöille. Mediataiteen teokset tavoittavat yleisönsä järjestetyissä tilaisuuksissa ja julkisessa tilassa sekä fyysisissä että virtuaalisissa ympäristöissä.

10.4 Oppimisen arviointi mediataiteiden opetuksessa

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan mediataiteiden opintojen edistymistä. Arvioinnilla annetaan oppilaalle palautetta hänen omasta edistymisestään, osaamisestaan ja kehittämisalueistaan. Oppilasta rohkaistaan itsearviointiin ja vertaispalautteen antoon. Arvioinnissa käytetään sähköistä tai muuta oppimispäiväkirjaa opistokohtaisesti. Oppimispäiväkirjassa oppilas analysoi ja reflektoi omaa tekemistään. Oppilas saa työskentelyn aikana jatkuvaa sanallista palautetta. Kannustavalla ja monipuolisella palautteella oppilasta ohjataan omien oppimistavoitteidensa asettamiseen sekä oman ja toisten osaamisen arvostamiseen.

Oppilaalle annettavaan oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista. Yhteisissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilasta mediataiteiden perustaitojen hankkimisessa. Teemaopinnoissa arvioinnilla kannustetaan oppilasta yhteisissä opinnoissa hankittujen tietojen ja taitojen laajentamiseen. Arvioinnilla ja palautteella tuetaan oppimistavoitteiden asettamista sekä reflektointiin, itseohjautuvuuden ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän seudullinen opetussuunnitelma perustuu Opetushallituksen valtakunnallisiin taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteisiin. Seudullisesta opetussuunnitelmasta hyötyvät ennen kaikkea oppilaat, mutta myös opetuksen järjestäjä ja kuntien kulttuuri- ja sivistystoimi. Seudullinen opetussuunnitelma tarjoaa tasa-arvoisen mahdollisuuden osallistua ja tutustua taiteeseen ja kulttuuriin. Seudullisen opetussuunnitelman avulla opetuksen järjestäjä voi laatia kuntakohtaisen opetussuunnitelman ja/tai vuosisuunnitelman.

Musiikin yleisen oppimäärän taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja musiikin elämänikäiselle harrastamiselle. Tavoitteena on tukea oppilaan omaehtoista musiikin harrastamista. Opiskelussa korostuvat musiikin harrastamisen ja yhteismusisoinnin ilo sekä oppilaan vapaus toteuttaa itseään oman musiikin tekemisen ja kokemisen kautta. Oppilasta kannustetaan esteettisen ja luovan ajattelun sekä sosiaalisten taitojen kehittämiseen.

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan lähtökohdat ja kiinnostuksen kohteet sekä tuetaan oppilaiden myönteisen minäkuvan ja terveen itsetunnon kehittymistä. Opintojen edetessä oppilas oppii tunnistamaan musiikilliset vahvuutensa ja löytää omat tapansa musiikin harrastamiseen. Oma musiikkiharrastus asettuu osaksi elävää ja toimivaa musiikkikulttuuria sekä koko taiteiden kenttää. Opetuksen järjestäjä täsmentää noudattamaansa oppimiskäsitystä ja opintojen sisältöjä paikallisten opetuksen tavoitteiden ja tarpeiden pohjalta. Opetussuunnitelman laadintaan on mahdollisuuksien mukaan hyvä osallistaa mielekkäitä osallistumistapoja luoden oppilas ja hänen vanhempansa. Myös valmiin opetussuunnitelman seurannasta ja arvioinnista voidaan sopia.

11 MUSIIKKI

MUSIIKIN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN KESKEISET TAVOITTEET

- musiikillisen identiteetin vahvistaminen, kokonaisvaltaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen
- musiikin elinikäinen harrastaminen huomioon ottaen oppilaan vahvuudet, lähtökohdat ja kiinnostuksen kohteet
- musiikin harrastamisesta ja yhteismusisoinnista saatava ilo
- luovuus ja vapaus itsensä ilmaisemiseen musisoinnin perustaitojen harjoittamisen ja musiikin hahmotuskyvyn kehittämisen avulla
- eri taiteiden välisten yhteyksien ja ilmaisukeinojen löytäminen ja kokeminen

Musiikin opintojen rakenne ja laajuus

VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS	MUSIIKIN YHTEISET OPINNOT 300h MUSIIKIN TEEMA- OPINNOT 200h	AIKUISTEN MUSIIKINOPETUS
--------------------------------	--	-----------------------------

Musiikin yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Taiteen perusopetuksen musiikin yleiset opinnot sisältävät lapsille ja nuorille tarjottavien yhteisten ja teemaopintojen lisäksi varhaisiän musiikkikasvatuksen ja aikuisten musiikinopetuksen. Varhaisiän ja aikuisten musiikkikasvatuksen opetuksen laajuudesta päättää opetuksen järjestäjä. Hyvä ja eheä oppimispolku siirryttäessä vaiheesta toiseen onnistuu johdonmukaisella tavoitteiden ja toimintaratkaisujen kuvaamisella opetussuunnitelmassa. Johdonmukaisuus heijastuu oppilaiden kokemuksiin siitä, miten turvalliselta, ymmärrettävältä ja mielekkäältä eteneminen opinnoissa tuntuu.

Opintojen aloittamiseen liittyvästä valintamenettelystä päättää opetuksen järjestäjä. Taiteen perusopetuksen tulee olla esteettöntä ja saavutettavaa varmistaen samalla ihmisten kulttuuristen ja sivistyksellisten perusoikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen. Opintojen yksilöllistämisen onnistumisessa tarvitaan kodin ja oppilaitoksen hyvää ja jatkuvaa vuorovaikutusta.

11.1 Varhaisiän musiikkikasvatus

VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUKSEN

TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on tutustua musiikin peruskäsitteisiin lapsen maailmasta käsin. Työtapojen keskeisin periaate on musiikin kokonaisvaltainen kokeminen ja opetuksen elämyksellisyys lapsen ikäryhmä ja yksilöllinen kehitys huomioiden. Lasta tuetaan toimimaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Taiteiden välisillä produktioilla ohjataan lasta kulttuurien moninaisuuden kokemuksiin ja luodaan edellytyksiä musiikin elinikäiselle harrastamiselle.

Pieni lapsi kokee ympäröivän maailman välittömästi kaikkien aistiensa kautta. Monipuolisella taidekasvatuksella ja aistien herkistämällä turvallisessa ilmapiirissä voidaan syventää lapsen tunne-elämää, rikastaa mielikuvitusta ja tukea hänen kognitiivisista, motorista, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan. Myönteisessä ja hyväksyvässä ilmapiirissä tapahtuva yhdessä musisointi, lapsen luonnollisesta itseilmaisusta iloitseminen ja esiintymiset kasvattavat musiikillista itsetuntoa ja antavat hyvän pohjan myöhemmille musiikkiopinnoille.

Varhaisiän musiikkikasvatus etenee ikäryhmittäin 0-vuotiaista 6-7 -vuotiaisiin ottaen huomioon lasten ikäkauteen liittyvän kehityksen ja erityispiirteet. Myös eri-ikäisistä lapsista koostuvat ryhmät sekä soitinvalmennusryhmät ovat mahdollisia. Oppilaitos määrittelee tarjoamansa varhaisiän musiikkikasvatuksen opintokokonaisuudet sekä niiden tuntikohtaiset laajuudet.

VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS

MUSIIKIN PERUSKÄSITTEET:

- Rytmii
- Dynamiikka
- Melodia
- Muoto
- Tempo
- Harmonia
- Sointiväri

TYÖTAVAT:

- Laulaminen
- Liikkuminen
- Soittaminen
- Kuunteleminen
- Yhdessä kokeminen

11.2 Musiikin yhteiset opinnot (300h)

MUSIIKIN YHTEISTEN OPINTOJEN

TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Musiikin yhteisten opintojen aikana oppilas oppii musiikin esittämiseen ja yhteismusisointiin tarvittavia instrumenttitaitoja. Oppilas oppii lukemaan, kirjoittamaan, kuuntelemaan ja hahmottamaan musiikkia. Oppilas kehittää musiikillista ilmaisukykyään ja esiintymistaitoaan, ja saa kokemuksia eri taiteista ja niiden ilmaisukeinoista. Oppilasta ohjataan tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin.

Musiikin yhteisten opintojen keskeisenä sisältönä ovat musisoinnin perustaitojen harjoittelu ja musiikin hahmotuskyvyn kehittäminen. Opintoissa tutustutaan erilaisiin musiikin lajeihin ja niiden perusohjelmistoon soittaen, laulaen ja kuunnellen. Opetukseen sisältyy myös muiden taitealojen ilmaisukeinoihin (esim. kehollisuuteen, kuvalliseen ja teatteri-ilmaisuun jne.) tutustumista ja niiden hyödyntämistä. Keskeistä on oppilaan kokonaisvaltaisen kasvun ja itseilmaisuuden sekä sosiaalisten taitojen tukeminen. Paikalliseen musiikkikulttuuriin tutustuminen ja sen vaaliminen sekä kansainvälisyyden huomioi-

minen opetuksessa rikastuttavat oppijan kokemusmaailmaan tulevaisuuden monipuolisena kulttuurinkuluttajana ja edistävät kulttuurisesti kestävä kehitystä.

Musiikin yleisen oppimäärän yhteiset opinnot koostuvat opintokokonaisuuksista ja niiden sisällä olevista opintojakoista, ja mahdollistavat tavoitteellisen ja tasolta toiselle etenevän musiikin opiskelun. Yhteiset opinnot ja opintokokonaisuudet ovat kaikille yhteisiä ja pakollisia. Opetuksen järjestäjä päättää ja määrittelee opilaitoskohtaiset opintokokonaisuudet, opintojaksot ja niiden tuntikohtaiset laajuudet. Suunnitelmassa voi näkyä myös yhteistyössä toisten oppilaitosten, koulujen sekä muiden tahojen kanssa toteutettavat opintokokonaisuudet, jotka voidaan sisällyttää oman oppilaitoksen yhteisiin opintoihin.

Opintoja voidaan järjestellä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi yksilö- ja ryhmätuntien tuntimääristä poiketen ja oppilaan oma opintopolku huomioiden. Musiikin yhteiset opinnot antavat valmiudet siirtyä musiikin syventäviin teemaopintoihin.

OPINTOKOKONAISUUS 1, opintojaksot 1 ja 2

1

OPINTOJAKSO 1

- Soitto ja laulu 1 (60h)
- Musiikin teoria ja hahmotus 1 (30h)
- Yhteismusisointi 1 (10h)
- Kuuntelu 1 (10h)

2

OPINTOJAKSO 2

- Taidemaistiaiset (5h)
- Projektiopinnot 1 (5h)

OPINTOKOKONAISUUS 2, opintojaksot 3 ja 4

3

OPINTOJAKSO 3

- Soitto ja laulu 2 (60h)
- Musiikin teoria ja hahmotus 2 (60h)
- Yhteismusisointi 2 (20h)
- Kuuntelu 2 (10h)

4

OPINTOJAKSO 4

- Taiteidenväliset opinnot (10h)
- Projektiopinnot 2 (20h)

OPINTOKOKONAISUUS 1 (120h)

OPINTOJAKSO 1 (110h):

Soitto ja laulu 1 (60h)

Sisältö:

- Valitun pääinstrumentin/instrumenttien opintotaso 1. Opintojaksossa tutustutaan valittuun instrumenttiin sekä harjoitellaan soiton ja laulun perusteita. Opinnot voivat sisältää yhden tai useamman valitun instrumentin tai pääaineen opiskelua. Myös esim. kuorolaulu tai musiikkiteatteri voivat olla pääaineena.

Tavoitteet:

- oppilas tutustuu valittuun instrumenttiin/instrumentteihin
- harjoittelee soittamisen ja laulamisen perusteita
- omaksuu hyviä harjoittelutapoja ja säännöllisyyttä harjoittelussa
- harjoittelee esiintymistä
- saa välineitä musiikilliseen ilmaisuunsa
- rohkaistuu tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja
- kuuntelee ja hahmottaa omaa soittoaan/lauluaan
- kokee iloa omasta soitostaan ja laulustaan

Musiikin teoria ja hahmotus 1 (30h)

Sisältö:

- Opitaan musiikin merkitsemistapojen perusteita. Musiikin teoria ja hahmotus-opinnot voivat sisältyä instrumenttiopeutukseen tai ne voivat olla omia opintokokonaisuuksia opintotasoista ja oppilaitoksesta riippuen. Ne voidaan toteuttaa lähitai verkko-opetuksena.

Tavoitteet:

- oppilas tutustuu musiikin merkitsemistapoihin eri työtapoja monipuolisesti hyödyntäen
- kirjoittaa, kuuntelee, soittaa ja laulaa
- hahmottaa musiikin peruskäsitteitä kirjoittaen ja kuulonvaraisesti

Yhteismusisointi 1 (10h)

Sisältö:

- Opitaan yhteismusisoinnin perusteita. Yhteismusisointia voidaan toteuttaa esim. pari- ja ryhmätunneilla, kuoroissa, bändeissä, orkestereissa ja muissa koonpanoissa oppilaitoksen mahdollisuuksia hyödyntäen.

Tavoitteet:

- oppilas kokee yhdessä musisoimisen ilon
- havainnoi toisten musisointia ja reagoi siihen
- harjoittelee toteuttamaan oman osuutensa osana kokonaisuutta

Kuuntelu 1 (10h)

Sisältö:

- Harjoitellaan konserttikäyttäytymistä, musiikin kuuntelemista ja havainnointia. Kuuntelu tarjoaa mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjaa keskustelemaan havainnoista. Sisältää monipuolisia musiikin kuuntelu- ja havainnointitehtäviä.

Tavoitteet:

- oppilas tutustuu konserttikäyttäytymiseen
- havainnoi ja kuuntelee elävää musiikkia
- saa ohjausta musiikin monipuoliseen kuunteluun

OPINTOJAKSO 2 (10h):

Taidemaistiaiset (5h)

Sisältö:

- Tutustutaan muihin taideaineisiin käyttäen monipuolisesti eri taidemuotojen työtapoja ja vierailen muiden taideaineiden tunneilla/kursseilla. Osallistutaan taiteidenväliin projekteihin sekä omassa oppilaitoksessa tai muiden tahojen kanssa. Taidemaistiaiset voidaan tarjota yhteistyössä paikallisten kulttuurituottajien ja -palvelujen kanssa. Opetuksessa korostuu elämyksellisyys ja kokemuksellisuus.

Tavoitteet:

- oppilas tutustuu eri taideaineisiin ja hahmottaa oman aineensa osana taiteiden kenttää
- saa kokemuksia eri taidemuotojen ilmaisu-keinoista
- saa kokemuksia yhdessä tekemisestä luovuuden monin keinoin

Projektiopinnot 1 (5h)

Sisältö:

- Osallistutaan oman opettajan tai oppilaitoksen järjestämiin konsertteihin ja projekteihin tai suunnitellaan oma projekti (esim. oma sävellys, oma bändi, oma esitys jne.) Omat projektiopinnot kannustavat oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjaavat häntä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen. Yhteiset produktiot ohjaavat toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä. Yhteiset produktiot eri taiteenalojen välillä lisäävät laaja-alaista osaamista ja voivat olla osa musiikin yhteisiä opintoja.

Tavoitteet:

- oppilas saa kokemuksia yhdessä tekemisestä
- saa ohjausta löytääkseen omat kiinnostuksen kohteensa
- hyödyntää oppimiaan taitoja osana yhteistä kokonaisuutta
- motivoituu kehittämään taitojaan
- saa monipuolisia tilaisuuksia kehittää omaa luovuuttaan ja ilmaisuaan

OPINTOKOKONAISUUS 2 (180h)

OPINTOJAKSO 3 (150h):

Soitto ja laulu 2 (60h)

Sisältö:

- Valitun instrumentin/pääaineen opintotaso 2. Opintojakson aikana opiskellaan tavoitteellisesti yksilöllisyys huomioiden soitossa ja laulussa vaadittavia perustaitoja.

Tavoitteet:

- oppilas saavuttaa soitossa ja laulussa vaadittavat perustaidot ja kykenee ilmaistamaan itseään soiton ja laulun keinoin
- ymmärtää ja hahmottaa musiikin merkityksellisiä asioita
- osaa esiintyä ja rohkaistuu etsimään omaa musiikillista ilmaisuaan
- on omaksunut hyviä harjoittelutapoja ja säännöllisyyttä harjoittelussa
- tuottaa omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja
- kuuntelee ja hahmottaa omaa soittoaan/lauluaan
- kokee iloa omasta soitostaan ja laulustaan

Musiikin teoria ja hahmotus 2 (60h)

Sisältö:

- Vahvistetaan valmiuksia lukea ja kirjoittaa musiikkia. Opitaan hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia sekä kirjoitettuna että kuulonvaraisesti monipuolisia työtapoja käyttäen. Tutustutaan musiikkitekologiaan.

Tavoitteet:

- oppilas osaa laulaa ja kirjoittaa yksinkertaisia melodioita
- osaa lukea ja kirjoittaa rytmejä
- osaa soveltaa oppimaansa omassa musisoinnissaan
- harjoittelee musiikin peruskäsitteistöä soittaen, laulaen ja kuunnellen
- improvisoi, säveltää ja sovittaa

Yhteismusisointi 2 (20h)

Sisältö:

- musiikin opintojen olennaisena osana yhdessä musisointi soitinryhmässä, bändissä, kuorossa tai muussa kokoonpanossa oppilaitoksen resurssit ja oppilaan oma kiinnostus huomioiden

Tavoitteet:

- oppilas kokee iloa yhdessä musisoimisesta
- harjaantuu musisoimaan ryhmässä
- kuuntelee ja hahmottaa toisten musisointia suhteessa omaan soittoon yhä paremmin

- osaa hoitaa oman osuutensa osana kokonaisuutta
- saa monipuolisia välineitä muusikkouden kehittämiseen
- motivoituu omien taitojen kehittämiseen saadessaan myönteisiä kokemuksia yhteismusisoinnista
- saa rohkeutta ilmaisuunsa hyvän ryhmähengen ansiosta

Kuuntelu 2 (10h)

Sisältö:

- monipuoliset musiikin kuuntelutehtävät, konserttikäynnit ja portfolio

Tavoitteet:

- oppilas laajentaa ja rikastaa musiikillista kokemusmaailmaansa monipuolisen kuuntelun kautta
- oppii hahmottamaan, refleктоimaan, analysoimaan ja pohtimaan kuulemaansa
- saa välineitä oman musiikillisen identiteettinsä löytämiseen ja vahvistamiseen
- tunnistaa musiikkiin ja hyvinvointiin liittyviä yhteyksiä

OPINTOJAKSO 4 (30h):

Taiteidenväliset opinnot (10h)

Sisältö:

- Taiteidenvälistä osaamista syvennetään ja vahvistetaan. Tarjotaan mahdollisuuksia muiden taideaineiden yhdistämiseen osaksi musiikin opintoja hyödyntämällä eri taiteenalojen tarjoamia työtapoja. Oppi-

laitos määrittelee tällaisen integroinnin laajuuden ja sisällön. Opetuksessa korostetaan elämyksellisyyttä ja kokemuksellisuutta.

Tavoitteet:

- oppilas saa kokemuksia monipuolisesti eri taideaineiden tarjoamista ilmaisukeinoista
- löytää yhteyksiä eri taidemuotojen välillä
- alkaa hahmottaa omaa musiikillista ja taiteellista identiteettiään
- saa kokemuksia erilaisista esiintymistilaisuuksista

Projektiopinnot 2 (20h)

Sisältö:

- Projektiopinnoissa hyödynnetään monipuolisesti oppilaitoksen ja muiden tahojen tarjoamia mahdollisuuksia yhdessä tekemiseen. Oppilasta tuetaan hänen kiinnostuksensa mukaisten omien projektien, kuten esim. sävellys, sovitus ja tutkielma tekemisessä tai oman esityksen suunnittelemisessä.

Tavoitteet:

- oppilas kokee itsensä osana yhteisöä
- hahmottaa oman osuutensa osana kokonaisuutta
- suuntautuu omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan
- saa tilaisuuksia esiintymiseen ja luovaan ilmaisuun
- kokee yhdessä tekemisen ilon
- syventää tietojaan ja taitojaan

11.3 Musiikin teemaopinnot (200h)

MUSIIKIN TEEMAOPINTOJEN

TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Teemaopintoihin sisältyvät opintokokonaisuudet ovat yhteensä 200 tuntia. Teemaopintojen tarkoituksena on musiikin yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen kehittäminen. Tärkeänä tavoitteena on oppilaan oman musiikillisen identiteetin, vahvuuksien, musiikillisen ilmaisun ja luovuuden löytäminen ja niiden vahvistaminen. Teemaopintoihin sisältyvä vapaavalintaisuus mahdollistaa oppilaan yksilöllisen musiikillisen opintopolun ja syventymiskohteet.

Musiikin teemaopinnot sisältävät sekä pakollisia että vaihtoehtoisia ja vapaasti valittavia opintojaksoja, joissa korostuvat yhteistyö, taiteidenvälisyys ja omat kiinnostuksen kohteet. Joitakin teemaopintoihin kuuluvia opintojaksoja on mahdollista suorittaa myös yhteisten opintojen rinnalla.

Keskeisenä sisältönä on musiikillisten taitojen monipuolinen harjoittaminen. Opinnoissa syvennetään musiikin lajien ja muiden taiteenalojen ilmaisukeinojen tuntemusta. Oppilaitos määrittelee omassa opetussuunnitelmassaan tai vuosisuunnitelmassaan teemaopintojen opintokokonaisuudet ja niiden sisällä olevat opintojaksot sekä sen, mitä nämä ovat tuntikohtaiselta laajuudeltaan.

TEEMAOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

OPINTOKOKONAISUUS 3: Kaikille yhteiset opinnot (170h)

Opintojaksot 5-7

5

- OPINTOJAKSO 5
- Soitto ja laulu 3 (60h)
  - Musiikin teoria ja hahmotus 3 (30h)
  - Yhteismusisointi 3 (20h)
  - Kuuntelu (10h)

6

- OPINTOJAKSO 6
- Taiteellinen esittäytyminen (20h)

7

- OPINTOJAKSO 7
- Taiteiden rajapinnoilla (30h)

OPINTOKOKONAISUUS 4: Valinnaiset opinnot (30h)

Opintojaksot 8-10

8

- OPINTOJAKSO 8
- Tutkiva muusikko (15h)

9

- OPINTOJAKSO 9
- Musiikkiteknologia (15h)

10

- OPINTOJAKSO 10
- Muu projekti (15h)

OPINTOKOKONAISUUS 3: Kaikille yhteiset opinnot (170h)

OPINTOJAKSO 5 (120h):

Soitto ja laulu 3 (60h)

Sisältö:

- Pääaineen/instrumentin kolmannella opintotasolla syvennetään instrumenttitaitoja sekä musiikillista ilmaisua. Ohjelmiston valinnassa painotetaan oppilaan vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita. Oppilas ohjataan kehittämään pitkäjänteistä

työskentelyä musiikillisessa osaamisessa, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.

Tavoitteet:

- oppilas syventää instrumenttitaitojaan musiikillisen identiteettinsä mukaisesti

- harjaantuu esiintyjänä
- löytää monipuolisia ilmaisukeinoja ja vahvistuu omassa musiikillisessa ilmaisussaan
- saa ohjausta ja kannustusta improvisoida, säveltää ja sovittaa
- kuuntelee ja hahmottaa musisointiaan sekä kuulonvaraisesti että lukien ja kirjoittaen

Musiikin teoria ja hahmotus 3 (30h)

Sisältö:

- Opitaan lukemaan ja kirjoittamaan musiikkia sekä yhdistämään teoriaopetus käytännön musisointiin. Opitaan musiikillista ajattelukykyä, ymmärretään musiikillisia lainalaisuuksia sekä kyetään jäsentämään ja hahmottamaan musiikkia kirjoitettuna ja kuulonvaraisesti.

Tavoitteet:

- oppilas on saanut valmiuksia käytännön muusikkouteen
- hallitsee monipuolista ohjelmistoa. Hän tuntee musiikinlajinsa keskeisiä tyyliuntauksia, ilmiöitä ja soittimistoa.
- on harjaantunut rytmin hahmottamiseen
- on harjaantunut melodian hahmottamiseen
- säveltää, sovittaa ja improvisoi
- oppija on harjaantunut harmonian hahmottamiseen
- on saanut valmiuksia säveltämiseen ja improvisointiin

Yhteismusisointi 3 (20h)

Sisältö:

- soiton ja laulun opiskelua tavoitteellisesti toimivassa soitinryhmässä, bändissä, kuorossa tai orkesterissa

Tavoitteet:

- oppilas kokee yhdessä musisoinnista saatavaa iloa
- saavuttaa syvemmän tason omassa soitossaan ja laulussaan suhteessa toisiin musisoijiin
- identiteetti muusikkona syvenyy
- hahmottaa omaa ja toisten soittoa ja laulua kuulonvaraisesti ja kykenee reagoimaan siihen
- yhdessä soittaminen ja laulaminen motivoivat myös omaan harjoitteluun
- ryhmän yhteismusisointi hioutuu ja syvenyy

Kuuntelu 3 (10h)

Sisältö:

- Oppilasta ohjataan monipuoliseen musiikinkuunteluun, musiikin kokemiseen ja pohtimiseen suhteessa omaan musikkouteen. Myös musiikin merkitystä hyvinvointiin korostetaan. Oppilasta ohjataan kuulonsuojeluun.

Tavoitteet:

- oppilaasta kasvaa valveutunut musiikin kuuntelija
- hahmottaa musiikkia ja erilaisia musiikkinlajeja erityispiirteineen
- musiikkiin muodostuu elinikäinen side
- kykenee tunnistamaan ja ilmaisemaan musiikin herättämiä ajatuksia ja tunteita

OPINTOJAKSO 6:

Taiteellinen esittäytyminen (20h)

Sisältö:

- Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän päättötyö. Taiteellinen esittäytyminen -opintopaketti auttaa oppilasta tuomaan esille osaamistaan, omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan. Päättötyö voi olla esimerkiksi oma konsertti tai muu taiteellinen kokonaisuus, oma sävellys – tai sovitus työ, tai muu omaa muusikkoutta esille tuova taiteellinen produktio. Oppilas voi toteuttaa taiteellisen esittäytymisen yksin tai vaihtoehtoisesti sovitun ryhmän kanssa.

Tavoitteet:

- oppilas löytää ja syventää omaa musiikillista identiteettiään
- voi tuoda esille saavuttamiaan musiikillisia taitoja
- rohkaistuu toteuttamaan omaa musiikillista ilmaisuaan ja muusikkouttaan

- kykenee harjoittelemaan ja tuottamaan oman musiikillisen kokonaisuuden

OPINTOJAKSO 7:

Taiteiden rajapinnoilla (30h)

Sisältö:

- Kaikille taideaineille yhteinen ja kaikille pakollinen opintokokonaisuus Ajankohtaiset ilmiöt ohjaa opiskelijoita taiteiden välisyyteen ajankohtaisia teemoja tutkimalla. Taiteiden rajapinnoilla on eri tai demuotojen ilmaisuja hyödyntävä opintopaketti, jossa keskeisinä teemoina voivat olla hyvinvointi, osallisuus, vuorovaikutus ja luova ongelmanratkaisu. Opintopaketti voidaan suunnitella oppilaitoksessa vuosittain yhdessä toisten taideaineiden kanssa ja se voi sisältää yhteisen tuotoksen, produktin tai teeman.

Tavoitteet:

- oppilas kokee monipuolisesti ja syvästi taiteiden välisyyden eri taidemuotojen ilmaisukeinoja hyödyntäen ja luovuutetaan rikastaen
- hahmottaa oman taideaineensa osana taiteiden koko kenttää
- oma identiteetti monipuolisena taiteentekijänä vahvistuu
- saa iloa tekemisestään osana isompaa kokonaisuutta

11.4 Aikuisten musiikin opetus

OPINTOKOKONAISUUS 4: Valinnaiset opinnot (30h)

Kolme valinnaista opintojaksoa, joista valitaan kaksi

OPINTOJAKSO 8:

Tutkiva muusikko (15h)

- oppilaan tutkielma tai muu kirjallinen tuotos, jossa syvennetään itselle mielenkiintoiseen aiheeseen tai ajankohtaiseen ilmiöön tiedettä ja taidetta luovasti yhdistäen

OPINTOJAKSO 9:

Musiikkiteknologia (15h)

- ohjaa oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikkitekemisessä että osana monenlaisia kokonaisuuksia

OPINTOJAKSO 10:

Muu projekti (15h)

- jokin muu oppilaitoksen tai oppilaan suunnittelema projektikokonaisuus

Aikuisten opetusta suunniteltaessa ja järjestettäessä otetaan huomioon, että aikuiset harrastajat ovat musiikkitaidoissaan ja -tiedoissaan hyvin eri vaiheissa. Heidän kiinnostuksen kohteensa ja harrastusmotivaationsa ovat erilaisia. Aikuisten oppimisessa korostuu itsenäisyys ja oma-aloitteisuus, ja opetuksessa otetaan huomioon aikuisten kyky itse ohjata omaa oppimistaan ja harjoitteluun.

Opiskelijan osallistuminen opiskelun suunnitteluun ja arviointiin ovat onnistuneen opiskelun edellytyksiä. Sitoutuminen ja halu oppia ja kehittyä ovat oppimisen vahva tuki, joka voi korvata esimerkiksi iän tuomia fyysisiä rajoituksia. Sosiaalinen vuorovaikutus ja yksilöllisten tarpeiden huomioon ottaminen sekä kannustava ja myönteinen palaute ovat myös aikuisten oppimisessa tärkeitä.

Oppilaitos määrittelee sen, miten aikuisten musiikinopetus järjestetään. Opintokokonaisuudet voivat noudattaa edellä kuvattuja lasten ja nuorten perusopetuksen kokonaisuuksia tai ne voivat koostua muista oppilaitoksen tarjoamista opintokokonaisuuksista.

11.5 Työtavat musiikin opetuksessa

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat musiikin yleisen oppimäärän tavoitteet ja sisällöt, sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Tavoitteena on, että valitut työtavat ja opiskeluympäristöt sallivat monipuolisen työskentelyn sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas on aktiivinen toimija. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että oppilaat saavat tilaisuuksia kehittää yhteismusisoinnin taitojaan.

Työtapojen valinnalla voidaan vahvistaa myös oppilaan motivaatiota ja itseohjautuvuutta. Työskentelyssä hyödynnetään teknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät, kun oppilasta ohjataan työskentelyn suunnitteluun ja arviointiin.

Esimerkkejä työtavoista musiikin opetuksessa:

- yksilöopetus/parityöskentely
- ryhmäopetus
- bändit/soitinyhtyeet
- kuorot ja lauluyhtyeet
- teknologia
- eri taidemuotojen ilmaisukeinot
- portfolio
- arviointimatriisi
- leirit, kansainvälinen opiskelijavaihto

11.6 Oppimisen arviointi musiikin opetuksessa

Musiikin yleisessä oppimäärässä arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan musiikkiopintojen edistymistä. Palautteen ja arvioinnin antamisessa kiinnitetään huomiota erityisesti oppimisprosessiin ja sen aikana tapahtuneisiin muutoksiin. Tavoitteena on, että arviointi tukee oppilaan itsetunnon ja muusikon taitojen kehitystä. Arviointia suoritettaessa huolehditaan, että arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen.

Arvioinnissa huomioidaan oppilaan lähtökohdat, omaehtoisuus ja tavoitteet. Musiikin opiskeluun liittyvät tavoitteet asetetaan yhdessä oppilaan kanssa. Oppilaan osallisuus arvioinnissa näkyy dialogina, reflektiona ja vertaisarviointina. Itsearviointi on samalla oman oppimisen ohjaamista, minkä tavoitteena on kasvaa itseohjautuvaksi taiteen harjoittajaksi ja omien tavoitteiden asettajaksi. Oppilaan itsearvioinnissa tulee huomioida myös opiskeluun liittyvät tuntemukset ja motivaatio.

Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää. Keskeistä on avoimuus ja hyvä yhteistyö opettajan, oppilaan ja kodin välillä. Oppilaan monipuolisesta edistymisestä voidaan antaa esimerkiksi kirjallinen tai suullinen palaute, jossa eri osa-alueina voivat olla taidot ja tiedot musiikissa, opiskelutaidot, omaehtoisuus ja luovuus, ilo ja hyvä taidesuhde. Koulutuksen järjestäjä määrittelee, miten arviointi käytännössä järjestetään.

12 SANATAIDE

Sanataiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetus perustuu näkemykseen kielestä ja kirjallisuudesta taiteen ja koko yhteiskunnan pohjana. Sanataide muodostaa perustan monille muille taiteille, jotka rakentuvat kielen varaan. Sanataiteen opetusta toteutetaan vuorovaikutuksessa muiden taiteenlajien kanssa.

Sanataide on luovaa kielen käyttämistä. Sanataiteella syvennetään opiskelijan kielellisiä sekä ilmaisun ja ajattelun taitoja. Opetus kehittää taiteilijuutta ja tukee opiskelijan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Sanataiteen opetuksella edistetään luovuutta sekä kulttuurista ja yhteiskunnallista osallisuutta.

Sanataiteen opetus perustuu monilukutaitoon ja laajaan tekstikäsitelyyn: tekstejä voidaan tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, visuaalisessa, audiovisuaalisessa ja digitaalisessa muodossa. Kirjoittaminen käsitetään laajan tekstikäsitelyn muokkauksena myös suullisena kertomisena tai kehollisesti tuotettuna ilmaisuna. Lukeminen on myös tekstin vastaanottamista kuultuna, nähtynä ja eri tavoin havainnoituna.

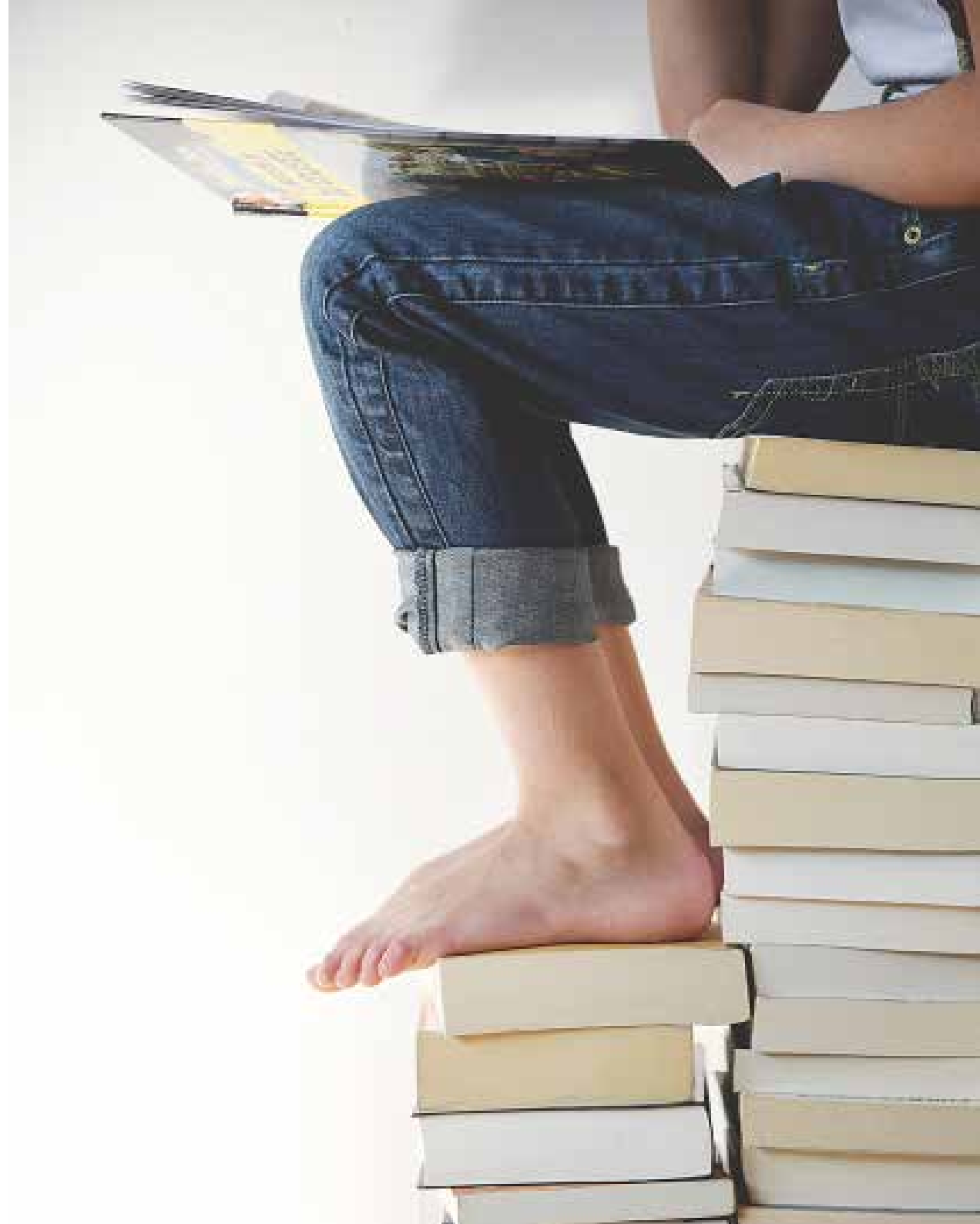

SANATAIDEKASVATUKSEN

TAVOITTEENA ON

- antaa valmiudet ilmaista itseään monipuolisesti sanataiteen keinoin
- vahvistaa kirjoittaja- ja taiteilijaidentiteettiä
- tutustuttaa sanataiteen tuottamisen eri puoliin vertaisryhmässä ja harrastusyhteisössä
- ohjata tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä aktiiviseen oppimiseen
- ohjata rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä
- kannustaa elinikäiseen harrastamiseen

Opiskelija oppii luomaan monenlaisia tekstejä ja hallitsemaan erilaisia tyyliä ja tekstilajeja. Hän kehittyy tekstien arvottamisessa ja monilukutaidossa. Opetuksen lähtökohtina ovat ilo, leikki ja kokemuksellisuus. Opiskelijaa rohkaitaan käyttämään mielikuvitustaan, eläytymään ja tekemään oivalluksia.

12.1 Varhaisiän sanataidekasvatus

Varhaisiän sanataidekasvatuksen laskennallinen laajuus on 30–90 tuntia. Sanataiteen varhaisiän opetuksella rohkaistaan lasta käyttämään mielikuvitustaan ja osallistumaan leikkiin ja vuorovaikutukseen muiden lasten kanssa. Varhaisiän sanataidekasvatus tutustuttaa lapsen monipuolisesti lastenkirjallisuuteen kuten runojen, lorujen ja tarinoiden maailmaan leikin ja eläytymisen kautta. Sanataide innostaa lukemaan ja kuuntelemaan sekä keksimään ja kertomaan omia tarinoita.

12.2 Sanataiteen yhteiset opinnot (300h)

Sanataiteen yhteiset opinnot koostuvat viidestä eri opintokokonaisuudesta, joista kunkin laskennallinen laajuus on 60 tuntia. Sanataiteen yhteisissä opinnoissa tutustutaan tekstien eri lajeihin sekä sanataiteen ilmaisukeinoihin, käsitteisiin ja mahdollisuuksiin. Opiskelija oppii ideoimaan, luomaan ja muokkaamaan tekstejä, pitämään yllä työskentelymotivaatiota sekä tutkimaan ja arvioimaan kannustavassa ilmapiirissä omia tekstejään ja sanataideteoksiaan.

OPINTOKOKONAISUUS 1

1

LEIKKIVÄ
SANATAIDE
60h

OPINTOKOKONAISUUS 2

2

ELÄMYSTEN
ÄÄRELLÄ
60h

OPINTOKOKONAISUUS 3

3

OMA
TARINA
60h

OPINTOKOKONAISUUS 4

4

OMA ÄÄNI JA
ILMAISU
60h

OPINTOKOKONAISUUS 5

5

ESITTÄVÄ
TEKSTI
60h

OPINTOKOKONAISUUS 1: Leikkivä sanataide (60h)

Opintokokonaisuudessa opiskellaan sanataiteen perusteita ja harjoitellaan ryhmässä toimimista. Pelien ja mielikuvitusleikkien avulla kannustetaan opiskelijaa monipuolisesti luovuuteen ja sanalliseen itseilmaisuun niin kirjoittaen kuin suullisesti. Tarinoiden, satujen, lorujen ja runojen avulla opitaan kuuntelemaan ja kertomaan tarinoita ja kartutetaan sanavarastoa. Opiskelija oppii työskentelemään ryhmässä ja havainnoimaan omaa ja ryhmän toimintaa. Häntä kannustetaan sanallistamaan ja jakamaan omia havaintojaan ja kokemuksiaan.

OPINTOKOKONAISUUS 2: Elämysten äärellä (60h)

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan luovaan ja elämykselliseen lukemiseen sekä oman lukukokemuksen jakamiseen yhdessä ryhmän kanssa. Opiskelijaa rohkaistaan jäsentämään, kielellistämään ja sanoittamaan omia havaintojaan, ajatuksiaan ja tunteitaan lukukokemuksen pohjalta. Luettua käsitellään ja tulkitaan monipuolisesti eri keinoin. Opiskelijaa ohjataan laajentamaan lukutottumuksiaan ja löytämään erilaisia lukemisen tapoja. Opiskelija tutustuu sanataiteen eri lajeihin ja ilmaisukeinoihin sekä monimuotoisiin teksteihin lukemalla, kirjoittamalla, kuuntelemalla ja keskustelemalla. Hän harjoittelee tuottamaan eri lajien

mukaista sanataidetta ja monipuolistamaan ilmaisuaan.

OPINTOKOKONAISUUS 3: Oma tarina (60h)

Opintojakson aikana opiskelija etsii ja tutkii omaa luovuuttaan ja ilmaisunsa omaäänisyyttä, mihin opiskelu antaa hänelle välineitä ja virikkeitä. Opiskelijaa kannustetaan tekemään havaintoja maailman ilmiöistä, tutkimaan niiden tarinallisuutta ja pukemaan ne sanoiksi ja kuviksi. Opiskelija rohkaistuu löytämään itselleen tärkeää kerrottavaa ja luomaan kokemuksistaan ja havainnoistaan tarinoita. Opiskelija jäsentää, kielellistää ja sanoittaa havaintojaan, ajatuksiaan ja tunteitaan ja luo kuviteltuja todellisuuksia sanataiteen keinoin. Hän oppii kertomuksen rakentamisen taitoja ja kertomuksen keskeisiä käsitteitä. Opintojakson tavoitteena on ohjata kirjoittamaan omaäänistä tekstiä ja kehittämään omaa identiteettiä sanataiteen tuottajana.

OPINTOKOKONAISUUS 4: Oma ääni ja ilmaisu (60h)

Opintojakson aikana tutkitaan ja kehitetään omaa ilmaisua erilaisten toiminnallisten harjoitusten avulla. Opiskelija vahvistaa vuorovaikutustaitojaan kuten kuuntelua ja läsnäoloa. Toiminnallisesti menetelmin etsitään tekstiin sopivaa ilmaisua. Tutkitaan kuinka

rytmi, tempo ja tunnetila vaikuttavat tekstiin. Opiskelija harjoittelee esiintymistaitoja kuten puhetta, fyysistä ilmaisua ja äänenkäyttöä. Esiintymisen lähtökohtana voivat olla sadut, lorut, runot ja kertomukset. Opiskelija tutustuu sanataiteen suullisen perinteeseen. Harjoittelun avulla rohkaistaan opiskelijaa esittämään myös omia tekstejä ryhmässä ja ryhmän edessä. Opiskelija oppii ilmaisemaan itseään niin yksin kuin yhdessä ryhmän kanssa. Häntä ohjataan antamaan sekä saamaan omasta toiminnastaan ja taiteellisesta työskentelystä palautetta.

OPINTOKOKONAISUUS 5: Esittävä teksti (60h)

Opintokokonaisuuden aikana tutustutaan erilaisiin draamateksteihin, näytelmiin, kuunnelmiin sekä teatteriin ja opitaan tekemään niistä havaintoja. Opiskelija harjoittelee monologin ja dialogin, fiktiivisen maailman ja roolihahmojen rakentamista niin toiminnallisesti kuin kirjoittaen. Harjoitellaan kohtausten ja jännitteen luomista sekä kirjoittaen että näytellen. Kokeillaan tekstin kirjoittamista yksin sekä ryhmälähtöisin menetelmin. Tutkitaan yhdessä ryhmän kanssa, kuinka teksti muuttuu toiminnaksi. Opiskelija oppii dramaturgian ja draaman peruskäsitteitä sekä käsikirjoituksen luomisen vaiheita. Häntä kannustetaan vuorovaikutukseen, ryhmälähtöiseen työskentelyyn sekä rakentavan ja kannustavan palautteen antamiseen ja saamiseen.

12.3 Sanataiteen teemaopinnot (200h)

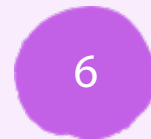
Sanataiteen teemaopinnoissa tutustutaan monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja sanataiteen keinoihin. Teemaopinnoissa voidaan luoda ja julkaista omia taiteellisia teoksia monimuotoisesti ääneen luettuna, mediasisältöinä, lavaesiintymisenä tai muussa opiskelijan tai ryhmän valitsemassa muodossa. Teemaopinnoissa korostetaan taiteidenvälisyyttä sekä yhteisöllisen tekemisen tapoja.

Sanataiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen laajuus on 200 tuntia. Teemaopinnot muodostuvat kolmesta eri opintokokonaisuudesta: Ajankohtaiset ilmiöt, Omat ympäristöt ja Taiteilijan maailma. Ajankohtaiset ilmiöt -kokonaisuus koostuu yhdestä, kaikille yhteisestä opintojaksosta. Taiteilijan maailma -kokonaisuuden jaksot ovat kaikille yhteisiä. Omat ympäristöt -kokonaisuudessa on kaksi jaksoa, joista valitaan vain toinen.

TEEMAOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h)

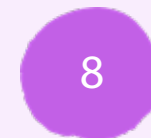
Opintojaksot 6-8

TAITEIDEN
RAJAPINNOILLA
30h

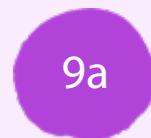
TAITEELLINEN
ESITTÄYTYMINEN
90h

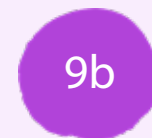
MINÄ
TAITEILIJANA
30h

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot (50h)

Opintojaksot 9a ja 9b

TUTKIVA
SANATAIDE
50h

YMPÄRISTÖ
50h

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h)

OPINTOJAKSO 6: TAITEIDEN RAJAPINNOILLA (30h)

Tutkitaan

- taiteidenvälisyyttä sanataiteessa
- kielen ilmiöitä muissa taiteissa
- taiteilijuuden yhteisiä piirteitä ja työtapoja

Sisältö:

- eri taidealojen ilmaisumuotoja hyödyntävä yhteistyö
- produktiot tai eri taidealoja yhdistävät projektit
- teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu yli taidealarajojen
- yhteisöllisyys
- yhteisöllisyys ja reflektointi
- luova ongelmanratkaisu

Tavoitteet:

- huomioida oma taiteellinen tekeminen osana suurempaa kokonaisuutta
- taideprojektien ja -kokonaisuuksien hahmottaminen
- vuorovaikutustaitojen edistäminen
- osallisuus

OPINTOJAKSO 7: TAITEELLINEN ESITTÄYTYMINEN (90h)

- rohkaistutaan osallistumaan sanataidetta

- koskevaan keskusteluun
- tuotetaan ja julkaistaan sanataidetta yksin sekä ryhmässä
- annetaan ja saadaan palautetta omasta työskentelystä ja taiteesta

OPINTOJAKSO 8: MINÄ TAITEILIJANA (30h)

- etsitään itselle sopivia tapoja tuottaa sanataidetta
- laajennetaan ja monipuolistetaan omaa kieltä ja ilmaisutapoja
- opitaan ymmärtämään oman kirjoitusprosessin vaiheita

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot (50h)

Kaksi valinnaista opintojaksoa, joista valitaan toinen

OPINTOJAKSO 9a: TUTKIVA SANATAIDE (50h)

Tutkitaan

- kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja lukien ja tuottaen
- tekstien monimuotoisuutta
- kielen ja kirjallisuuden ilmiöitä eri aikoina
- lukemisen ja tulkinnan tapoja

TAI

OPINTOJAKSO 9b: YMPÄRISTÖ (50h)

Tutustutaan

- yhteisöllisesti tuotettuun sanataiteeseen ja traditioon
- kielen ja kirjallisuuden näkyvyyteen ja merkitykseen omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- sanataiteen ja kirjallisuuden vaikuttavuuteen

12.4 Aikuisten sanataiteen opetus

Aikuisten sanataiteen opetuksessa noudatetaan yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet, harrastuneisuus, kokemus ja koulutus.

niin kirjoittaen, keskustellen kuin toiminnallisesti. Teemaopinnoissa voidaan keskittyä sanataiteen eri lajeihin sekä projektimaiseen ja taiteidenväliseen työskentelyyn yhteistyössä muiden taideaineiden kanssa.

Opiskelija saa ja antaa rakentavaa ja kannustavaa palautetta jatkuvasti opintojensa aikana. Oppilas saa yksilöpalautetta opettajaltaan, mutta myös vertaispalautetta ryhmältään. Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin sekä oman oppimisen ja opiskelun dokumentointiin. Opiskelija voi saada myös julkista palautetta oppilastöiden julkaisun yhteydessä esimerkiksi näyttelyissä, esityksissä, tapahtumissa sekä yhteisjulkaisujen tai kilpailujen kautta.

Arvioinnilla kannustetaan ja motivoidaan opiskelijaa opinnoissa edistymisessä ja omien tavoitteiden saavuttamisessa. Arviointi tukee opiskelijan omaa taiteilijuutta ja oman ilmaisun kehittymistä, oppimisen taitojen ja itseohjautuvuuden karttumista, tavoitteiden asettamista ja oman edistymisen seuraamista. Arviointi kohdistuu opiskelijan työskentelyyn ja taitoihin, ei opiskelijan persoonaan. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen.

12.5 Työtavat sanataiteen opetuksessa

Sanataiteen työtavat valitaan niin, että ne harjoittavat opiskelijoiden omaa ilmaisu- ja havainnointikykyä sekä kykyä ymmärtää omaa oppimistaan.

Sanataiteen opetuksessa on keskeistä

- yhteisöllisyys
- kokemuksellinen oppiminen
- toiminnallisuus
- ilmiölähtöisyys ja
- monitaiteisuus

Sanataiteessa tekstit voivat olla monimuotoisia, kirjoitettuja, kuultuja ja luettuja ja niitä käsitellään, analysoidaan ja tulkitaan monin eri tavoin

12.6 Oppimisen arviointi sanataiteen opetuksessa

Sanataiteen yleisen oppimäärän arvioinnin kohteita ovat

- sanataiteen tuottamisen taidot ja
- sanataiteen tulkitsemisen taidot.

Näihin taitoihin luetaan kirjoitus- ja esiintymistaidot sekä visuaaliset ja dramaturgiset taidot. Lisäksi arvioidaan opiskelijan oppimaan oppimisen, reflektoinnin ja prosessinhallinnan taitoja.

Yhteisissä opinnoissa jatkuvan arvioinnin tehtävänä on tukea perustaitojen, eli tuottamisen, tulkitsemisen ja oppimaan oppimisen, harjoittelua. Teemaopinnoissa jatkuvan arvioinnin tehtävänä on tukea taitojen laajentumista ja syventämistä sekä sanataiteen tuottamisen taitoja.

13 SIRKUSTAIDE

Sirkustaiteen yleisen oppimäärän tavoitteena on tarjota harrastajalle eväät tutkivaan oppimiseen ja omaehtoiseen sirkustaiteen harrastamiseen. Harjoittelussa korostuu motoristen taitojen monipuolinen kehittäminen ja perusmotoriikan kehittäminen toimii harjoittelun pohjana. Pikkuhiljaa siirrytään yhä vaativampiin motorisiin taitoihin, mikä avaa uusia ovia yhä monipuolisemmalle sirkuksen luomiselle. Yhdistämällä harjoitteluun esiintymistä ja ilmaisua, autetaan oppilasta hahmottamaan sirkuksen monitaiteelliset mahdollisuudet. Opetuksessa tutustutaan sirkustaiteen sanastoon ja keskeisiin ilmaisumuotoihin.

Yhteistoiminta ja ryhmäytyminen ovat tärkeä osa sirkuksen harrastamista. Sirkuskoulussa opitaan sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutusta. Turvallinen harjoittelu vaatii hyvää ryhmädynamiikkaa, sääntöjen noudattamista ja luottamusta toisiin. Ryhmän turvallinen ja motivoiva oppimisilmapiiri innostaa kokeilemaan ja oppimaan uutta. Näin harrastajasta kasvaa vastuullinen ja kannustava yhteisön jäsen. Sirkus on harrastuksena niin monipuolinen, että siitä on mahdollista löytää jokaiselle omia vahvuuksia tukeva erityisalue. Näin voidaan tukea terveen itseluottamuksen ja itsetuntemuksen kehittymistä.

Oma keho on tärkein sirkuksen työväline. Harjoittelussa opitaan käytännössä ja tiedollisella tasolla fyysisen harjoittelun perusasioita: kehonhuoltoa ja liikkuvuusharjoittelua, ketteryyttä, koordinaatiota ja nopeutta kehittävää harjoittelua, turvalliset suoristustekniikat sekä lihasvoiman kehittämistä. Harrastaminen tukee kasvua terveellisiin elämäntapoihin. Oppilas oppii tiedostamaan terveiden elämäntapojen: harjoittelun, ravinnon sekä unen ja rentoutumisen tärkeyttä sirkustaiteilijana kehittymiselle.

13.1 Varhaisiän sirkuskasvatus

VARHAISIÄN SIRKUSKASVATUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Sirkustaiteen perusopetusta edeltävät varhaisiän sirkusopinnot 4-6-vuotiaille lapsille. Varhaisiän sirkustaideopintojen tavoitteena on lapsen luovuuden ja kehontuntemuksen kehittäminen. Leikinomainen toiminta edistää lapsen perustaitoja, ryhmässä toimimisen taitoja sekä motorisia taitoja. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostus sirkustaiteeseen, tuoda iloa ja tukea itseluottamuksen kehittymistä.

TAVOITTEET

- innostua sirkuksen harrastamisesta
- kehittää motorisia taitojaan ja sirkuksen lajitaitoja
- kehittyä aistihavaintojen tekemisessä ja aloitekyvyn kehittämisessä
- oppia luovuutta ja esiintymistä omassa ryhmässä
- oppia sirkuskoulun käytänteet ja turvallisuusasiat

KESKEISET SISÄLLÖT

- oppilas tutustuu leikin kautta sirkustaiteeseen ja eri välineisiin
- lapsi tottuu ohjattuun liikunnan harrastamiseen
- opetuksessa korostuvat motoriset perustaidot, joita harjoitellaan monipuolisesti sirkustempujen ohella
- varhaiskasvatuksessa jätetään runsaasti tilaa lapsen omaehtoiselle liikkumiselle, leikille ja tutkimiselle
- opetuksessa hyödynnetään pienten lasten mielikuvitusta ja tarinallisuutta
- oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon suunnittelussa ja toteutuksessa
- valmistetaan pieniä esityksiä omalle ryhmälle ja tehdään ilmaisuharjoituksia

Varhaiskasvatuksen opintojen laajuus on 30-90h (oppilaitos määrittää tuntimäärän). Tämä on pohjana taiteen perusopetuksen varsinaisille opinnoille eikä sisälly 500 tunnin taiteen perusopetuksen kokonaisuuteen.

13.2 Sirkustaiteen yhteiset opinnot (300h)

SIRKUSTAITEEN YHTEISTEN OPINTOJEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Sirkustaiteen yleisen oppimäärän opinnoissa yhteiset opinnot sisältävät viisi (5) eri opintojaksoa, jotka on jaettu erimittaisiin opintokokonaisuuksiin.

TAVOITTEET

Oppilas oppii eri sirkuslajeissa tarvittavia perustaitoja ja saa kokemuksia sirkuksesta monipuolisena taiteenalana.

SIRKUSTEKNIikka

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas:

- kehittyy motorisissa taidoissa monipuolisesti
- kokeilee eri sirkuslajeja
- oppii turvallisia tapoja harjoitella ja toimia
- harjoittelee tavoitteiden asettamista

KEHONTUNTEMUS JA -HALLINTA

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas:

- oppii tuntemaan kehoaan ja arvostamaan sitä
- oppii luottamaan itseensä ja oman kehon mahdollisuuksiin

- oppii toiminaan ryhmässä ja luottamaan toisiin
- harjoittelee ketteryyttä, koordinaatiota, voimaa ja liikkuvuutta
- oppii ravinnon ja levon merkityksestä harjoittelulle

SIRKUSTAITEEN TUNTEMUS

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas:

- tutustuu sirkukseen harrastuksena ja taidemuotona
- tutustuu sirkuksen peruskäsitteisiin ja -sanastoon
- tutustuu erilaisiin tapoihin tehdä sirkusta

ILMAISU JA ESIINTYMINEN

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas:

- rohkaistuu itsensä ilmaisuun
- saa rohkeutta esiintyä ja toimia yleisön edessä

KESKEISET SISÄLLÖT

- tutustuminen eri sirkuslajeihin ja –välineisiin sekä niiden perustekniikkaan
- yksilö- ja ryhmäharjoitukset sekä leikit, jotka kehittävät tasapainoa, liikkumistaitoja ja fyysisiä ominaisuuksia
- luottamus- ja pulmatehtävät ryhmässä ja pareittain
- liikkuvuus- ja rentoutumisharjoitukset
- toiminta- ja turvakäytänteiden opetus
- sirkusanaston opettaminen toiminnan kautta
- esitysten ja videoiden hyödyntäminen uusien ideoiden saamisessa ja pitkäjänteiseen harjoitteluun motivoimisessa
- ilmaisu- ja esiintymisharjoitukset ja ryhmän yhteiset esiintymiset
- opitaan sirkusta erilaisissa ympäristöissä ja yhdistellään muita taiteen lajeja harjoitteluun
- opetellaan realististen tavoitteiden asettamista, kehityksen seuraamista ja onnistumisista nauttimista
- tarjotaan luovaan ajatteluun kannustavia haasteita

OPINTOKOKONAISUUS 1, opintojaksot 1 ja 2

1

SIRKUS-
MAISTIAISET
30h

2

MEIDÄN
RYHMÄ
30h

OPINTOKOKONAISUUS 2, opintojaksot 3-5

3

SIRKUKSEN
ALKUJUURILLA
10h

4

ARKI-
SIRKUS
20h

5

ETSIN JA
KOKEILEN
30h

OPINTOKOKONAISUUS 3, opintojaksot 6-8

6

TAITAVAT TASA-
PAINOILIJAT
30h

7

ILMASSA
20h

8

ILOA
MUILLE
10h

OPINTOKOKONAISUUS 4, opintojaksot 9 ja 10

9

KEHONKIELI
JA ILMAISU
30h

10

MUSIIKKI
JA SIRKUS
30h

OPINTOKOKONAISUUS 5, opintojaksot 11-13

11

VOIMA-
SIRKUS
30h

12

ULOS
SALISTA
10h

13

NÄYTÖS
20h

OPINTOKOKONAISUUS 1 (60h)

OPINTOJAKSO 1:
SIRKUSMAISTIAISET (30h)

Sisältö:

- opetellaan perusliikkumistaitoja
- tutustutaan eri sirkusvälineisiin
- harjoitellaan perusakrobatiaa
- opetellaan sirkuskoulun toimintatavat ja tehdään yhdessä säännöt

Tavoitteet:

- innostua sirkuksesta tekemisen ja leikin kautta
- kehittää yleisiä liikkumistaitoja
- tutustua perusakrobatiaan ja jongleerausvälineisiin leikin kautta
- oppia turvallisia tapoja harjoitella ja toimia
- oppia tuntemaan omaa kehoa ja arvostamaan sitä

OPINTOJAKSO 2:
MEIDÄN RYHMÄ (30h)

Sisältö:

- harjoitellaan pari- ja ryhmäakrobatian alkeita
- kehitetään edelleen yleisiä liikkumistaitoja
- jatketaan perusakrobatiaa ja jongleerausta
- opitaan rentoutumisharjoituksia
- valmistetaan yhteinen esitys vanhemmille ja sisaruksille
- luottamus- ja pulmatehtävät ryhmässä ja pareittain

Tavoitteet:

- oppia luottamaan toisiin erilaisissa ryhmä- ja luottamusharjoituksissa. Lisätään ryhmädynamiikkaa
- kehittää tasapainoa, liikkumistaitoja ja fyysisiä ominaisuuksia erilaisten yksilö- ja ryhmäharjoitusten kautta
- oppia rauhoittumaan rentoutumisharjoituksissa
- vahvistaa yhteistyö ja ryhmässä toimimisen taitoja
- saada esiintymiskokemusta
- oppia luottamaan itseensä ja oman kehon mahdollisuuksiin

OPINTOKOKONAISUUS 2 (60h)

OPINTOJAKSO 3:
SIRKUKSEN ALKUJUURILLA (10h)

Sisältö:

Tutustutaan sirkuksen historiaan ja erilaisiin sirkusesityksiin. Edetään eri aikakausilta nykysirkukseen erilaisten videoiden ja muun materiaalin avulla. Oppilaat voivat itse etsiä videoita, joita katsotaan lopuksi yhdessä. Keskustelua ja arviointia.

Tavoitteet:

- saada ideoita ja inspiraatiota omaan harjoitteluun
- tutustua sirkukseen harrastuksena ja taidemuotona
- tutustua sirkuksen peruskäsitteisiin ja -sanastoon
- tutustua erilaisiin tapoihin tehdä sirkusta

OPINTOJAKSO 4:
ARKISIRKUS (20h)

Sisältö:

- keksitään sirkustemppuja arkisilla asioilla: tuoli, astiat, lelut tms.
- parannetaan liikkuvuutta notkeusharjoituksilla ja leikeillä
- Keksitään kotiharjoituksia erityisesti liikkuvuuden parantamiseen. Hyödynnetään liikkuvuusharjoittelun herkkyyksikausi.
- valmistetaan oma sirkusväline kotiharjoitteluun hyödyntäen kierrätysmateriaaleja

Tavoitteet:

- saada sirkuksen harjoittelu osaksi jokapäiväistä arkea
- vahvistaa luovaa ajattelua ja kekseliäisyyttä
- oppia kestävästä kehitystä
- parantaa ketteryyttä, koordinaatiota ja liikkuvuutta

OPINTOJAKSO 5:
ETSIN JA KOKEILEN (30h)

Sisältö:

- jatketaan perusakrobatiaa ja tutustumista oman kehon mahdollisuuksiin
- tutustutaan helppoihin tasapainovälineisiin: tasapainolaudat, moon hooper, rola bola jne. Keksitään tapoja yhdistää tasapainovälineisiin muita välineitä.
- harjoitellaan eri jongleerausvälineillä
- etsitään uusia temppuja ja liikkeitä netistä: hyödynnetään videoita oman harjoittelun tukena
- ideoidaan omaa tekemistä parityöskentelynä
- Valmistetaan parityönä lyhyitä esityksiä videolle. Mietitään videoiden käyttötapoja: esim. sirkusharrastuksen markkinointi paikallistasolla.

Tavoitteet:

- oppia analysoimaan ja arvioimaan omaa ja kaverin tekemistä
- kehittää tasapainotaitoja ja tutustutaan uusiin välineisiin
- kehittää ketteryyttä, koordinaatiota, voimaa ja liikkuvuutta
- oppia käyttämään tekniikkaa apuna harjoittelussa
- syventää akrobatiaosaamista

OPINTOKOKONAISUUS 3 (60h)

OPINTOJAKSO 6: TAITAVAT TASAPAINOILIJAT (30h)

Sisältö:

- lisätään harjoitteluun haastavampia tasapainoa kehittäviä lajeja: esimerkiksi pallon päällä seisominen, yksipyöräinen, korkea puomi, vaijeri tai slack line
- tehdään ryhtiä ja keskivartalon voimaa kehittäviä harjoituksia
- yhdistetään tasapainoa vaativia voimistelun ja tanssin liikkeitä harjoitteluun
- yhdistetään jongleerausta tasapainovälineisiin

Tavoitteet:

- kehittää tasapainoa
- parantaa ryhtiä ja keskivartalon voimaa ja hallintaa
- kehittää alavartalon voimaa ja liikkuvuutta
- oppia voimistelun ja tanssin tekniikkaa ja hyödyntämistä omassa harjoittelussa

OPINTOJAKSO 7: ILMASSA (20h)

Sisältö:

- tutustutaan ilma-akrobatiaan: renkasiin, trapetseihin, kankaaseen, köysiin jne.
- Kehitetään erityisesti ylävartalon voimaa ja liikkuvuutta oheisharjoituksilla ja leikeillä

Tavoitteet:

- ylittää omia rajoja ilmassa
- saada lisää rohkeutta
- oppia ilma-akrobatiaan liittyvät turvallisuusasiat
- lisätä ylä- ja keskivartalon voimaa ja liikkuvuutta

OPINTOJAKSO 8: ILOA MUILLE (10h)

Sisältö:

- Valmistetaan pienissä ryhmissä esitys tai työpaja esimerkiksi päiväkodissa, vanhustyksiköissä tai juhlassa. Hyödynnetään tähän asti opittua ja opetetaan toisia.
- tehdään valmistavia ilmaisu- ja esiintymis harjoituksia

Tavoitteet:

- saada rohkeutta esiintyä ja toimia yleisön edessä
- oppia tuottamaan sisältöä ryhmänä ja lisätään hyvää ryhmädynamiikkaa
- hyödyntää omia vahvuuksia

OPINTOKOKONAISUUS 4 (60h)

OPINTOJAKSO 7: KEHONKIELI JA ILMAISU (30h)

Sisältö:

- harjoitellaan ilmaisua yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelynä
- harjoitellaan esiintymistä ja eläytymistä omassa ryhmässä
- tutkitaan, miten asennot, ilmeet ja liikkeet vaikuttavat ilmaisuun
- yhteistyötä teatteri- tai elokuvataiteen kanssa
- heittäydytään pelleharjoituksissa

Tavoitteet:

- saada rohkeutta esiintyä ja heittäytyä tutun ryhmän turvallisessa ilmapiirissä
- oppia tuottamaan sisältöä ryhmänä ja lisätään hyvää ryhmädynamiikkaa

OPINTOJAKSO 8: MUSIIKKI JA SIRKUS (30h)

Sisältö:

Etsitään sirkukseen sopivaa musiikkia. Tehdään pieniä esiintymisharjoituksia musiikin kanssa. Tutkitaan miten musiikki vaikuttaa esityksen tunnetilaan, vireyteen jne. Harjoitellaan rytmiiän perusteita ja rytmin yhdistämistä liikkeeseen. Opetellaan bodypercussion-rytmejä ja välineillä tehtäviä rytmejä.

Hyödynnetään tanssin (baletti, jazz tms.) tekniikoita ryhdin ja tasapainon lisäämiseksi. Harjoitellaan tanssin perustekniikkaa (esim. piruetit, hyppyt, askelsarjat, lattiatekniikat) ja ilmaisua osana sirkusharjoittelua. Yhdistetään sirkusvälineitä ja tanssia.

Tavoitteet:

- oppia rytmiikan perusasioita
- oppia liikkeen ja rytmin yhdistämistä
- oppia tanssin perustekniikkaa
- tutustua erilaisiin tapoihin tehdä sirkusta

OPINTOKOKONAISUUS 5 (60h)

OPINTOJAKSO 9:
VOIMASIRKUS (30h)

Sisältö:

- toiminnallinen harjoittelu ja kuntopiirit osana sirkusharjoittelua
- Ravinnon ja levon merkitys kehitykselle. Kiinnitetään huomiota keskustelun ja koti-tehtävien kautta ravintoon ja lepoon.
- kuntosaliharjoittelu sirkusharrastuksen tukena
- voima-akrobatia
- pari- ja ryhmäakrobatia voiman kehittäjänä

Tavoitteet:

- kehittää motorisia taitoja monipuolisesti
- opetella turvallisia tapoja harjoitella ja toimia
- opetella tuntemaan kehoaan ja arvostamaan sitä
- harjoitella ketteryyttä, koordinaatiota, voimaa ja liikkuvuutta
- oppia ravinnon ja levon merkityksestä harjoittelulle

OPINTOJAKSO 10:
ULOS SALISTA (10h)

Sisältö:

- harjoituksia uimahallissa: hyppyt, taitouinti, koreografiat, tasapainoilut laudalla jne.
- retket lähiympäristössä: luonnollisten ja urbaanien elementtien hyödyntäminen sirkustaiteessa
- kuvataan sirkusvideoita erikoisissa ympäristöissä: arktiset sirkuselämykset luonnossa, sirkuselämykset esimerkiksi halleissa, skeittiparkissa tms.

Tavoitteet:

- oppia sirkusta, liikkumistaitoja ja luovuutta erilaisissa ympäristöissä

OPINTOJAKSO 11:
NÄYTÖS (20h)

Sisältö:

- järjestetään ryhmän yhteinen näytös
- tutustutaan tapahtuman järjestämiseen liittyviin asioihin: tilavaraukset, markkinointi, valot, musiikki, tarjoilut, kenraali-harjoitukset, asut, kampaukset jne.

Tavoitteet:

- Näyttää omat taitonsa. Loppunäytöstä kohti mennään koko yhteisten opintojen ajan. Harjoittelun edetessä oppilas on jo löytänyt omat vahvuutensa ja mielenkiinnon kohteensa, joita voi esitellä näytöksessä muille.
- saada kannustusta lähipiiriltä: kutsutaan tärkeät tukijoukot (vanhemmat, sisarukset, kaverit jne.) paikalle
- rohkaistua itsensä ilmaisuun ja omien vahvuuksien hyödyntämiseen
- saada rohkeutta esiintyä ja toimia yleisön edessä
- lisätään ympäröivän yhteisön tietoisuutta sirkustaiteesta ja markkinoidaan oman opiston toimintaa

13.3 Sirkustaiteen teemaopinnot (200h)

SIRKUSTAITEEN TEEMAOPINTOJEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Teemaopintojen laajuus on yhteensä 200 tuntia: 80h kaikille pakollisia opintoja ja 120h opintoja oman valinnan mukaan. Opintokokonaisuuksissa korostuvat yhteistyö, taiteidenvälisyys ja omat kiinnostuksen kohteet. Teemaopintojen opintokokonaisuuksia voidaan suorittaa yhteisten opintojen rinnalla tai niiden jälkeen. Teemaopinnoissa laajennetaan ja syvennetään yhteisissä opinnoissa opittuja taitoja ja tietoa. Oppilas kehitty entistä enemmän itsearvioinnissa. Oppilas tuo rohkeasti esille oppimaansa ja jakaa tietoa sirkuksesta. Oppilas sitoutuu pitkäjänteiseen työhön.

TAVOITTEET

SIRKUSTEKNIikka

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- syventää osaamistaan yhdessä tai useammassa sirkuslajissa
- asettaa realistiset tavoitteet perustekniikoiden harjoittelussa
- harjoittelee turvallisesti

- oppii toiminaan ryhmässä ja luottamaan toisiin
- harjoittelee ketteryyttä, koordinaatiota, voimaa ja liikkuvuutta
- oppii ravinnon ja levon merkityksestä harjoittelulle.

KEHONTUNTEMUS JA -HALLINTA

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- oppii oman kehonsa mahdollisuuksia ja kehitystarpeita
- ymmärtää eri sirkuslajien asettamia fyysisiä vaatimuksia.

SIRKUSTAITEEN TUNTEMUS

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- tutustuu sirkuksen nykypäivään
- syventää tietämystään eri sirkuslajeissa
- tutustuu erilaisiin sirkusesityksiin ja sirkustaiteen ilmaisumuotoihin.

ILMAISU JA ESIINTYMINEN

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- tutustuu esityksen suunnitteluun sekä sen val-

mistamisen eri osa-alueisiin

- oppii nauttimaan esiintymisestä
- osallistuu esityksen valmistamiseen.

KESKEISET SISÄLLÖT

Sirkustaiteen yleisen oppimäärän teemaopinnoissa harjoitellaan turvallisesti, monipuolisesti ja tavoitteellisesti sirkustaitoja sekä niissä tarvittavia fyysisiä ominaisuuksia eli ketteryyttä, koordinaatiota, voimaa ja liikkuvuutta. Opinnoissa perehdytään nykypäivän sirkustaiteeseen sekä eri sirkuslajeihin. Erilaisiin ilmaisumuotoihin tutustutaan katsomalla erilaisia sirkustaiteen esityksiä ja keskustelemalla niistä. Oppilaat harjaantuvat esiintymiseen käytännön esityskokeilujen avulla sekä käyttämällä luovuuttaan erilaisten esitysten suunnittelussa ja toteutuksessa.

TEEMAOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (100h) Opintojaksot 12 ja 13

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot (100h) Opintojaksot 14a-14c

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (100h)

OPINTOJAKSO 12: TAITEIDEN RAJAPINNOILLA (30h)

Sisältö:

- Taiteiden välinen projekti: yhdistetään sirkusta ja tanssia, musiikkia, näyttämötai-
detta, kuvataidetta, valokuvausta tai muu-
ta taidetta. Tuotetaan yhteinen esitys tai
muu tuotos. Oppilaitos määrittelee vuosit-
tain yhteisen taiteiden välisen projektin.

Tavoitteet:

- oppia verkostoitumista ja yhteistyötaitoja
- oppia uutta muilta taiteenaloilta ja laajen-
netaan omaa osaamista
- syventää omaa ilmaisutaitoa ja sirkusosaa-
mistaa

- saada varmuutta ja rutiinia omaan esiinty-
miseen
- pitkäjänteinen työskentely ja sitoutuminen
projektiin

OPINTOJAKSO 13: MINÄ TAITEILIJANA – SIRKUKSEN TEKNIikka-OPINNOT OMASSA LAJISSA (70h)

Sisältö:

Opiskelija syventää osaamistaan yhdessä tai useammassa itseään kiinnostavassa sirkuslajissa tai tekniikassa. Ellei osaamista löydy omalta paikkakunnalta, oppilas voi osallistua koulutuksiin, harjoituksiin ja leireihin muualla Suomessa tai ulkomailla. Hyödynnetään myös kirjallisuutta ja nettiä uuden oppimisessa. Oppilas arvioi ja reflektoi omaa harjoittelua ja esiintymistä kirjallisesti.

Tavoitteet:

- kannustaa oman kiinnostuksen kohteen kehittämistä edelleen
- avartaa näkemystä omasta sirkuslajista
- tutustua toisiin harrastajiin: oppia muilta ja jakaa omaa osaamista
- kannustaa itsensä kriittiseen arviointiin ja reflektointiin
- kehittää edelleen motorisia taitoja ja fyysisiä ominaisuuksia lajin vaatimalla tavalla
- oppii turvallista harjoittelua

- tutustuu oman lajin perinteisiin ja uusiin suuntauksiin
- tutustuu erilaisiin sirkusesityksiin ja sirkus taiteen ilmaisumuotoihin omassa lajissa

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot (100h)

Kolme valinnaista opintojaksoa, joista valitaan kaksi

OPINTOJAKSO 14a: SIRKUSTUOTTEEN KEHITTELY (50h)

Sisältö:

- Opiskelija kehittää sirkustuotteen, jota ulkopuolinen taho voi tilata tai hyödyntää muuten. Esimerkiksi lasten sirkus-synttärin, matkailuun liittyvä tuote, opetustuotio, työyhteisöille suunnattu tuote, esiintyminen yksin tai ryhmässä osana tapahtumaa tms.
- Sirkusopetukseen liittyvän materiaalin tuottaminen: opetusmateriaalit paperilla tai videolla.

Tavoitteet:

- oppia hyödyntämään omaa osaamistaan ja ideoitaan tuotteen muodossa
- mahdollisuus yrittäjyyteen, työllistymiseen tai sirkusosaamisen hyödyntäminen esim. muissa opinnoissa
- oppia opettamista, ohjaamista ja asiantuntijuutta
- oppia asiakaspalvelua ja vuorovaikutusta

OPINTOJAKSO 14b: YHTEISÖLLINEN PROSESSI (50h)

Sisältö:

- Opiskelija kehittää toimintaa tai esityksen, joka tuo iloa esimerkiksi sairaalaan, hoitokoteihin, kouluille tai päiväkodeille. Esimerkiksi sairaalapellet: <https://www.facebook.com/ClownDoctors/>
- voi olla myös yleiseen ilmapiiriin tai yhteiskunnalliseen ongelmaan pureutuva tuotos (esimerkiksi kiusaamisen vähentäminen, luonnonsuojelu tms.)

Tavoitteet:

- kannustaa ilmaisemaan näkemyksiään ja vaikuttamaan sirkustaiteen kautta
- pitkäjänteinen työskentely ja sitoutuminen projektiin
- ohjata opiskelijaa ottamaan huomioon esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot ryhmässä toimiessaan
- opiskelija tutustuu prosessin suunnitteluun sekä sen valmistamisen eri osaluokiin

OPINTOJAKSO 14c: KANSAINVÄLINEN VAIHTO TAI PROSESSI (50h)

Sisältö:

- Osallistutaan kansainvälisiin sirkustapahtumiin, -koulutuksiin ja -tilaisuuksiin. Vie dään esimerkiksi sirkusesitys, video, tuote tai muu idea ulkomaille tai toiselle paikkakunnalle. Haetaan rahoitusta esimerkiksi CIMO, Erasmus tai muu taho.

Tavoitteet:

- avartaa omaa maailmankuvaa ja saada ideoita omaan harjoitteluun
- saada lisää rohkeutta sirkustaiteen harrastajana ja maailmankansalaisena
- tutustua rahoitusmahdollisuuksiin ja matkustamiseen liittyviin käytännön järjestelyihin
- lisätä rohkeutta esiintyä ja olla vuorovaikutuksessa myös muulla kuin omalla kielellä
- ryhmävaihdossa tiivistetään ryhmää ja sen dynamiikkaa
- pitkäjänteinen työskentely ja sitoutuminen projektiin

13.4 Aikuisten sirkustaiteen opetus

Aikuisten opetuksessa noudatetaan sirkustaiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opetusta järjestettäessä otetaan kuitenkin huomioon aikuisten elämäkokemus, fyysinen kunto ja mielenkiinnon kohteet. Opetus voi painottua esimerkiksi fyysisen kunnon ja liikkuvuuden ylläpitoon ja kehittämiseen, ilmaisun ja luovuuden kehittämiseen, olemassa olevien taitojen herättämiseen ja uusien taitojen löytämiseen, virkistykseen ja rentoutumiseen sekä tutustumiseen sirkustaiteeseen kulttuurimuotona.

13.5 Työtavat sirkustaiteen opetuksessa

Sirkustaidetta opetetaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä ottaen huomioon turvallisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden. Opetuksessa kannustetaan omatoimisuuteen, asioiden konstruointiin, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen ja luovuuteen. Opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia opetustyyliä ja suositetaan oppilaslähtöisyyttä. Toimintaa sovelletaan jokaiselle oppijalle tarpeen mukaan. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erityisen tuen tarpeet ja mahdollistetaan yksilölliset oppimispolut ja oppimisen jatkumot.

Oppimista edistetään varmistamalla, että jokaisessa harjoituksessa toistoja ja aktiivista harjoittelua tulee maksimaalisesti. Kannustetaan oppilaita yhteistoiminnallisuuteen ja toisten auttamiseen. Annetaan oppilaalle hänen tasolleen sopivia tehtäviä, joita voidaan soveltaa tarvittaessa. Rohkaiseva palaute on osa jokaista tuntia.

12.6 Oppimisen arviointi sirkustaiteen opetuksessa

Sirkustaiteen arvioinnissa olennaista on vuorovaikutteisuus. Yhteisesti asetetut tavoitteen ohjaavat

työskentelyä ja toimivat arvioinnin pohjana. Palautetta oppilas saa opettajalta, muilta oppilailta ja itsearviointina. Palaute oppimisesta ja työskentelystä on kannustavaa, oppimista tukevaa ja jatkuvaa. Arvioinnin kohde on toiminta, ei oppilaan henkilökohtaiset ominaisuudet. Palautetta annetaan positiivisessa hengessä.

Arvioinnin kohteet:

Oppilaan kehittyminen

- Miten oppilas on kehittynyt opinnoissaan?
- Miten työskentelee toisten kanssa?
- Arviointi tukee itsetuntoa ja oppilaan halukkuutta kehittää itseään.

Oppilaan itsearviointi

- Tuetaan oppilaan taitoja arvioida omaa ja toisten työskentelyä.
- Itsearviointi jatkuu koko opiskelun ajan.
- Opastetaan oppimisen dokumentointiin ja seurantaan.

Oppimisprosessi ja tavoitteiden saavuttaminen

Arviointimenetelmä valitaan niin, että se

- edistää asetettuja tavoitteita
- soveltuu käytettyihin opetusmenetelmiin
- tukee oppimista

14 TANSSI

Tanssin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tarkoituksena on tuottaa oppilaalle myönteisiä kokemuksia tanssin parissa, kannustaa tanssin harrastamiseen sekä tukea liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Olennaista on tarjota oppilaalle mahdollisuus tanssin ja liikunnan ilon kokemiseen ja löytämiseen. Opetuksen tavoitteena on tuottaa kokonaisvaltaisia elämyksiä sekä tukea oppilaan kokemusta ja ymmärrystä tanssista fyysisen ja luovan toiminnan kautta. Opintojen aikana syntyvä kokemuksellinen suhde tanssiin luo pohjan tanssin elinikäiselle harrastamiselle.

Tanssin yleisen oppimäärän opetus tukee oppilaan kokonaisvaltaista kasvua, luovuutta, taiteellista ilmaisukykyä ja kulttuurista osallisuutta. Oppilas saa tukea tanssissa tarvittavien valmiuksien omaksumisessa omista henkilökohtaisista ja kulttuurisista lähtökohdistaan käsin. Opintojen myötä oppilas oppii kiinnittämään huomiota kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja terveelliseen elämäntapaan. Opetus kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisiin tanssin ja muun taiteen tapahtumiin ja esityksiin myös kuulijana ja katsojana. Opetus avartaa oppilaan käsitystä tanssin monimuotoisuudesta niin taiteena kuin kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä sekä tukee hänen kasvuaan sivistyneeksi, suvaitsevaksi ja jokaisen erilaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi.

14.1 Varhaisiän tanssikasvatus

TANSSIN VARHAISIÄN OPINTOJEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Tanssin taiteen perusopetusta yleisiä opintoja edeltävät varhaisiän tanssiopinnot, joita annetaan opiston resurssien mukaan alle kouluikäisille lapsille noin 30-90 tuntia 4-6 -vuotiaille lapsille.

Varhaisiän tanssiopintojen tavoitteena on lapsen luovuuden ja kehontuntemuksen kehittäminen. Leikinomainen toiminta edistää lapsen tanssin perustaitoja, ryhmässä toimimisen taitoja ja oppimisvalmiuksia. Opetuksen tehtävänä on herättää tanssin ilo ja tukea itseilmaisun ja itseluottamuksen kehittymistä turvallisissa oppimisympäristöissä. Opetuksen kokemuksellisuutta ja elämyksellisyyttä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet. Koulutuksen järjestäjä päättää mahdollisen varhaisiän tanssikasvatuksen tavoitteista, sisällöistä ja laajuudesta.

TAVOITTEET

- innostaa lapsi tanssin maailmaan leikinomaisen toiminnan kautta
- opettaa tanssituntikäytänteitä
- opettaa leikinomaisten harjoitteiden kautta tanssiteknisiä perustaitoja
- rohkaista ja opettaa ryhmässä toimimiseen
- kannustaa itseilmaisuuun

KESKEISET SISÄLLÖT

- motoristen perustaitojen harjoittaminen vai perusliikuntataitojen harjoittaminen
- luovan- ja oman liikkeen rohkea ilmaiseminen
- tanssin perustaitoihin tutustuminen leikinomaisesti
- leikinomaisilla harjoituksilla sosiaalisia taitoja ja oppimisvalmiuksia

14.2 Tanssin yhteiset opinnot (300h)

TANSSIN YHTEISTEN OPINTOJEN

TAVOITTEET

Tanssin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tarkoituksena on tuottaa oppilaalle myönteisiä kokemuksia tanssin parissa, kannustaa tanssin harrastamiseen sekä tukea liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Olennaista on tarjota oppilaalle mahdollisuus tanssin ja liikunnan ilon kokemiseen ja löytämiseen.

Opetuksen tavoitteena on tuottaa kokonaisvaltaisia elämyksiä sekä tukea oppilaan kokemusta ja ymmärrystä tanssista fyysisen ja luovan toiminnan kautta. Opintojen aikana syntyvä kokemuksellinen suhde tanssiin luo pohjan tanssin elinikäiselle harrastamiselle.

Tanssin yleisen oppimäärän opetus tukee oppilaan kokonaisvaltaista kasvua, luovuutta, taiteellista ilmaisukykyä ja kulttuurista osallisuutta. Oppilas saa tukea tanssissa tarvittavien valmiuksien omaksumisessa omista henkilökohtaisista ja kulttuurisista lähtökohdistaan käsin. Opintojen myötä oppilas oppii kiinnittämään huomiota kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja terveelliseen elämäntapaan.

Opetus kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisiin tanssin ja muun taiteen tapahtumiin ja esityksiin myös kuulijana ja katsojana. Opetus avartaa oppilaan käsitystä tanssin monimuotoisuudesta niin taiteena kuin kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä sekä tukee hänen kasvuaan sivistyneeksi, suvaitsevaksi ja jokaisen erilaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi.

OPINTOKOKONAISUUS 1:

Yhdessä iloiten

1

TANSSIN PERUSTEET
n. 30-60h

OPINTOKOKONAISUUS 2:

Yhdessä harjoitellen

2

TEKNIikkaOPINNOT
n. 60-100h

OPINTOKOKONAISUUS 3:

Yhdessä tietoa kasvattaen

3

SYVENTYEN
TANSSIN SISIMPÄÄN
n. 100-140h

OPINTOKOKONAISUUS 1: Yhdessä iloiten

OPINTOJAKSO 1: TANSSIN PERUSTEET (n.30-60h)

Sisältö:

- tuetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja turvallista harjoittelua
- tutustutaan ja opetellaan tanssilajien liikesanastoa
- harjoitellaan motorisia taitoja
- tehdään ilmaisuun ja musiikin tulkintaan liittyviä harjoitteita
- tuetaan vuorovaikutus- ja ryhmätaitojen kehittymistä
- luodaan tilaisuuksia harjoitella esiintymistä sekä omien taiteellisten produktioiden suunnittelua ja toteutusta

Tavoitteet:

Hyvinvointi ja kehollisuus

- löytää tanssin ilo

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä

Taito ja taide

- saa kokemuksia esiintymisestä
- saa tilaisuuksia tutustua muihin tanssin muotoihin ja lajeihin ja niiden kulttuuriseen taustaan mm. tanssikoulun omissa näytöksissä ja tapahtumissa
- tutustuu valitsemaansa tanssilajiin
- kehittää fyysis-motorisia taitojaan

OPINTOKOKONAISUUS 2: Yhdessä harjoitellen

OPINTOJAKSO 2: TEKNIikkaOPINNOT (n. 60-100h)

Sisältö:

- tuetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja turvallista harjoittelua
- opastetaan sekä painotetaan oikeaoppisen lämmittelyn ja palautumisen merkitystä
- tuetaan harjoittein ymmärrystä kineettisiin liikeketjuihin ja kehon linjaukseen
- tutustutaan ja opetellaan tanssilajien liikesanastoa
- harjoitellaan motorisia taitoja
- tehdään ilmaisuun ja musiikin tulkintaan liittyviä harjoitteita
- annetaan avaimia opiskelijoiden luovaan ajatteluun ja taiteidenväliseen osaamiseen
- tuetaan vuorovaikutus- ja ryhmätaitojen kehittymistä
- luodaan tilaisuuksia harjoitella esiintymistä sekä omien taiteellisten produktioiden suunnittelua ja toteutusta

Tavoitteet:

Hyvinvointi ja kehollisuus

- säilyttää tanssin ilo
- suhtautuu omaan kehoonsa luontevasti ja myönteisesti

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- kykenee kuuntelemaan toisia ja havainnoidaan ympäristöään
- toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä

- harjoittelee ryhmätyöskentelyyn oman panoksensa tuomista
- arvostaa ja kunnioittaa toisten yksilöllisyyttä ja näkemyksiä

Taito ja taide

- tutustuu valitsemaansa tanssilajiin
- laajentaa liikkeellistä ja ilmaisullista sanastoaan
- saa kokemuksia esiintymisestä
- saa tilaisuuksia tutustua muihin tanssin muotoihin ja lajeihin ja niiden kulttuuriseen taustaan mm. tanssikoulun omissa näytöksissä ja tapahtumissa

OPINTOKOKONAISUUS 3: Yhdessä tietoa kasvattaen

OPINTOJAKSO 3: SYVENTYEN TANSSIN SISIMPÄÄN (n.100-140h)

Sisältö:

- tuetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja turvallista harjoittelua
- opastetaan sekä painotetaan oikeaoppisen lämmittelyn ja palautumisen merkitystä
- tuetaan harjoittein ymmärrystä kineettisiin liikeketjuihin ja kehon linjaukseen
- tutustutaan ja opetellaan tanssilajien liikesanastoa
- harjoitellaan motorisia taitoja
- tehdään ilmaisuun ja musiikin tulkintaan liittyviä harjoitteita
- annetaan avaimia opiskelijoiden luovaan ajatteluun ja taiteidenväliseen osaamiseen

- tuetaan vuorovaikutus- ja ryhmätaitojen kehittymistä
- luodaan tilaisuuksia harjoitella esiintymistä sekä omien taiteellisten produktioiden suunnittelua ja toteutusta

Tavoitteet:

Hyvinvointi ja kehollisuus

- säilyttää tanssin ilon
- suhtautuu omaan kehoonsa luontevasti ja myönteisesti
- tunnistaa ja on valmis ottamaan käyttöön oman kehonsa liikkeelliset ja ilmaisulliset mahdollisuudet

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- ymmärtää, että jokainen on yksilö ja oppia kunnioittamaan jokaisen kehoa sekä persoonaa
- kykenee kuuntelemaan toisia ja havainnoimaan ympäristöään herkästi ja ymmärtäen
- toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä
- tuo ryhmätyöskentelyyn oman panoksensa
- arvostaa ja kunnioittaa toisten yksilöllisyyttä ja näkemyksiä

Taito ja taide

- kehittää fyysis-motorisia taitojaan
- laajentaa liikkeellistä ja ilmaisullista sanastoaan

- tutustuu valitsemaansa tanssilajiin ja sen kulttuuriseen taustaan
- saa tilaisuuksia tutustua muihin tanssin muotoihin ja lajeihin ja niiden kulttuuriseen taustaan mm. tanssikoulun omissa näytöksissä ja tapahtumissa

14.3 Tanssin teemaopinnot (200h)

TANSSIN TEEMAOPINTOJEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

YHDESSÄ TAITOA SYVENTÄEN

Tanssin teemaopintojen tarkoituksena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen ja valmiuksien laajentaminen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, paikalliset resurssit, ajankohtaiset ilmiöt sekä alueen väestöllinen ja kulttuurinen kehitys. Tavoitteena on avata ja monipuolistaa tanssin taiteen perusopetuksen sisältöjä siten, että kaikilla esimerkiksi sukupuoleen tai etniseen taustaan katsomatta on mahdollisuus kokea osallisuutta suhteessa opetuksen sisältöihin ja tarjontaan. Koulutuksen järjestäjä voi tarjota oppilaiden valittavaksi keskenään vaihtoehtoisia tanssin teemaopintojen opintokokonaisuuksia. Yksittäiset opintokokonaisuudet voivat sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta.

TAVOITTEET

HYVINVOINTI JA KEHOLLISUUS

- haastaa ja kehittää kehoaan eri tavoin
- oppii tunnistamaan tanssin ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin välisen yhteyden
- oppii kiinnittämään huomiota terveelliseen elämäntapaan

VUOROVAIKUTUS JA KULTTUURINEN OSAAMINEN

- harjaantuu tanssimaan sekä yksin että ryhmässä
- osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti ryhmän toimintaan
- oppii vastaanottamaan ja antamaan rakentavaa palautetta
- saa tilaisuuksia tutustua itselleen uusiin tanssin lajeihin ja tanssikulttuureihin
- osallistuu mahdollisuuksien mukaan tanssiesitykseen myös katsojana ja oppii keskustelemaan tanssista

TAITO JA TAIDE

- laajentaa fyysis-motorisia taitojaan
- saa kokemuksia esiintymisestä erilaisissa tilanteissa ja avartaa omaa kehollista, liikkeellistä ja taiteellista ilmaisuaan

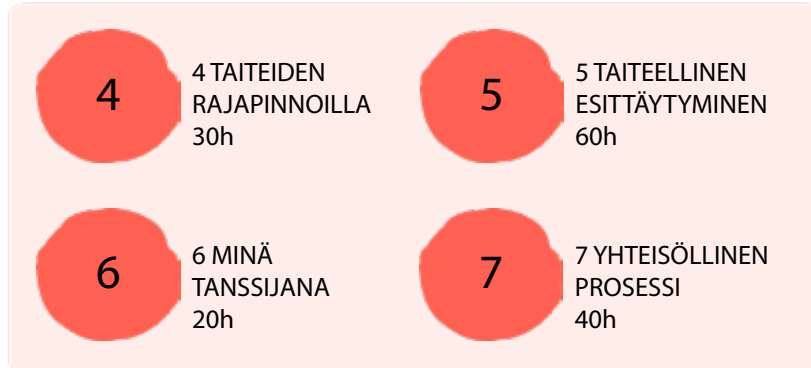
- saa monipuolisia kulttuurisia ja taiteellisia vaikutteita esimerkiksi muista taideaineista
- tutustuu tanssiin taidemuotona muiden taiteiden joukossa

KESKEISET SISÄLLÖT

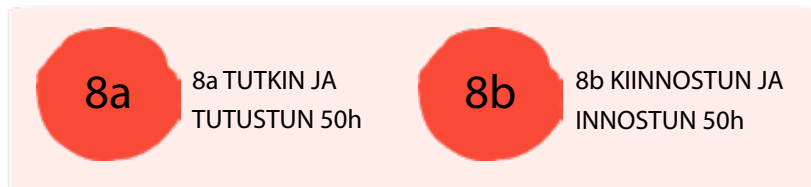
- tuetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja turvallista harjoittelua
- opastetaan sekä painotetaan oikeaoppisen lämmittelyn ja palautumisen merkitystä
- tuetaan harjoittein ymmärrystä kineettisiin liikeketjuihin ja kehon linjaukseen
- tutustutaan ja opetellaan tanssilajien liikese-nastoa
- harjoitellaan motorisia taitoja
- tehdään ilmaisuun ja musiikin tulkintaan liittyviä harjoitteita
- annetaan avaimia opiskelijoiden luovaan, taiteelliseen ja taiteidenväliseen ajatteluun
- tuetaan vuorovaikutus- ja ryhmätaitojen kehittymistä
- tutustutaan ja tutkitaan tanssin perustietoutteen
- harjoitetaan esiintymistä ja esiintymistilanteiden suunnittelua

TEEMAOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h) Opintojaksot 4-7

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot Tutkiva tanssi (50h) Opintojaksot 8a ja 8b

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h)

OPINTOJAKSO 4: TAITEIDEN RAJAPINNOILLA (30h)

Sisältö:

- eri taitealojen ilmaisumuotoja hyödyntävä yhteistyö
- produktiot tai eri taitealoja yhdistävät projektit
- teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu yli taidealarajojen
- yhteisöllisyys
- yhteisöllisyys ja reflektointi
- luova ongelmanratkaisu

Tavoitteet:

- huomioida oma taiteellinen tekeminen osana suurempaa kokonaisuutta
- taideprojektien ja -kokonaisuuksien hahmottaminen
- vuorovaikutustaitojen edistäminen
- osallisuus

OPINTOJAKSO 5: TAITEELLINEN ESITTÄYTYMINEN (60h)

- produktio, esitys, oma koreografia

OPINTOJAKSO 6:
MINÄ TANSSIJANA (20h)

- tanssijan hyvinvointi
- tanssijan keuhonhuolto
- ravinnon ja levon merkitys

OPINTOJAKSO 7:
YHTEISÖLLINEN PROSESSI (40h)

- yhdessä tekeminen, yhteistyöprojektit, vuorovaikutustaidot, vierailut, esitysten katsominen ja reflektointi

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot Tutkiva tanssi (50h)

Kaksi valinnaista opintojaksoa, joista valitaan toinen

OPINTOJAKSO 8a:
TUTKIN JA TUTUSTUN (50h)

- oma tutkimus tanssin kenttään, teoriaan, historiaan, tanssi musiikkiin

TAI

OPINTOJAKSO 8b:
KIINNOSTUN JA INNOSTUN (50h)

- omat kiinnostuksen kohteet tutkimuksen aiheina muun muassa puvustus, lavastus, valo- ja äänisuunnittelu, tanssin dramaturgia tai tanssijan omavalintainen aihe

14.4 Aikuisten tanssin opetus

Aikuisten opetuksessa noudatetaan tanssin yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opetusta järjestettäessä otetaan kuitenkin huomioon aikuisten elämäkokemus, fyysinen kunto ja mielenkiinnon kohteet. Opetus voi painottua esimerkiksi liikkuvuuden ylläpitoon ja parantamiseen, ilmaisuuden ja luovuuden kehittämiseen, olemassa olevien taitojen herättämiseen ja uusien taitojen löytämiseen, virkistykseen ja rentoutumiseen sekä tutustumiseen tanssiin kulttuurimuotona.

14.5 Työtavat tanssin opetuksessa

- erilaiset ryhmä- ja yksilö opetuksen muodot
- yhteisöllinen oppiminen
- omatoiminen työskentely
- tarjotaan mahdollisuus monipuoliseen ilmaisuun, kokemukselliseen oppimiseen ja osaamisen monipuoliseen osoittamiseen
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetuksessa teknologiaa

14.6 Oppimisen arviointi tanssin opetuksessa

- arviointi tukee oppilaan kokonaisvaltaista tanssilista kehitystä
- arviointi on vuorovaikutteista, kannustavaa sekä oppimista edistävää
- oppilas saa palautetta formatiivisesti koko opintojen ajan
- itse- sekä vertaispalaute

Arvioinnin kohteita ovat:

- hyvinvointi ja kehollisuus
- vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen
- taito ja taide

15 TEATTERITAIDE

Teatteritaiteen perusopetuksen tehtävänä on vahvistaa ja tukea oppilaiden aktiivista toimijuutta, teatteritaiteen ymmärrystä, omaehtoista taiteen tekemistä, henkilökohtaista tulkintaa sekä kannustaa vuorovaikutukseen ja rakentavaan toimintaan yksilönä sekä ryhmän jäsenenä.

Teatteritaiteen opetus ohjaa yhteisöllisyyteen ja yhteistyöhön, sitoutuneeseen ja pitkäjänteiseen taiteelliseen työskentelyyn sekä osallisuuteen niin omassa yhteisössä kuin yhteiskunnassa.

Teatteritaidetta voi opiskella esimerkiksi esiintyjyyden, näyttelijäntaiteen, käsikirjoittamisen, esitysdramaturgian tai visuaalisoinnin kautta. Teatteritaiteen opiskelu tapahtuu pääosin ryhmätyönä, ja suurin osa opinnoista on kontaktiopetusta. Teatteritaide on monitaiteinen taiteenlaji, joka toteutuu erilaisina esityksinä monenlaisissa yhteisöissä ja ympäristöissä.

TEATTERITAITEEN OPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Teatteritaiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opinnot koostuvat yhteisistä ja teemaopinnoista. Opintojen laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Laskennallisen oppitunnin pituus on 45 minuuttia.

Yhteisten opintojen tavoitteena on tutustua teatterin tekemisen suuntauksiin ja käytäntöihin sekä teatteriin taidemuotona. Teemaopintojen tavoitteena on monipuolistaa oppilaan teatteritaiteen ymmärrystä ja ilmaisua ja antaa oppilaille omakohtaisia kokemuksia esitysprosesseista ja toimimisesta työryhmän jäsenenä.

TAVOITTEET

Teatteritaiteessa sekä yhteiset että teemaopinnot koostuvat seuraavista neljästä eri tavoitealueesta: Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot, Teatteriesitys, Oma taiteellinen prosessi ja Teatteri osana yhteiskuntaa. Näitä tavoitealueita yhdistellään ja toteutetaan yhteisten opintojen ja teemaopintojen opintokokonaisuuksissa.

ESIINTYMIS- JA VUOROVAIKUTUSTAIKIDOT

- ryhmän jäsenyys
- vuorovaikutus ja kontakti
- läsnäolo esiintymistilanteessa
- kokonaisilmaisua
- reflektointi

TEATTERIESITYS

- teatterin käsitteet
- teatterin eri osa-alueet
- harjoitusprosessin vaiheet
- teatteritekstien lukeminen
- jonkin teatterin osa-alueen omaksuminen
- pitkäjänteinen ja tavoitteellinen työskentely

OMA TAITEELLINEN PROSESSI

- luova toiminta, uteliaisuus ja teatterin rohkea kokeilu
- omat vahvuudet ja kehittämisalueet
- tavoitteiden asettaminen ja työskentelyn reflektointi
- minän, ilmiöiden ja todellisuuden havainnointi

TEATTERI OSANA YHTEISKUNTA

- teatteri taidemuotona
- koetun ja nähdyn analysointi
- teatterin sovelluksen ja yhteydet muihin taidemuotoihin
- teatterin monipuolinen harrastaminen
- teatteritaide osana omaa elämää ja yhteiskuntaa
- teatterin monet työnkuvat

YHTEISTEN JA TEEMAOPINTOJEN KESKEISET SISÄLLÖT

Teatteritaiteen yleisen oppimäärän yhteisten ja teemaopintojen sisällöt koostuvat esiintymis- ja ryhmätyötaitoista sekä teatterin eri harjoitus- ja esitysmuotoihin tutustumisesta. Teatteritaiteen opiskelussa on keskeistä uuden kulttuurin luominen ja esitystoiminta, jossa lähdemateriaalina käytetään monipuolisesti erilaisia tekstejä.

15.1 Varhaisiän teatterikasvatus

ESIINTYMISTAITOT

- puhe
- äänenkäyttö
- fyysinen ilmaisu
- vuorovaikutus ja läsnäolo

RYHMÄTYÖTAIDOT

- vuorovaikutustaidot
- palautteen antaminen ja saaminen
- reflektointi

TEATTERIN ERI HARJOITUS- JA ESITYSMUODOT

- esittävä teatteri
- soveltava kuten ryhmälähtöinen, osallistava tai yhteisöteatteri
- muu esitystaide

ESITYKSEN LÄHDEMATERIAALIT

- näytelmä
- elokuva ja media
- runot, sadut ja tarinat
- kuva ja ääni
- omat tekstit

Varhaisiän teatterikasvatuksen laskennallinen laajuus on 30–90 tuntia. Teatterikasvatuksen tavoitteena on rohkaista ja innostaa ilmaisemaan itseään rooli- ja teatterileikkien keinoin. Opiskelijaa ohjataan toimimaan aktiivisena ja kuuntelevana ryhmän jäsenenä. Hän oppii keskustelemaan ja iloitsemaan omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija omaksuu teatteritaiteen sanastoa.

Varhaisiän teatterikasvatus antaa kokemuksia ja elämyksiä teatterin tekemisestä ja kokemisesta. Teatterikasvatuksella vahvistetaan luovuutta, persoonallista ilmaisua, mielikuvituksen käyttöä, vuorovaikutustaitoja ja myönteistä minäkuva.

15.2 Teatteritaiteen yhteiset opinnot (300h)

Teatteritaiteen yhteisten opintojen laskennallinen laajuus on 300 tuntia. Ne sisältävät viisi erilaista kaikille yhteistä opintokokonaisuutta, joista kunkin laajuus on 60 tuntia.

OPINTOKOKONAISSUUS 1

1

LEIKKIVÄ
TEATTERI
60h

OPINTOKOKONAISSUUS 2

2

OMA
ILMAISU
60h

OPINTOKOKONAISSUUS 3

3

ROOLIEN
TEATTERI
60h

OPINTOKOKONAISSUUS 4

4

4 ESIINTYVÄ
TEATTERI
60h

OPINTOKOKONAISSUUS 5

5

5 TEKSTISTÄ
TEATTERIIN
60h

OPINTOKOKONAISUUS 1: Leikkivä teatteri (60h)

Opintokokonaisuuden aikana opiskelija tutustuu teatteritaiteen perusteisiin rooli- ja teatterileikkien kautta. Leikin, kokeilun ja toiminnallisuuden avulla opiskelija omaksuu teatterin tekemisen tapoja ja teatterin sanastoa. Häntä rohkaistaan uteliaisuuteen, luovuuteen ja kokonaisvaltaiseen itsensä ilmaisuun. Teatterileikkien ja harjoitusten avulla opiskelija oppii työskentelemään ryhmässä ja havainnoimaan omaa ja ryhmän toimintaa. Häntä kannustetaan sanallistamaan ja jakamaan omia havaintojaan ja kokemuksiaan teatteritoiminnasta. Opiskelija oppii keskustelemaan ja iloitsemaan omasta ja muiden työskentelystä. Leikin avulla rohkaistaan esittämään ja esiintymään. Jakson aikana voidaan valmistaa pienimuotoisia esityksiä. Esitysten lähtökohtana ovat sadut, lorut, runot ja kertomukset, joita opiskelijat saavat myös tuottaa itse. Teatterityöskentely vahvistaa oppijan luovuutta, persoonallista ilmaisua, mielikuvituksen käyttöä, vuorovaikutustaitoja ja myönteistä minäkuvaa.

OPINTOKOKONAISUUS 2: Oma ilmaisu (60h)

Opintokokonaisuuden aikana kehitetään omaa ilmaisua erilaisten teatteri-ilmaisun ja improvisaation harjoitusten avulla. Vuorovaikutustaitoja, kuten kuuntelua, läsnäoloa, hy-

väksyntää ja reagointia, harjoitellaan teatterin keinoin. Teatterityöskentelyn kautta kehitetään esiintymistaitoja: puhetta, fyysistä ilmaisua ja äänenkäyttöä. Harjoitellaan ryhmässä ja ryhmän edessä esiintymistä, keskittymistä, spontaanisuutta ja rakentavan palautteen antamista. Opintokokonaisuuden tavoitteena on rohkaista oppilasta ilmaistamaan itseään luovasti ja persoonallisesti, käyttämään mielikuvitustaan ja uskomaan itseensä. Teatterityöskentelyn avulla oppilas oppii ilmaisemaan itseään niin yksin kuin ryhmässä teatterin eri keinoin. Oppilasta ohjataan löytämään omia vahvuuksiaan ja kehittämään vuorovaikutustaitojaan. Oppilasta kannustetaan havainnointiin ja oman sekä ryhmän työskentelyn reflektointiin. Oppilas rohkaistuu ottamaan kontaktia muihin ryhmänsä jäseniin sekä sanallistamaan ja jakamaan omia kehollisia kokemuksiaan.

OPINTOKOKONAISUUS 3: Roolien teatteri (60h)

Opintokokonaisuuden aikana opiskelija tutustuu roolityöskentelyyn ja fiktiivisen maailman rakentamiseen. Harjoitellaan roolissa toimimista erilaisten teatteriharjoitusten, improvisaation, tekstien ja impulssimateriaalien avulla. Tutkitaan fiktiivisen hahmon luomista teatterin keinoin, esimerkiksi äänen, liikkeen, ilmeen, naamion tai puvustuksen avulla. Harjoitellaan kohtausten rakentamista ja roolityöskentelyä yhteistyössä toisten

näyttelijöiden kanssa. Tutkitaan, kuinka teatteriteksti muuttuu näyttämötoiminnaksi roolihahmon kautta. Opintokokonaisuuden aikana opiskelija tutustuu esiintyjyyden eri osa-alueisiin ja oppii näyttelijäntyön peruskäsitteitä. Häntä kannustetaan vuorovaikutukseen sekä rakentavan ja kannustavan palautteen antamiseen ja saamiseen.

OPINTOKOKONAISUUS 4: Esiintyvä teatteri (60h)

Opintokokonaisuuden aikana oppilas tutustuu teatteriesityksen prosessiin ja esityksen valmistamisen eri vaiheisiin. Esityksen valmistamisen myötä oppilas oppii tuntemaan teatterin eri osa-alueita, omaksuu teatterin käsitteitä ja oppii harjoitusprosessin eri vaiheita. Hän tarkastelee teatteria sen eri osa-alueista käsin ja tutustuu teatteriin esittävänä ja monitaiteellisena taiteen muotona. Oppilas harjaantuu ottamaan vastuuta omasta ja ryhmänsä työskentelystä, ja hän sitoutuu pitkäjänteiseen teatterityöskentelyyn. Opintokokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa vuorovaikutustaitoja, kontaktia ja läsnäoloa esiintymistilanteessa. Oppilas oppii antamaan ja saamaan palautetta omasta ja ryhmän taiteellisesta työskentelystä.

15.3 Teatteritaiteen teemaopinnot (200h)

OPINTOKOKONAISUUS 5: Tekstistä teatteriin (60h)

Opintokokonaisuuden aikana tutustutaan erilaisiin näytelmäteksteihin, teatteriesityksiin ja näytelmän valmistamisen tapoihin. Teatteriesityksen lähtökohtana voi olla teksti, ääni, kuva tai elokuva, video, ilmiö, henkilö-hahmo, tarina, yhteisö tai muu impulssimateriaali. Oppilaat voivat tuottaa itse erilaisia teatteritekstejä ja -esityksiä niin yhdessä kuin itsenäisesti. Tekstiä voidaan työstää sekä ohjaaja- että työryhmälähtöisesti teatterin eri keinoin. Opintokokonaisuuden aikana vahvistetaan ryhmätyöskentelyn taitoja ja harjoitellaan kantamaan vastuuta omasta ja ryhmän taiteellisesta työskentelystä. Oppilas oppii dramaturgian ja ohjauksen peruskäsitteitä. Oppilasta kannustetaan havainnointiin ja teatterin analysointiin sekä sanallistamaan ja jakamaan omia kokemuksia ja näkemyksiä. Teatterityöskentelyn tavoitteena on oppia luomaan ja toteuttamaan monimuotoisia esityksiä teatterin kielellä.

Teatteritaiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen laajuus on 200 tuntia. Teemaopinnot muodostuvat kolmesta eri opintokokonaisuudesta: Ajankohtaiset ilmiöt, Omat ympäristöt ja Taiteilijan maailma. Ajankohtaiset ilmiöt -kokonaisuus koostuu yhdestä, kaikille yhteisestä opintojaksosta. Taiteilijan maailma -kokonaisuuden jaksot ovat kaikille yhteisiä. Omat ympäristöt -kokonaisuudessa on kaksi jaksoa, joista valitaan toinen.

TEEMAOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h) Opintojaksot 6-8

TAITEIDEN
RAJAPINNOILLA
30h

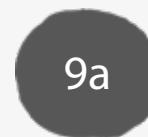

TAITEELLINEN
ESITTÄYTYMINEN
90h

MINÄ
TAITEILIJANA
30h

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot (50h) Opintojaksot 9a ja 9b

TUTKIVA
TEATTERI
50h

YMPÄRISTÖ
50h

OPINTOKOKONAISUUS 1: Kaikille yhteiset opinnot (150h)

OPINTOJAKSO 6: TAITEIDEN RAJAPINNOILLA (30h)

Tutkitaan

- taiteidenvälisyyttä teatterissa

Sisältö:

- eri taidealojen ilmaisumuotoja hyödyntävä yhteistyö
- produktiot tai eri taideoja yhdistävät projektit
- teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu yli taidealarajojen
- yhteisöllisyys
- yhteisöllisyys ja reflektointi
- luova ongelmanratkaisu

Tavoitteet:

- huomioida oma taiteellinen tekeminen osana suurempaa kokonaisuutta
- taideprojektien ja -kokonaisuuksien hahmottaminen
- vuorovaikutustaitojen edistäminen
- osallisuus

OPINTOJAKSO 7: TAITEELLINEN ESITTÄYTYMINEN (90h)

- asetetaan omia taiteellisia tavoitteita
- suunnitellaan ja toteutetaan oma taiteellinen työ
- syvennetään jonkin teatterin osa-alueen tekniikan hallintaa
- tuodaan teatterin keinoin esille omaa taiteellista osaamista

OPINTOJAKSO 8: MINÄ TAITEILIJANA (30h)

- tutkitaan omaa esiintyjyyttä, ilmaisua ja taiteilijuutta
- syvennetään itsenäisen ja ryhmätyöskentelyn taitoja
- dokumentoidaan ja arvioidaan omaa taiteellista työskentelyä
- annetaan ja vastaanotetaan palautetta, kehitetään itse- ja vertaisarvioinnin taitoja

OPINTOKOKONAISUUS 2: Valinnaiset opinnot (50h)

Kaksi valinnaista opintojaksoa, joista valitaan toinen

OPINTOJAKSO 9a: TUTKIVA TEATTERI (50h)

Tutkitaan

- teatteritaidetta eri aikoina
- teatterin lajeja ja muotoja
- teatterin merkitystä yhteiskunnassa
- osallisuutta ja vaikuttamista teatterin keinoin
- taiteen ja todellisuuden suhdetta

TAI

OPINTOJAKSO 9b: YMPÄRISTÖ (50h)

Tutustutaan

- tilalähtöiseen teatteriin
- esitykseen fiktiivisenä tilana
- paikkasidonnaiseen, ympäristönomaiseen ja yhteisölliseen teatteriin

15.4 Aikuisten teatteritaiteen opetus

Aikuisten teatteritaiteen opetuksessa noudatetaan teatteritaiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä.

15.5 Työtavat teatteritaiteen opetuksessa

Teatteritaidetta opiskellaan ryhmässä kokeilemalla ja harjoittelemalla. Työtavat valitaan niin, että ne

- sitouttavat ryhmään ja motivoivat teatterin opiskeluun
- harjoittavat ilmaisua ja havainnointia
- ottavat huomioon oppilaiden erilaiset keholliset kokemukset
- auttavat ymmärtämään, refleктоimaan ja kehittämään omaa oppimista ja taiteellista työskentelyä

15.6 Oppimisen arviointi teatteritaiteen opetuksessa

Teatteritaiteessa arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaiden taiteellisen ajattelun ja esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä, omien tavoitteiden asettamista ja oman edistymisen seuraamista.

Arviointi on jatkuvaa, havaintoihin perustuvaa, monipuolista, kannustavaa ja myönteistä. Oppilas saa henkilökohtaista palautetta opettajaltaan ja häntä ohjataan itse- ja vertaisarviointiin. Arvioinnissa huomioidaan oppilaan itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen ja se rohkaisee oppimaan oppimiseen ja itseohjautuvuuteen. Arviointi kohdistuu vain työskentelyyn ja taitojen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan.

- Yleisen oppimäärän arviointi kohdistuu kaikkiin oppiaineen tavoitealueisiin.
- Yhteisissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan teatteritaiteen perustaitojen harjoittelua ja kehittämistä. Arviointi painottuu esiintymis- ja vuorovaikutustaitoihin sekä teatteriesitysprosessiin.
- Teemaopinnoissa arvioinnilla tuetaan teatteritaiteen taitojen kehittymistä. Arviointi painottuu oppilaan taitojen syventämiseen ja omaan taiteelliseen prosessiin.

Luovuutta rohkeutta
yhdessä tekemisen
innostumisen ja oppimisen
iloa

Meri-Pohjolan
Opistopiiri